

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
József-körút 18.

Főszerkesztő: **VÉSEI JÓZSEF.**
Felelős szerkesztő: **BRAUN SÁNDOR.**
Kiadja: **A SZERKESZTŐSÉG.**

Egész évre 28 k., (14), 1/4 évre 14 k., (7), 1/8 évre
7 k., (3.50), egy hónapra 2 k. 40 fillér, (1.20 frt).
Egyes száma Budapesten 8, vidéken 10 fillér.

A felvonulás.

Budapest, január 21.

(v.) Az ellenzék ma felvonult a csatasorba a katonai javaslatok ellen. Az egész ellenzék. És egyforma elszántsággal mindahárom iránylat. Ez tehát egyetemes háborút jelent, irgalmatlanul eleset, a véletlekig menőt. Minek himeznénk-hámozniánk, — az a rövid csatározás, ami a napirendretűzés körül a képviselőház mai ülésének végén folyt, a késhegyig való obstrukciónak bejelentése után értelmezendő. Jobb ezt előre tudni s erre nézve már eleve minden kétséget kirekeszteni, semmint illuziókban élni s aztán keserű csalódások demoralizáló hatása alá kerülni.

Nem feleslegzetek most azt a kérdést, hogy milyen mértékben fokozta az ellenzék harcikedvét az a hír-rajzás, mely gróf Apponyi Albertnek a katonai javaslatok ügyében való állásfoglalása körül napok óta folyik. E kérdésről s mindama dolgokról, melyek vele kapcsolatban állanak, ma még korai volna ítéletet mondani. Azt mindenesetre bajos föltenni, hogy az ellenzék harcikedvét a képviselőház elnökének fellépése lohasztotta volna. Ha egy kisebbség akár helyesen, akár tévesen értelmezett jelenségekből azt véli következtethetni, hogy a kormánynak valamely fontos előterjesztése magában a többség táborában sem talál egyhangú helyeslésre s kivált ha e reménykedését a többség valamely kiválóbb tényezőjéhez véli hozzáfűzhetni, akkor bezeg önkéntelenül is megduzzad benne a vállalkozás bátorsága és soraiban a harciasok elkeseredettek, a tétovázók harciasakká s a lanyhák vérmesekké válnak. Erősen reméljük, hogy a képviselőház elnökéhez fűződött ellenzéki várakozások nem fognak valósulni s a kisebbség a szabadelvűpárt pénteki értekezlete után arra a meggyőződésre fog jutni, hogy gróf

Apponyi Albert fellépését félreértette. Am ha megtudja is az ellenzék, hogy Apponyi sem a szabadelvűpárt egységét megbontani, sem a katonai javaslatokat megbuktatni nem akarta, hanem csak aggodalmakat közölt és óhajtsókat jelzett, amelyek a politikai bizalom alapján, a pártegységnek és a javaslatok sorsának csorbája nélkül intézhetők el, — ha mindezt megtudná majd az ellenzék, vajjon e csatározása apasztja-e majd a véletlekig menő elszántságát s rábírija-e majd arra, hogy az obstrukciótól elálljon s egy rendes méretekben mozgó parlamenti küzdelemmel beérje? Egy angol költő azt mondja, hogy a nyilvessző, amelyet ijunkról ellőttünk, már nem a miénk többé. Az angol költőnek ebben az esetben is igaza lehet.

A szabadelvűpárt azzal a megnyugvással mehet a rákényszerített küzdelembe, hogy mindent megtett és semmit el nem mulasztott a véderő számára követelt vér- és pénzáldozatok enyhítésére. Mikor az első javaslat ellen, mely póttartalékosok behívásával akarta a felmerült emberszükségletet fedezni, felhangzott az a kifogás, hogy a honpolgárok tizezeinek szerzett jogát sérti, a kormány a korona elé sietett s oly megoldást eszközölt ki, mely e jogos vádakat orvosolja. Így keletkezett ama második javaslat, mely a szükségesség legénység-többletet többé nem póttartalékosokkal, hanem az ujoncjutalék emelésével elégíti ki. De az enyhítés munkája itt sem állt meg. A parlament véderő- és pénzügyi bizottsága meghányta-vetette a katonai kérdések egész csoportját és több nevezetes vívmányt küzdött ki. Elfogadta a kormánnyal elvben a két éves szolgálati időt. Sikeresen ajánlotta a kormány figyelmébe, a póttartalék kontingentálásának eszméjét. Kimondotta a javaslatban, hogy póttartalékosok behívása esetén minden megkezdett szolgálati év egy-egy

fegyvergyakorlat alól mentesít. Megpendítette a közös hadsereg zászlóinak és címerének kérését is és kiváltotta a kormánynak ama nevezetes nyilatkozatát, hogy maga a legfőbb hadur is a magyar közjog szempontjából kifogásolhatóknak tartja a mostani katonai zászlókat s rendeletet adott olyan hadijelvények elkészítésére, amelyek a hadsereg közösségével együtt a magyar állam különállását is kifejezésre juttatják. Sőt ezzel az elméleti kijelentéssel sem érte be a bizottság, hanem beiktatta azt a maga jelentésébe, melynek a képviselőház által való tudomásulvétele tehát egyszersmind utasítást foglal magában e közjogi sérelem megszüntetésére. Ime, a parlamenti bizottságok előkészítő munkája nem volt meddő.

Ami panasz a közjogi alapon kellő időben felhangzott, azt figyelembe vették, s ami kívánság ugyancsak a közjogi alapon kellő időben megszólalt, azt honorálták. Hogy a bizottsági tárgyalások befejezése után, de a plenáris tárgyalás megkezdése előtt újabb aggodalmak és újabb óhajítások bukkantak fel, azt előre látni igazán nem lehetett. Reméljük, hogy ezek nem olyan természetűek, melyek legalább a többség tagjaira nézve lehetetlenné teszik a javaslatok elfogadását. Hiszen a kormány, amely e kérdésben a legmesszebbmenő előzetesítést tanusította, alig fog elutasító magatartást elfoglalni olyan skrupulusokkal szemben, amelyek a hadsereg közösségének elvi alapján orvosolhatók. S aki a szabadelvűpárthoz tartozván, a kormány iránt politikai bizalommal viseltetik, annak nincs oka ilyenmü esetleges ígéretekkel bizalmatlanul fogadni. Más dolog az ellenzéki állásfoglalás, mely kereken visszautasít minden teher többletet. A merev negációnak ez a kényelmes és népszerű álláspontja nem lehet azonban hivatása a szabadelvűpártnak. A többség s a kor-

TÁRCA

Gyűlölet.

I.

Óh, hogy gyűlöllek téged!
Mily féktelen haraggal,
Mily kétségbeesetten!
Ha látlak, összeborzad
A gyűlöletől testem
És nem tudok rád nézni,
Csak fátyolos szemekkel,
Csak remegő ajakkal.

Óh, hogy gyűlöllek téged!
Nincs órája a napnak,
Nincs órája az éjnek,
Melyben lohadna lángja
E gyilkos szenvedélynek.
Minden paránya átok,
Minden paránya méreg,
Mely engem öldöklől csak!

Óh, hogy gyűlöllek téged!
Álmomban néha látlak
Lesujtva, elgyötörve,
Bocsánatért könyörgesz
És leborulsz a földre.
Szólok — s elful a hangom
Édes, mohó örömben:
„Ne sirj. Hisz én imádlak.”

II.

A szép, száműzött szerelemnek
Bús vádja rajtad nehezül.
Hol gyújtó fényo két szemednek?
Sápadt vagy. Az öröm kerül.
Szemembe sír nagy szegénység,
Hogy látlak busan, egymagadban, árván —
Te sápadt, tépett, koszorútlan bálvány,
Ugy szánlak téged.

Hívd vissza, akit elkergetél
Balgán, magad sem tudva mért.
Ne szégyeld, hogy szolgálja lettél.
Ne félj, király maradsz azért!
Hívd vissza a nagy üdvösséget,
S éledj fel újra melegén, sugárán!
Te sápadt, tépett, koszorútlan bálvány,
Szeretlek téged . . .

Erdős Renée.

A hol a pénz nem isten

— REGÉNY —

Írta: JÓKAI MÓR

(33)

És a Ruffo már tizenhárom esztendő volt.
Az a kor, amiben a szív elkezd beszélni.
A Ruffo is jó az indusleányhoz.
Ki nem volt tizenhárom esztendő korában
szerelemes?

A szüreti napok a mi kis szigetvilágunkban az idylli élvezetek minden változataiban pompáztak. Világ száműzöttjei, vademberek, ősberek voltak együtt. Velem kiegészítve. Én is közéjük illettem. Semmisem kötött az elhagyott világhoz. Se hazám, se családom, se életpályám.

A művészi hajlam azonban a világ zugában is kitör. A Capitano naplementével abbahagyta a munkát. A szüretelők sátoraihoz tértek, tüzet raktak: az Abel előhozta a varsából a kora hajnalban fogott halakat, azokat megtisztította, fanyársra huzta s körülüzdelte velük a parázshalmot, ott szépen megpirultak: folséges vacsora készült. Melléklete volt a lisztes ignamegumó, italt adott hozzá az idej must. Ezt még a lyányoknak is szabad volt inni: hiszen még nem mámorító.

Az éjszét beálltával megzendült az állatvilág kardala. A mocsarak lakói, a békák, teknőcök, a vándormadarak, a vizikuttyák, a repülő mókások brekegése, füttyülése, cincogása összevegyült a bölömbika mély kürtölésével.

Az embernek is kedve támad ilyenkor az éjt megeleveníteni.

A Ruffónak volt dudája. Lámagidő bőréből csinálta. Billegető sipot, tutuló trombitát maga gondolt ki hozzá, bambuszából, pálmacsutakból. Derék egy dudu volt. Ő maga komponálta is a nótákat hozzá. A negroit Abel aztán lehozta magával a hajóból a Bebet. Könnyű volt annak lejönni: uszva jött a hajófenékből leomló gejszir csatornáján; vissza is azon tért haza. Idelella

mány felelős az országnak s a történelemnek a haza nemzetközi biztonságáért és területi épségeért. Ok nem pályázhatnak a dörgelemes frázisok útján könnyen kiérdemelt tapsokra; nekik a holnapra kell gondolniok s a jövődönök véres kockázataira. Az ország sanyaru gazdasági helyzetének szemmel tartása mellett azt is számításba kell venniök, hogy a haderő legzükségesebb fejlesztésének megtagadása az ellenük agyarkodó s állig felfegyverzett hatalmasságokat egyenesen rábiztatná a monarchia megátumására s hogy egy ily háboru sirmái, pusztításai és veszedelmei elviselhetetlen csapásokat mérhetnének a nemzetre. A kormány s a többség ezeket a szempontokat is tartozik mérlegelni. Az ellenzék megteheti azt, hogy a gazdasági bajokra hivatkozással, odadörgi tiltakozását a pénz- és vradó minden emelése ellen. De a többség és a kormány ezt a teherfokozást beleteszi a mérleg egyik serpenyőjébe s a másikba a háborunak, a száz- és száz-ezer honpolgár mozgósításának, az ellenséges hadak benyomulásának, falvak és városok felgyújtásának és kifosztásának, emberkeletombák legyilkolásának s nemzeti és állami létünk katasztrófájának lehetőségét. És így mérlegeli, melyik a súlyosabb teher. *Az-e, mely az áldozatok fokozásából járul a nemzetre? Avagy az-e, amelyet egy világháboru irtózatok kockájáléka zudítana hazánkra?*

A nemzet pedig, amely tanuja lesz a küszöbön álló parlamenti viadalnak, igazságot fog tenni a népszerű ellenzéki álláspont s a történelmi felelősségből folyó másik álláspont között. Ő lesz bírja ennek a pernek. Mert ha csakugyan a végletekig viszi az ellenzék a küzdelmet, akkor a nemzeti akarat hatalma fogja az ítélet kimondani. Megválti majd akkor, helyesli-e az ország közállapotaink erőszakos felforgatását ebben az időpontban, amidőn oly kiegyezést kellene törvénybe iktatnunk, mely nemzetünk anyagi jólétét biztosítaná hosszú időre s a világforgalomban ránk nézve példátlanul előnyös helyzetet tudna teremteni. A kormány s a többség nyugodt lélekkel várja be a perdöntésre felhívandó nemzet ítéletét.

Az előjáték.

Budapest, január 21.

Maga a napirend igazán jelentéktelen volt. A cukorjavaslatok harmadik olvasásán kívül csak

néhány kisebb jelentés várt elintézésre. Volt aztán két interpelláció is. Az elsőben *Csernoch* János kérte a belügyi, igazságügyi és közoktatásügyi minisztereket, hogy csináljanak valami rendet a végrendelet nélkül elhalt alsóbbrendű katolikus papok hagyatékának dalgában. A második interpellációval *Krasnay* Ferenc a készfizetések felvételének határozottabb terminusát sürgette meg s ezzel alkalmat adott *Szell* Kálmán miniszterelnöknek, hogy január 16-án tett világos nyilatkozatát az osztrák sajtó fertítéseivel szemben újból és nyomatékosan hangsúlyozza. A miniszterelnök kijelentette, hogy a készfizetések fölvétele a régi bizonytalanságból ki van emelve s ma már nincs osztrák és nincs magyar kormány, mely a vis major legkésztelenebb esetén kívül a kérdés végrehajtását elodázhassa. Ugyanezt jelentette ki az osztrák miniszterelnök is, nagyon mellékes tehát, mit okoskodik össze az osztrák sajtó. Ezt a férfias és nyílt beszédet megtapsolta az egész Ház és tudomásul vette az interpelláló is.

De különben az ülés, mint az ostor, a végén csattant.

Mikor ugyanis *Szell* Kálmán miniszterelnök a további munkarendre nézve azt indítványozta, hogy holnap ne legyen ülés, pénteken pedig kezdődjék meg a katonai javaslatok tárgyalása: az ellenzék minden árnyalata állást foglalt az indítvány ellen. *Barabás* Béla a Kossuth-párt, *Rakoszy* István a néppárt, *Szederkényi* Nándor pedig az Ugron-párt nevében siettek körülbelül azonos megokolással ellenindítványokat tenni, melyek azt célozták, hogy a katonai javaslatokat egyáltalán vegyék le a napirendről, de legalább is utasítsák előbb az osztályokhoz tárgyalás végett. Abban is megegyeztek, hogy már a kalendáriumra való tekintettel is a költségvetést kellene mindenekelőtt tárgyalni. A három ellenzéki párt mindenik szónoka talált alkalmat olyan értelmű kijelentésre, hogy a legmesszebbmenő harcot veszik fel a katonai javaslatok ellen. S a meglehetősen hangos előjáték egyebet se akart a közönséggel megértetni, csak azt, hogy az ellenzék minden árnyalata készen áll a legheszebb obstrukcióra s a felelősséget persze minden konzekvenciáért — a többségre hárítja.

A miniszterelnök nyugodtan nézett szemébe a zajos felvonulásnak. Szenvedély és indulat nélkül állta az ostromot és minden fölösleges mérközés keresése nélkül, egyszerűen kijelentette, hogy várja a harcot és nem fél tőle. Az ország érdekében a jót akarja s ezt a vita során, úgy reméli, be is fogja bizonyíthatni. Egyébként pedig

röviden megkérte a törvényhozást, hogy mellőzze az ellenindítványokat, tűzze napirendre a katonai javaslatokat, ha esetleg úgy kívánnák, ne péntekre, hanem szombatra.

S a tulnyomó többség így is határozott. Szombati nem lesz ülés, szombaton pedig megindul a katonai vita és az obstrukció...

A képviselőház ülése január 21-én.

— Kezdeté délelőtt 10 órakor. —

Elnök: Gróf *Apponyi* Albert.
A kormány részéről jelen vannak: *Szell* Kálmán miniszterelnök, *Lukács* László.

Elnök: Megnyitja az ülést. Fölolvassák és hitelesítik a tegnapi ülés jegyzőkönyvét.

Steiner Ferenc: Benyújtja a gazdasági bizottság jelentését a régi országházi épület átadás: ügyében.
Gróf Teleki Sándor jegy: 6 jelent, hogy *Csernoch* János és *Krasnay* Ferenc jegyeztek be interpellációkat.

Következett a napirend.
A brüsszeli cukoregyezmény becikkelyezéséről és a cukoradó-törvény módosításáról szóló törvényjavaslatokat harmadszori olvasásban is elfogadták.

Szell Kálmán miniszterelnök: Benyújtja az Erzsébet királyné emlékmű-bizottság rendes évi jelentését.

Fischer Sándor előad: Referálja a belügyminiszternek több közigazgatási ügyben benyújtott jelentését.

A Ház tudomásul vette a belügyminiszternek *Zubryk* község és *Medzibudozse*-telep közti határvita tárgyában, a posonymegyei *Páffy*-erdőterületnek *Püski* község határához való átcsatolása tárgyában a torontalmegyei szilasi pusztja egyrésztnek *Német-Szent-Mihály* község határához leendő csatolása tárgyában benyújtott jelentéseit.

Ezután hitelesítették a jegyzőkönyvnek a cukorjavaslatok harmadszori olvasására vonatkozó részét.

Mandel Pál előad: Referálja a belügyminiszternek a konzuli bíróságoknál polgári peres ügyekben követendő eljárás szabályozásáról benyújtott jelentését.

A Ház tudomásul vette a jelentést.

Interpellációk.

(Az alsóbb papság hagyatéka.)

Csernoch János: A következő interpellációk íntézi a vadásügyi, igazságügyi és belügyminiszterhez:

Mi az oka annak, hogy a végrendelet nélkül elhalt alsóbbrendű katolikus papság hagyatékának felosztásánál követendő eljárás az 1894: XVI. t.-c. 129. §-ában foglalt intézkedés dacára eddig még nem szabályoztatott? Szándékozik-e a miniszter ur, illetve a miniszter urak a kir. közalapítványi igazgatóságot utasítani, hogy addig is, míg az ügy az idezett törvény értelmében, a tennálto anyagi jogszabályoknak megfelelőleg rendezve nem lesz, az egyházi hatóságokkal folytatott pereket szüntesse be, illetőleg újakat ne kezdjen? Szándékoznak-e intézkedni, hogy ez ügyek ezentul is az 1890: gy tennálto, a királyi rendeleteknek megfelelő egyházi és állami közigazgatási és nem bírói úton tárgyalassanak?

Elnök: Az interpellációk kiadták az illető minisztereknek.

aztán, elkölve a halvaesora maradékát, ketten a szerencsen-pajtással eljárták a vademberi ugrabugrát a tüzkás körül, hogy az csupa gyönyörűség volt, a Ruffo dudaszója mellett.

De más művészi élvezetünk is volt. A „szalmahegedű”. Ez ugyan se nem szalma, se nem hegedű, inkább cimbalom. A Manola készítette a leánya, a Mesztiza kedvtelésére. Egy deszkára vannak kifeszítve pálmahánesből sodrott zsinékek s azokra fektetve teakfából fűrészelt lécecskék, amiket két fakalapácsal pengetnek. Cimbalom ez, de fából. A teakfa cseng, mint az érc. A Mesztiza játszott rajta áriákat, amik idegen világokra emlékeztetnek. Bizonyosan az anyjától tanulta. Sok művészi adományt árult el.

Ezt a szalmahegedűt a spanyol hegyek mögött *mirimbának* hívják.

Akar az anyjától tanulta el ezeket a dallamokat a Mesztiza, mester volt benne.

A Juan nagy gyönyörűséggel hallgatta a játékát, odatelepedett a leány lábához a tűz mellé. Hisz ez volt az ő menyasszonya.

A *Capitro*, a Donna és a Mária egy csoportban ültek a ciroknádkévéken a tűz mellett. Amint a mirimba pengetése megszűnt, felkelt helyéről a Mária.

Az egész társaság benne volt a művészi élvezetben. Utánunk jön az a gejzir szigetere is.

Az anyagi teremtségek nem volt se lantja, se cimbalom. Hanem volt valami isteni hangja.

Elkezdett énekelni.

A dal, ami tündéri ajkairól hangzott, egészen ismerős volt előttem. Rosina magándala volt az a Sevillai borbélyból.

Milyen elragadóan énekelte! Felsőges szopránhangon, ezt a remekét a virtuóz áriáknak.

Hát ez a leány kitől tanulta ezt?

Itt született ézen a pusztai szigetén. Azt sem tudja, hogy van színház a világon.

(Folytatása következik.)

Gorkij legújabb könyvéből.

Közlő: *Pásztor Árpád.*

Ejjeli menhelyen. Ez a könyv címe. Hőse? Nincs. Csak éppen alakjai vannak. Szomorú sorsu, nyomorult emberek, kiket az élet kidobott a társadalomból; alakítottak hát maguk között egy új társaságot, melynek mások a törvényei, a szokásai, s minden insége mellett mégis vig, mert gondatlan. Az egész nagy mindenséggel csak éppen annyit törődnek, hogy eledelük, palinkájuk és szeretőjük legyen.

Ok az „ex“-emberek, akik mint emberek tönkrementek és többé nem számítanak, bár többnyire élelmeseek, sőt intelligensek és ravaszok.

Főnökük és gazdájuk *Kuvalda* *Aristides* hajdani nemesember és kapitány. Filozófiáját néhány szóban foglalja össze:

— Arra az állappontra jutottam, hogy minden mindegy és éppen ezért mindent derűsen kell felfogni. Az élet nekem semmit sem jelent; a meteszem, aki szabadulni akar tőlem... s ezért megvetem. Sőt egészen közönyös lettem iránta.

Pedig nincsen így. Az ejjeli menhely szomorú figuráinak lelkében nagy indulatok és érzések reszketnek, viharos és dult pálya van mögöttük s romlás és pusztulás előttük.

Künn laknak a külváros egy rozoga, üres házának a pajtájában. Ez *Kuvalda* kapitány birtalma. Van közöttük egy diakonus, kit leteslett életéért az egyház kitaszított magából, van egy

nyomorék öregember, kit a börtönben megtanítottak olvasni s a bibliával kezében bocsátották világra. Azóta mindig a szentkönyvet olvassa s szinte örülte a vallásnak. Vagy tizen, tizenhárom állandó lakói a szegények menhelyének, mindnyájuk között a legszimpatikusabb *Titov*, az egykori tanító. Erzekény, nemes lélek, de rabja a palinkának s ezért került ebbe a társaságba. Ujságokba is szokott írogatni, tele van ember szeretettel és rajongással, valami jézusi alapvona van lelkének s a külváros szegény népe szereti és követi tanácsait. El-eltűnik, hogy pénzt keressen s mikor visszatér, eliszsa mindenét, míg csak a delirium tizenem nem végez vele. Az ő halálával ér véget a könyv, ez a szomorú, sőt elvasmány, melyhez az élet boldogságainak és örömeinek semmi köze, mely csak szenved, nyomorúságot és bűnt tár az olvasó elé és mégis tele van ember szeretettel és sok gazdag szociális tanulsággal. Erősen megrajzolt alakjai oroszok, bizonyára minden izükben azok, de ösmérjük mi is őket, mert nemcsak a papíron élnek, hanem az életben is és vajjon a betegségnek, nyomorúságnak, szegénységnek nincsen-e mindentűtt egyforma képe?

Női szereplő az egész könyvben elő se fordul s így kétszeresen érdekes lehet a zindarab, melyet Gorkij ebből a művéből írt s amely nemrégiben Moszkvában nagy sikerrel színo is került. S amit elképezem az „Ejjeli menhely” alakjait a színpadon, szinte lehetetlenek tartom, hogy a mi közönségünk, a fényesen kivilágított páholyok előkelő népe, lelkesülne értük. Nem adnak alkalmat szellemes, pikáns fordulatokra, — ahl éleik inkább megrettentők, mint mulattatók, és mégis ők az élet, az igazság, s ha egy-egy *Zaccani* vagy *Novelli* ötenél fel piszkos rongyikat, a nézőközönségben megtápnja a vér s úgy sietne ki a meleg, szegényes folyosókra.

És most hád beszéljen Gorkij. Nézzük, hogy vezeti be *Titov*-t, az apostollekű alkoholistát.

(A készfzetések ivlvtelc.)

Krasznay Ferenc: Interpellációt intéz a készfzetések ivlvtelc ügyében a miniszterelnökhöz. A készfzetések ivlvtelc tesz minket pénzügyileg egyenrangúkká, önállókká. Magyarországnak érdekében áll tehát ezt kieléni. hogy ne legyen már egészen Ausztriának kiszolgáltatva. Kétségtelen, hogy jognak van ezt követelni. Nem taroznuk koncessziót tenni a kiegyezésben, tehát erről a jognkról nem mondhatunk le. Ausztria a tárgyalások alatt mindent megmozgatott ebben a kérdésben ellentük. Az osztrák pénzügyminiszter szakterelese könyvet is írt erről, minden argumentumot felhoz a készfzetés megkezdésének elhalasztása mellett. Ebben a dolgban is hozzá akarunk minket kötni a fejelemzetlen osztrák parlamenthez. A Koerber-kormányhoz közel álló „Fremdenblatt” január 19-iki számában azt írta, hogy a magyar miniszterelnökek a készfzetések ivlvtelcére vonatkozó közlései nem felelnek meg a megállapodásoknak. Ezt a mai napig sem cáfolták meg. Ivlvtelcésítés kér tehát erre néve a miniszterelnöktől s a következő interpellációt intézi hozzá: Tekintettel arra, hogy a Bécsben megjelent s az osztrák kormányhoz közel álló „Fremdenblatt” című napilap folyó évi január 17-iki számában azt írta, hogy Széll Kálmán miniszterelnök urnak a magyar képviselőházban január 16-ikán a készfzetések ivlvtelcére vonatkozó közlései nem felelnek meg szabatosan annak a megállapodásnak, amelyet a magyar kormány az osztrák kormányval létesített; tekintettel arra, hogy a szóbanlért cikk a magyar kormány részéről eddig meg nem cáfoltatott; tekintettel arra, hogy a miniszterelnök ur által az e hó 16-iki ülésben adott ismertetése, főként a főtárgyalás lap oikkével szemben tág és megbízhatatlan magyarázatra ad okot; tekintettel végül arra a rendkívül fontos közgazdasági érdekre, amely szükségessé teszi, hogy a készfzetések, mihelyt azoknak technikai és közgazdasági ivlvtelcái beállítottak, tényleg is ivlvtelcésnek és hogy a törvényhozás, mint a közvélemény az idevonatkozó megállapodás tartalmát szabatosan világozásban ismerje, kérdem a miniszterelnök urat: hajlandó-e az osztrák kormányval a készfzetések ivlvtelcére vonatkozólag kötött, bizonyára írásos megállapodás tartalmát szabatosan közléni a képviselőházzal, mint ahogy azt pl az iparfejlesztés és a közszállítási dolgában kisorsított közcsonös nyilatkozattal tette?

Széll Kálmán: Abban az előterjesztésben, amelyet én megtettem január 16-ikán a t. Ház előtt és amelyben számot adtam a magyar kormány és az osztrák kormány, a köztem és Koerber miniszterelnök között létrejött előző egyezményről, melynek célja volt a gazdasági kérdéseket illető összes előterjesztéseket, a miket a törvényhozás elé terjesztünk, megállapítani és így a gazdasági kérdést a kormányok között tisztába hozni: abban én a készfzetésekről is — itt van előttem a beszédem — egészen részletesen és egészen szabatosan nyilatkoztam. A kiegyezési kérdésekhez magában véve a készfzetéseknek kérdése nem tartozik. Mindamellett szükségesnek tartottuk a kiegyezési kérdések tárgyalásának keretében, amint az alakult, bevonni a készfzetések kérdését is és bevallom, én helyeztem erre mindig a legnagyobb súlyt, mert azon nézetben voltam, hogy erre vonatkozólag a helyzetet abban a homályban és abban a tisztázatlan állapotban hagyni, mint amingben azt az 1899. évi XXX. törvények és az 1892. évi XVIII. törvények hagyta, nem lehet; mert azon nézetben voltam, hogy előzékenységet bizonyos kérdésben, — meg is mondtam, miről volt szó, a tárgya-

lások végfzítésében összekötöttem a tiroli gabonavám kérdésével — a magyar kormány nem taushat, ha az osztrák kormánytól hasonló előzékenységet nem tapasztal olyan kérdésben, amelyre meg mi helyeztük a legnagyobb súlyt: a készfzetések kérdésében. És tisztába hozandónak tartottam a kérdést a maga nagy súlyánál, egész gazdasági, pénz- és hitel-életünkre és szervezetünkre kiható fontosságánál fogva, amelyre előttem mindig birt és azok a tárgy fontosságát jellemző kifejezések, amiket a t. képviselő ur most maga a valutarendezés ügyéhez fűzött, gondolom, csak igazolják azt az eljárást, amelyet mi követünk, hogy a tárgyalások bizonyos fázisában a kiegyezési kérdések sorából a készfzetések kérdését kibányi nem engedjük.

Krasznay Ferenc: Helyes! Ez természetes volt!
Széll Kálmán: Nem volt olyan egészen természetes. (Halljuk a szélsőbaloldalon. Halljuk! Halljuk! jobboldal.)

Barta Ödön: A törvény kötelezi reá a kormányt! (Ugy van! Ugy van! a szélsőbaloldalon.)

Széll Kálmán: Nincs a törvényben mostanra még semmi olyan coercitív momentum, semmi világos kötelezettség, amely a kérdést már olyaannal állította volna oda, hogy az nem igényel tisztázást és igen beható tárgyalást és egyezkedést az osztrák kormányval. Így fogtam fel a kérdést mindig és részemről a legnagyobb súlyt helyeztem arra, hogy a készfzetések ügye tisztába jöjjen.

Krasznay Ferenc: Nem jött tisztába!

Széll Kálmán: Hát a t. képviselő ur szerint nem jött tisztába, csodálom, hogy beszédem után is állítja, mint mondta, újsághírek után, amelyek az én közleményem kommentárjaként egyik-másik bécsi lapban megjelentek. Es ha a t. képviselő urnak eszébe jutott itt a debreczeni anekdota, hogy elbarozták, hogy majd gondolkozni fognak a felől, mikor fognak határozni: hát azt állítottam, hogy a t. képviselő ur az én előterjesztésemre s a két kormány között kötött egyezkedésre a készfzetést illetőleg rosszul alkalmazta ezt az anekdotát. Ez igenis illik az eddigi törvényekre, az eddigi állapotra, amelynek homályából kiemeltük ezt az ügyet, mert az eddigi törvény szerint az állapot az úgy volt, hogy ha majd az államjegyek a forgalomból kivonattak és megszűnik az állam kötelezettsége, ezeket az államjegyeket készfzetéssel e fogadni, ami február 28-án lesz, akkor majd a két kormány ezen ügyben törvényhozási határozatot fog provokálni. (Ugy van! Ugy van! jobboldal.) Hát ez a debreczeni (Nagy zaj a szélsőbaloldalon. Felkiáltások: Formula! formula (Zajos ellentmondás balról.) ez az eddigi törvényre illett, mert az sem nem világos, sem nem határozott.

Barta Ödön: A formulában benne volt!

Széll Kálmán miniszterelnök: Már hogy az egyben? Nem volt benne. Az én formulám ezzel nem foglalkozott. Ez olyománya volt az 19-iki törvénynek és az 1897-iki egyezésben volt benne és ennek végrehajtásaként más szöveget az 1899-ben létrejött törvény nem használhatott, amely egyszerűen az 1897-iki egyezségbelevél tervnyerőre emléke volt. Az 1899. évi XXX. törvényekkel formulárról nem szólt. Abban áll most a készfzetések ügyének tisztázásához, hogy abból a debreczeni tág köpönyeg-tele szótármából ki van véve és át-vice egy pozitív, biztos megállapodásra, amelyre vonatkozólag én beszámoltam. En akkor kifejtettem, hogy a megállapodás most már nem az, hogy: akkor törvényhozási határozatot fogunk ez ügyben provokálni, amely lehetne akár nemleges is, amelyre vonatkozólag az sem volna kizárható, hogy a két kor-

mány akkor talán azt fogná találni, hogy be vannak ugyan vonva az államjegyek, de egyelőre nem fog egyéb, a mivelét keresztülvitelét elrendelő törvény hozatni.

Molnár Józsiás: Ez egész helyes lenne. (Derültség. Nagy zaj a szélsőbaloldalon. Halljuk! Halljuk! jobboldal.)

Széll Kálmán: A törvénynek értelme nem lehet ez. De ha a törvény nem akarta ezt kizárni. (Zaj a szélsőbaloldalon.) Ha nem helyezkedünk erre az álláspontra, amin én nem helyezkedem, hogy a törvény szavait úgy is lehetne magyarázni, hogy majd akkor fogjuk megfontolás alá venni, állítassék-e helyre a valuta vagy nem; ha tehát nem ez volt a törvény szelleme: akkor megvolt a kívánságunk Magyarország részéről a mivelét tényleges, kellő időben való keresztülvitelére a biztosítékokat megszerezni. Közbevetésül megjegyzem, hogy a t. képviselő ur e kifejezés egyik hiánykánt azt is állítja oda, hogy hiszen mi kaptunk mást, mint olyant, ami minket jogosan megillet? Én rá tudnék mutatni, a leszámolás napján rá is fogok mutatni, hogy olyant is kaptunk, ami a fennálló törvények betűje szerint meg nem illetet, (Zaj a szélsőbaloldalon.) — és akkor fel fogom sorolni és igazolni fogom ezt. Hiszen általában véve egy egyezségnél mindig az a bázis, szerintem, hogy mindenki azt kapja, amit szerzett jog, a törvények szelleme, a jogos érdekek teljesítése maga után von. Jótalan dolgot, amint én repudálók. az osztrákokkal szemben, nem is követelhetek beszéletes, jóljás egyezségekben. Ez minden egyezkedésnek, minden méltányos és — hozzátésem — okos szerződésnek amely állandó békét és megértést céloz, természetes kiindulási pontja.

Krasznay Ferenc: Eddig nem így volt!

Széll Kálmán: Visszatérek oda, ahonnan kiindultam. Azt tartottam mindig, hogy a valuta-törvénynek szelleme az, hogy ha feltételeik teljesültek, végrehajtassanak. Nem azért csináltuk, hogy aztán soha el ne határozzuk, hanem deliberáltunk a felett, vajjon azokat végrehajtsuk-e vagy nem? Tiszta munkát kellett e téren is csinálni, csináltunk is, s ez a következőkből áll, amint már január 16-án itt megmondtam. Amint az államjegyek be lesznek vonva, a két kormány terminusosan, a február 28-át követő napok egyikén be fogja terjeszteni azt a törvényjavaslattal, amelynek célja nem az, hogy ez ügyben határozatot idézzen elő hanem (Halljuk! Halljuk!), amely elrendeli a készfzetések ivlvtelcét és az operáció keresztülvitelét. De megmondtam, hogy igenis technikai, jogi, finanszi és igen sok más tekintetnél fogva az a törvény — benne van a beszédben — a napot nem fogja meghatározni, de úgy fog intézkedni, hogy a két kormány felhatalmazza, hogy az időpontot az operáció keresztülvitelére meghatározza. Most már ezzel a kérdést tisztázottnak nem tartottam: mert kétségtelen hogy akkor még mindig fennállhat a két kormány között nagy eltérés és esetleg félreértés, hogy általában mikor lesz hát ez a határidő kiáltásba véve? Ezért kifejezésre kellett hoznunk a kölcsonös előkötésüket, a bona fides s teljes elhatározottságot és jóhiszemű elfogadást egymás iránt arra néve, hogy a mint általában lehetséges, a valutarendezés tényleg foganatosíthatóan fog, ha csak teljesen kétségtelen kényszeri okok és események utján nem állják és az elhalasztást nem követelik mindkettők és az operáció sikere érdekében. Ezt is már január 16-ikán mind kifejtettem, megállapodás jött létre köztünk, amely teljesen és félreérthetetlenül egyezőleg, minden kétséget kizárólag van megfogalmazva — hogy ugyanis

Titov, a tanító.

Sok esztendeig egy volgamenti városban tanítottak, de valami soha fel nem derített körülmény miatt otthagyták állását. Majd számvió lett egy bányában, aztán könyvtáros egy magánkönyvtárban, mindenféle foglalkozás után nézett, sőt vizsgákat is letett, hogy ügyvéd lehessen, de aztán inni kezdett, elszegényedett, fenékiig ürítette az élet keserű kelyhét, míg csak Kuvolda aziluma nem adott neki menedékhelyet.

Magastermetű volt, de rossz tartása s hosszu hegyes orra s teljesen kopasz feje nem tett jó benyomást. A sárga, csontos, hegyesszakállu arenak a mély szemüregből kivillant szem adott élnékeséget, melynek félnék, nyugtalan kifejezése s a szájszélnek lefelé hajló állása az egész alaknak fájdalmas, melankolikus külsőt kölcsönzött. Az élethez, vagyis inkább az italhoz való szükséges pénz úgy szerezte, hogy híreket vitt az újságoknak. Néha tizenöt rubelt is szerzett hetenként. A pénz rendszeren a kapitánynak adta át megörözésre.

— Tudd el a pénzt, — szokta mondogatni — újra vissza akarok térni a civilizáció ölébe. Még egy heti munkálkodás és rendes ruhát vehetek magamnak, akkor aztán ... no egyelőre ... addio mio caro!

— Nagyon dicséretreméltó, Fülöp! — bátorította Kuvolda. Egész héten egy kerty pálinkát sem adok neked.

— Ugy? ... Köszönöm! ... Egy kertyot sem? A kapitány úgy vélte, hogy ezek a szavak egyuttal azt a kérés is tartalmazzák, hogy ne legyen valami nagyon kegyetlen, amiért is még nagyobb szigorral ismételte:

— Nyelhetsz és nyöghetsz utána, amennyire csak bírj ... Egy kertyot sem!

— Ugy legyen! ... sőhajtott Titov s a szorokszélesség felé vette útját.

De többnyire másnap reggel, legfőjebb két

nap elteltével már ott guggolt az azilum egy sarkában összetörve, szomjasan s könyörgő, várakozásteli pillantással nézett a kapitányra, aggódva várva a pillanatot, melyben megcsik rajta barátja szíve.

Kuvolda szigorú pillantást öltött s keserű ironiával tett beszédekét mondott az akaratér gyengeségéről, az állati élvezetekről általában s az iszákosságól különösen s más hasonló, az alkalomhoz illő tárgyakról. De meg kell néki hagyni az igazság szempontjából, hogy mint mentor és moralista egészen komolyan vette szerepét, de az azilum szkepszisre hajló vendégei beszéde közben a tanító felé kacsintottak.

— Mi mindent nem feesez össze-vissza! — jelentette ez a pillantás. — Hiszen a refrén ugyis mindig úgy hangzik: „Látod, én intettek ... nem hallgattál meg ... tehát a te akaratodra történt ...”

És Titov a kacintásoktól felbátorítva léptenymon a kapitány után mászott, s egy sarkban megragadta karját s egész testében remegve szinte hozzátapadt annak piszkos katonakabátjához s cseperes, száraz ajkát nyelvével nyaldosva, mérheterlenül szomorú pillantással bámult Kuvolda arcába.

— Hát igazán nem bírod már eivselni? — kérdezte Kuvolda sötéten.

A tanító minden válasz helyett a fejét rázta s aztán melankolikusán mellére csüggesztette, miközben perecekig tartó remegés futott át hosszu, sovány testén.

— Még csak egy napig állj ellent ... Talán elmúlik! — tanácsolta Kuvolda.

Titov kétségbeesetten sőhajtott fel és tagadólag rázta fejét.

A kapitány látta, hogy van csuklik össze göröcsösen barátja teste a gyögyíthatatlan méreg után.

— Vannak körülmények, mikor teljesen hiábaváló a sorsal ellenkezni! — kezdte magyarázni, mintha mentegetni akarna valaki előtt, miközben pénzért nyult a zsebébe.

De ha Titov egy teljes hétig tartózkodott a pálinkától, szíveiről bucsujelentet fejtődött ki a barátok között, mely rendszerint Vavilov kocsmájában nyert befojezést.

Titov egyékként nem itta el egészen a pénzt. Körülbelül felét a külváros gyermekeire költötte. A szegényeknek tudvalegően igen sok gyermekük van s különösen itt a por és piszkos ellenére is reggeltől estig töméntelen rongyos, piszkos, elzúllott gyermek nyúzsóg az utcán.

A gyermekek a világ élő, színeken pompázó virágai, de a külváros gyermekei sápadt, színlágyott virákok voltak, kik a terméketlen, koldus talajon idelőlött fonnyadoztak.

Titov szerette a gyermekeit. Gyakran maga köré gyűjtötte őket s miután kis cipókat, tojást, almát, mogyorót vásárolt, kibaragolt velük a mezőkre, a folyópartra. Itt a földre telepedtek s mindent, amit tanítójuk csak vitt nekik, mohón elfogyasztottak, azután jászottak s gondtalan, ujjongó nevetésük egy kilométernyire is elhangzott a tiszta levegőben. S a részesog tanító alakja még magasabbnak és keskenyebbnek tűnt fel a gyermekek között, kik a legnagyobb bizalmassággal ugy bántak el vele, mintha hozzájuk hasonló volna. Rviden Fülöpnek hívták, anélkül, hogy hozzábiggyesztették volna a „bácsi” szót. Majd mint az angolnak fonták körül, majd ide-oda ráncigálták, hátára ugráltak, kopasz fejét pasokták s orrát húzogatták. Kétségkívül mindez tetszett neki, mert soha sem tett ellenvetést. Általában nem volt igen beszédes velük szemben s ha szólt is, az nagy elővigyázattal és óvatossággal történt, mintha attól félt volna, hogy szavai bepiszkítják, vagy megbántják a kicsinyeket. Orákat töltött el velük. Játékuk, játszótársuk volt. Megfigyelte élnék arcukat szomorú, fájdalmas pillantásával, aztán lassan, gondolkozva, álmódóva Vavilov csapáskébe ballagott, ahol egy szót sem szólvá, amilyen gyorsan csak tehetett, az eszméletlenségig részegre itta magát.

kimondatott ma már, és megállapított a két kormány között, hogy a választásrendezésnek a készítését felvételével lényeges fogantatásból csak a vis major esetei, amelyek szintén tisztában vannak hozzá köztünk, vagy csak oly rendkívüli kényszerítő eseménynek beállta halasztatja el, amelyek evidens és kétségtelenné teszik, hogy az adott időpontban ennek a kényes operációnak a keresztülvitele nem lehetséges.

Barta Odón: Például egy cseh obstrukció. (Élénk mozgás balfelől.)

Széll Kálmán: Nem, mert az tisztában van hozzá, hogy ily kifogások, ily ürügyek alá nem lehet vonni. (Élénk helyeslés a jobb- és baloldalon.) Mert ez nem olyan rendkívüli esemény, (Felkiáltások balfelől: Már nem!) ez általában nem oly esemény, mely az operáció keresztülvételét a pénzpiacra lehetlenné teszi, hanem igenis a gazdasági és politikai életben felerősíthető oly vis major esete, amely evidenter és kétséget kizáróan az elhalasztást okvetlenül és sürgős követeli. Az ily esetek kivételével haladéki nélkül megteszi a két kormány minden előkészítő intézkedést abban a tekintetben, hogy a készítéseket lényeges felvétele megtörténjen. (Élénk helyeslés a jobb- és baloldalon.) Ez van abban a megállapításban, világosan és határozottan. Mindig szavamon kérhetek ezért. Kétségtelenné és evidenter kell beállania a rendkívüli eseménynek vagy a kényszerítő vis major erejével bíró helyeslésnek, amelynek fogva az elhalasztás feltétlenül szükséges, máskülönben megteendő minden előkészítő lépés arra, hogy a készítését tényleg megkezdődjék. (Helyeslés a jobb- és baloldalon.) Már most kérdem a t. Házról: nem világos kötés-e ez? Erősebbet az eventualitások természeténél, a kérdés nehézségénél, technikájánál és kényes természeténél fogva lehet-e csinálni? Nem lehet. Határozott feltétlen határidőt előre kikötni nem lehet. Sehol sem csináltak az egész világon és állítom, hogy nincs magyar kormány, nincs osztrák kormány, amely a kötés alul kibújhatna, mert ország-világ előtt kell bizonyítani, hogy oly kényszerítő és vis major erejével bíró körülmények, vagy oly rendkívüli események állottak elő, amelyek közt ily operációt nemcsak hogy nem szabad, de nem tanácsos, de nem is lehet keresztülvinni; mert például többek között háboru esetében, egy külföldi és ránc erősen visszaható nagy komplicáció esetében, mely a monarkia érinti, vagy más kényszerítő rendkívüli esemény hatása alatt egy elemi erővel kitérő gazdasági krízis, vagy egy vámbáboru esetében lehetséges-e ilyen kényes pénzügyi és hiteloperációt keresztülvinni? Ez nem a mi érdekünk: a készítéseket felvétele egy biztos fiaszkó veszélyének kitenni nem lehet, mely azután azt egészen illuzóriussá tenné a az arany három hónap muiva kivonása az országból. (Helyeslés a jobboldalon.) Ezt a kérdést nem lehet napi terminussal megcsinálni, hanem ilyen kikötésekkel, amelyeket — bigye meg nekem a képviselő ur — a legnagyobb skrupulozitással, a legnagyobb megfontolással, minden szónak meghányásával, hosszas, beható vitatásával állapítottuk meg, ami legjobb meggyőződésünk, legjobb tudásunk szerint. En azt állítottam, hogy az ország az iránt nyugodt lehet, hogy ha nem is tudjuk ma meghatározni az időpontot, de ha ily kényszerítő események, amik ki vannak köve, köze nem jönnek, ez az operáció a kiegyezésnek egész tartalmával és többi részével együtt annak idején végre fog hajtani, ahhoz több homály és kétség nem fér. (Élénk helyeslés a jobboldalon.)

Már most arról én nem tehetek, ha tudományos téren vagy felolvasásban bárki is akármilyen nézetet propagálni a kiegyezés létrejötte előtt, bármily jeles szakember legyen is és ha közel áll is az illető az osztrák kormányhoz. Ahhoz nekem semmi közöm, nekem ahhoz van közöm, amit a magyar és osztrák kormányok közös egyetértéssel állítanak. Bennünket az köteles; azt tudom, hogy abban mi van, ahhoz tartjuk mi magunkat mindketten. (Élénk helyeslés a jobboldalon.) Ennek tartalmát nemcsak híven, hanem teljesen részletesen és bizonyosan precize adtam elő. Semmit sem tettem hozzá a multkor sem, ma sem. Amit multkor mondtam, az ugyanaz, amit ma mondom. Megmondtam egészen világosan és határozottan, hogy a határnap meghatározása nincs, de meg van határozva, hogy ugy mondjanak erkölcsileg, bensőleg, implicite a terminus azon kényszerítő rendkívüli események és kényszerítő akadályok körülrésze által, melyek egyedül képesek az elhalasztást vagy elodázást előidézni és megmondtam, hogy ez alól semmiféle módon egyikünk sem érkezteti magát feloldottnak és kötelezettségeit ezeken kívül feloldottnak nem tekintheti. Így áll a kérdés. Ezért, ha egy bécsi lapnak tetszett azt írni, amit ír, ahhoz nincs nekem semmi közöm. Meg kell jegyezni, hogy az illető lap azon megjegyzése, hogy rektifikálni kell a magyar miniszterelnök kijelentését a tekintetben, hogy nincsenek arra vonatkozólag egyezmények, hogy milyen kényszerítő körülmények közt lehet és kell ezen operációt elhalasztani, a lapnak nem a felhívatalos, nem a politikai részében van, hanem az Oeconomistban, egy cikknek egy passzusában. Hogy az Oeconomist cikkírója mi nézetben van, tetszik-e neki, nem tetszik-e az az egyezmény, elvileg ellensége-e vagy barátja-e a valuta helyreállításának, az más kérdés, azt nem tudom, reám nem is tartozik. Meltóztatik tudni, hogy ezen a téren, az eszmék harcainak terén igen sok ember ellenkező állást foglal el, magyar ember is; hiszen Molnár Józsiás képviselő is ily ellensége az aranyvalutának. Ez oly óriási látó fontos és kényes gazdasági kérdés, melyre nézve a tudósok talán még ma se tömörültek az egyezés konkluzióban, még nagyon sokáig corgatant és talán most is certant. Hogy mi ezen t. írő ur nézete, ahhoz semmi közöm. Nekem ahhoz van közöm, mit mondot Koerber igen t. miniszterelnök ur, és tessék elolvanni nyilatkozatát, ő egyenesen azt mondja, hogy a közel jövőbe van helyezve a valuta helyreállításának tényleges keresztülvitele és csak „Zwingende Hindernisse, wirtschaftliche oder poli-

tische ansserordentliche Ereignisse zwingender Natur“ képesek ezt elodázni. Tehát majdnem szóról-szóra azt mondja, csak más fordulatul, amit én mondtam. A két kormány tehát teljesen tisztában van erre nézve és teljes egyetértéssel jött el és állapodott meg. Ha az illető lap azt írja, hogy arra vonatkozólag nincsenek — amint a képviselő ur felolvasta — megállapodások: ez azon lapnak a dolga. Engem, ezen a téren rektifikálni semmiféle illetékesége nem volt. (Zajos helyeslés és tetszés a jobboldalon.) Ez az, amit érdemileg a kérdésre válaszulni szükségesnek tartottam. En köszönettel tartozom Krasznay Ferenc képviselő urnak azért, hogy a kérdést felhozta, mert nem szerettem volna én sem, hogy erre vonatkozólag bárki bármi homályt vagy bármi kételyt támasztaljon. Hát ami az egyezésről illeti, lesz majd idő arra, hogy az a leszámolás köztünk és a t. ellenél, az ellenézet képviselői között megtörténjen. Lesz alkalom arra, s akkor be fogom bizonyítani, hogy igenis Magyarország gazdasági érdekeinek egyeteme, az országnak ugy földmívelési és ipari érdekei, mint a fűgő kérdésekben rejlő érdeke, ebben a kiegyezésben meg vannak teljesen óva és lesz szerencsém akkor bebizonyítani, amint már egyszer egy nagy vitában akadémice és in thesi részemből harcoltam amellett, hogy ha lehetséges Ausztriával a gazdasági kérdések rendezésére olyan méltányos és igazságos kiegyezést kötni, amely mindkettőnkre nézve előnyös és egyik félre nézve sem káros, amely nem akarja egyiknek sem bármely életérdeket a másiknak feloldozni, hanem lehetőleg szerencsés összehangzásba hozza a kettőt: én igenis ilyen egyezséget jobbnak tartok ránc és mindkettőnkre nézve. Atik egyémszóra vagyunk utalva inkább, mint valaha, a különválásnál. Akkor bebizonyítottam ezt in thesi. Majd annál a nagy vitánál, a nagy leszámolásnál be fogom bizonyítani, hogy ezen egyezés tartalmánál fogva nemcsak nem rosszabb, mint az előbbeni állapot, hanem ránc is és mindkettőre nézve a mai állapottal sokkal jobb, mert kérdéseket old meg mind a két fél érdekeinek, azon érdekek vonatkozásainak oly részében, amely mindegyikre külön fontosabb és becsebb és amelyet az előbbi egyezés nem tartalmazott és amely mindakettőt legközelebb érdekli, és megcsinálta a vámtarifát, amely vámtarifában az ország összes létérdekei teljes mértékben érvényre jutottak és tisztázott kérdéseket amik fűgőben voltak. (Helyeslés a jobboldalon.) De nemcsak ezt fogom bebizonyítani, hanem, remélem, azt is, hogy in concreto ez az egyezés az ország összes gazdasági és anyagi érdekeiről szerint jobbnak képes biztosítani és megvédeni, mint a szakadás és a gazdasági szakadással járó nagy gazdasági és pénzügyi rázkódtatásnak veszélyei. Ez az én vázszámom. (Zajos helyeslés és éljenzés a jobboldalon.)

Krasznay Ferenc: Fenntartja azt a nézetét, hogy a készítését felvétele a kiegyezés kérdéseket tartozik. A miniszterelnök választás tudomásul veszi ugyan, de a rendezésre vonatkozólag aggályai vannak.

A Ház tudomásul vette a választ.

(Napirend-vita.)

Széll Kálmán: Azt vagyok bátor proponálni a t. képviselőháznak, hogy a holnapi napon ülést ne tartson és a pénteki napon sziveskedjék felvenni a katonai javaslatoknak tárgyalását, amelyek már hetek óta vannak a Ház asztalán a javaslatokkal együtt, amelyeket azok a bizottságok, amelyekhez utasítva lettek, erre vonatkozólag előterjesztettek.

Endrey Gyula: Szerencsétlen nap lesz ez a kormányra!

Széll Kálmán: Ezen hetek óta való tanulmányozás talán elégséges idő arra, hogy kérhessem a Házat, hogy már pénteken méltóztatassék megkezdenni azoknak tárgyalását. (Helyeslés a jobboldalon. Nagy zaj a szélsőbaloldalon.)

Barabás Béla: Pártja nevében tiltakozik a katonai javaslatok napirendezés ellen, sőt ellenindítványt terjeszt be a véderőjavaslatok levétele iránt. Az egész ország visszhangzik a javesztéskéntől. Úres a kereskedő bolta, az iparosnak nincs betevő falatja, a földmívelő nyomorog s most mégis okatlan pénz-áldozatokot követelnek a nemzetől. Nem hazafiatlanság ez? (Zajos helyeslés az ellenzéken.) Már ezért sem volna szabad tárgyalni a katonai javaslatokat. Az állam most harcosaitól 50 milliót a megvétektől, tehát mondhatnák, hogy van pénz. De ez is eloroghat s akkor megint a szegény nép filléire appellálnak. Különbben is a hadsereg létszámának tömeke nem a nemzet érdeke, hanem csak a dinasztia érdeke, melyet a kormány mindig védelmébe vesz. Ismétli ellenindítványát, indítványozza továbbá, hogy a katonai javaslatokat külön-külön való tárgyalás végett az osztályokhoz utasítsák. Nem ismerik még ezeket a törvényjavaslatokat. A tuloldali képviselők, többek között Apponyi Jászberényben a javaslatot ellen beszélt. (Zaj a szélsőbaloldalon.) Ha nincs egyéb tárgy, tárgyalják a költészetet, de ne e sereimes javaslatokat. A trónbeszéd az adóreformot, a beruházásokat, a telepítéseket, parcellázásokat, az iparirányú módosítását, a tisztviselői fizetésrendezését tartja sürgősnek. Miért nem cselekszenek ekképpen? Kéri ellenindítványának elrogadását. (Zajos helyeslés a szélsőbaloldalon.)

Rakovszky István: Csatlakozik Barabás indítványához. Követeli a javaslatok levételét. Valamennyien megígérték választóiknak, hogy a katonai terhekről szóló javaslatokat nem szavazzák meg. Legérősebb harcot hirdet a javaslatok ellen, minden megengedhető eszközzel. Nem érti, hogy a miniszterelnök miért nem tárgyalta le először a költészetet s miért teszi ki magát ex-lex állapotnak. Ellemindítványt nyújt be, amely szerint a legközelebbi ülés napirendjére a költészetes tárgyalását tűzzék ki.

Szederkényi Nándor: A többséghez fordul, hogy módosítsa a miniszterelnök indítványát s ne

ragaszkodjék a pénteki napirendhez. Az ellenzéknek köteleessége megakadályozni, hogy a törvényjavaslatok napirendre tűzessenek. Hatámi kérdésekkel ily kényes ügyeket eldönteni nem lehet.

Széll Kálmán: Ha nincs felirva senki többé szólásra, gondolom, hogy az indítványomra tett észrevételek köteleességemre teszik, hogy pár szóval a mondottakra reflektáljak. (Halljuk! Halljuk!) Mindenekelőtt Barabás Béla képviselőtársamat arra kérem, ne méltóztatassék talán az ő kívánságát, amely egészen illetékes, azzal a fogalommal összekötni, hogy tiltakozik ezen törvényjavaslatoknál általában napirendre tűzése ellen. Talán csak a szóban van az eltérés; mert házszabályaink szerint a mi tanácskozásaink rendje, amelytől nem lehet eltérni sem többségnek, sem kisebbségnek, — mert hiszen a szólás szabadságának és a kisebbség jogainak védelmére vannak megalkotva, — hogy a törvényjavaslatoktól, amelyeket a kormány előterjeszt, a tárgyalást megtagadni nem lehet. Mi előterjesztettük törvényjavaslatokat, amelyek különböző megítélés alá esnek, ellenzések tétetnek ki, sok kifogás hallatszik ellenük. En jogosultnak tartom, hogy mindezek a kifogások mérlegeltesse, nyílt ütközetben és csatában, itt a Házban a vitaközébe, de a törvényjavaslatok tárgyalásától ne méltóztatassék megvonni a lehetőséget, ne méltóztatassék ezt kívánni. Mert hiszen mindezeket a kifogásokat és érveléseket csak akkor fogjuk megtagadhatni, ha azok tárgyalásba belemegyünk, hogy vajon alapsok-e vagy nem. E tárgyalást nézetem szerint tehát el kell rendelni. Arról lehet tehát csak szó, hogy mikorra rendelje el a Ház ezen törvényjavaslatok napirendreállítását. Azt is mellőzöm, hogy az osztályokhoz való utasítás, amely ma már nem szokásos a Házban, (Egy hang a szélsőbaloldalon: Elég rossz!) ezen törvényjavaslatoknál határozottan mellőzendő lesz, az én nézetem szerint, mert azok keletkezésénél előbb vannak készitve a két bizottság által, azoknak a bizottságoknak tanácskozásait a t. képviselő urak nagy figyelemmel kísérik, sőt majdnem asszisztáltak, azok sokáig tartottak, azokat a publicisztika a nyilvánosságnak legzéesebb medrében tárgyalta és közzölte; tehát nem tartom szükségesnek, hogy atól, amit a Ház eddig gyakorolni szokott, ezáltal eltérés történjen és a javaslatok márképpen tárgyalassanak, mint a többi kormányjavaslatok, amelyeket a Ház a bizottságokhoz utasít, mert hogyha e javaslatokat nem a bizottságokhoz, hanem az osztályokhoz akartuk volna utasítani, azt megtehetjük volna akkor, de ezeket most a bizottsági tárgyalás után újból osztálytárgyalás alá venni nem tartanám sem helyesnek, sem megokoltnak. (Élénk helyeslés jobboldal.) Ami pedig azt illeti és erről is igen röviden szólhatok, hogy Barabás Béla t. képviselő ur talán félreértésből tiltakozik az ellen, hogy ezt a két javaslatot együtt tárgyaljuk, erre nézve megjegyzem, hogy együtt tárgyalni két javaslatot az általános vitánál könnyen lehet, ha azok homogének. (Ugy van! jobboldal.) Így például a tegnapi belezett tárgyalásnál történt meg az, hogy két teljesen homogén törvényjavaslatot együtt tárgyalta az általános vitánál. (Felkiáltások a szélsőbaloldalon: Abba mindenki beleegyezett!) Ezt tehát lehet indítványozni, lehet kérni s ha ez ellen kifogás nincsen, oelcsúrt azt elrendelni, de hogyha ezt valaki ellenzi, nem lehet követelni, mert e fellet nem lehet szavazást kérni, mert a házszabályok betűje ennek ellene szól. (Ugy van! jobboldal.)

En azonban ezt nem kértém és nem is indítványoztam, mert akkor precizen kellett volna megmondani, hogy a két javaslatot együtt méltóztatassék általánosságban tárgyalni, mert csak így lehetne az általános tárgyalást két törvényjavaslatra nézve összekötni. (Ugy van! jobboldal.) En azt mondtam, hogy a két javaslatot tűzessék napirendre, természetesen először az első, azután a második. (Ugy van! jobboldal.) Ennél fogva erre nézve köztünk félreértés nincsen. (Zaj a szélsőbaloldalon.) A félreértés ekképpen tisztáztatván a dolog érdemére igen keveset akarok mondani, még pedig azért, mert nem szokás és talán nem is helyes, hogy a törvényjavaslatok tartalmának megitélése már azoknak napirendre tűzésénél történjen. (Helyeslés jobboldal.) En tehát csak igen rövid megjegyzést teszek azokra, amiket hallottam. (Halljuk! Halljuk!) Mi igenis el fogjuk dönteni a vitánál azt, hogy az ország érdeke ellen vétünk-e, vagy nem, mikor a hadsereg védelmi képességéről és erősítéséről szolgáló eszközökről tanácskozunk? En azt hiszem, hogy nem. Az ország biztonságának emines érdeke, hogy a hadsereg a mai modern fogalmak szerint és a többi hadseregekhez viszonyitva az ország anyagi erejéhez képest kellő erőben és kellő hatályalval álljon itt. (Ugy van! jobboldal.) Ezt pedig a trónbeszéd nem zárta ki, de nemcsak hogy nem zárta ki, hanem egyenesen rámutat erre, mert a trónbeszéd, amikor arról szól, hogy felhívja az ország figyelmét arra, hogy az ujonctiszám nincs megállapitva, pedig azt tovább már halasztani nem lehet azt is mondja, hogy egy állam sem mellőzheti a védegerőlről való gondoskodást, mert az állam biztonságának és általánosság legnagyobbi biztosítéka saját erejében lekszik. Az önké hazafiasága és bölcsesége meg fogja találni az utat, amely az ország anyagi erejének arányában kellő hatályalval biztosítja ezeket a nagy állami érdekeket. Arról van szó a mi nézetünk és legjobb meggyőződésünk szerint, hogy ezeket a nagy állami érdekeket, Magyarország védelmi és biztonsági állását a világban ezen törvényjavaslatok által biztosítsuk. (Ugy van! jobboldal.) Ez majd kiviláglik az általános és részletes vitánál. Utközetet fogunk ekkor állani, mert a kormány fellegása szerint ennek az állapottal van jogosultsága az ország igazi és jól fellegott érdekében: (Helyeslés jobboldal.) habár sajnos, hogy áldozattal jár és sajnos, senki sem hoz szivesen áldozatot, de ha meggyőződik arról, hogy azokat az áldozatokat magasabb állami érdekek követelik, akkor azokat igenis meg kell hozni. Es ha fele-

lőssége és joga van a kisebbségnek, ez a teljesség megvan a kormányban és a többségnek is, amely azt gyakorolni is fogja minden kérdésben a maga belátása és meggyőződése szerint. Ezért az önkvédelmi állapotra való helyezkedés, amelyet Szederkényi Nándor képviselő ur emlegetett, lehet az önkvédelem szempontjából jogosult, de a mi szempontunkból az jogosult, hogy amit jónak látunk az ország érdekében és nem másból, azért helytállunk és a magunk részéről a többség akaratának szerzünk érvényt. (Élénk helyeslés a jobbfelelől.)

Nem az a hatalmi kérdés felvétele, amit azt Szederkényi Nándor t. képviselő ur mondja, hogyha mi, t. i. a kormány jónak látja a hatalmi kérdést felvetni, akkor ő és elbarátságát meg jogosítva vannak az ellenállásra. En ebben a Házban nem látok hatalmi kérdést. Ez lehet a Házon kívül, de itt a törvényhozás keretében nem hatalmi kérdés az, ha a kormány mint a többség vezére, javaslatot tesz az országnak indokoltan és meggyőződése szerint az ország érdekében és a többség azt határozat erejére emeli az ellenék ellenzése dacára. Ez nem hatalmi kérdés, ez a parlamentaris jog és a többség jogainak gyakorlása az ország érdekében, ami nélkül alkotmányos élet nincsen. (Ugy van! jobbfelől.)

Ezek az ún. nézetim, amelyeket applikative a törvényjavaslata nézve lesz alkalmam bővebben is kifejteni, de ennyit a halottak után meg kellett jegyeznem. (Heljeslés jobbfelől.) Még csak egyet és ez szél Barabás Béla t. képviselő urnak. Ha mindabban, amit a t. képviselő ur ma mondott, annyi igaz lenne és annyi igaz van, mint abban, hogy most az állam elharácsolta a vármegyéktől ötven milliót, akkor, bocsánatot kérek, a t. képviselő ur ajkán ma igaz szó nem jött ki, mert ez nem áll. (Élénk helyeslés jobbfelől.) Mily benyomást tesz, kérdem én, ez odakint a lapokban, esetleg a parlamentárisban, a társadalmi és az állami rend ellenségeink lapjaiban, ha azok rámutatnak, hogy ime az ellenék egy előző képviselője azt állítja, hogy a vármegyéktől az árvák vagyonát az állam elharácsolja? (Mozgás.) Ez nem igaz, tiltakozom ez ellen, mert ez nem áll! (Élénk helyeslés és felkiáltások a jobboldalon: Az állam biztosította azt!)

A képviselő ur azt mondja, hogy az állam elharácsolta azt a vagyonát. Ez nem áll. Az állam nem tett egyebet, mint hogy a legrendesebb, a legteljesmértékű módokon, a törvény értelmében átvette a maga kezelésébe azokat a pénzeket (Élénk helyeslés a jobb- és baloldalon.) és biztosabb jobb kezelésbe vette át azt a vagyonát, amelyért az állam teljős és amelyet a költő célra jog tartani. (Ugy van! jobbfelől.) Ha tehát az állam a törvény alapján kezelése veszi azt a vagyonát, mert ez így biztosabb, szabad-e azt mondani hogy ezt elharácsolja? (Tetszés a jobb- és baloldalon.) Engedelmet kérek, ne méltóztatssék ily szavakat használni, amelyekről tudom, hogy a t. képviselő urnak nem volt intenciója, hogy az ilyen ügy álljon oda, mintha a tény a szónak megfelelt, (Igaz! Ugy van! a jobb- és baloldalon.) Mozgás a szélsőbaloldalon.) mert ez olyan irázis, amelynek semmi értelme nincs. Kérem a t. képviselőházat, hogy a napirendet ily értelemben állapítsa meg, mint ahogy azt kértem. (Élénk helyeslés jobbfelől.)

Rakonyi Samu: Lójatis ez?

Szell Kálmán: Mint ahogy azonban azt mondta valaki, hogy időt kér arra, hogy az előkészítő tanácskozás komolyan megtörténhessék, a pénteki nap helyett a szombati napot proponálom. (Heljeslés a jobb- és baloldalon.) Felkiáltások a szélsőbaloldalon: Hé! Hé! Kérem, méltóztatssék a törvényjavaslatot a szombati ülésre kitűzni. (Nagy zaj a baloldalon.)

A Ház a miniszterelnök indítványa értelmében határoz.

A legközelebbi ülés tehát szombaton fog megtartatni a véderőjavaslatok napirendjével.

Elnök bezárta az ülést.

BELFÖLD

Minisztertanács. Ma délután minisztertanács volt, amelyen a kabinetnek a fővárosban időszerű valamennyi tagja résztvett.

Az Erzsébet királyné- emlékmű. Szell Kálmán miniszterelnök a képviselőház mai ülésén terjesztette be a rendezési jelentését az Erzsébet királyné emlékére felállítandó szobormű tárgyában. A jelentés elsősorban is az 1902. január 22-én lejáró pályázat eredményét s a bírálatra hivatott zsűri eljárását ismerteti. Ezután közli a második pályázat feltételeit. Ennek a pályázatnak határideje visszavonhatatlanul 1903. május 31-ike. A zsűri ekkor ugyanúgy fog eljárni, mint az első zsűri. Az 1901. évi jelentés szerint a szobor nagysága 1901. november végén 1,876,062 korona 06 fillér volt. Az 1902. év folyamán adományokból bejött 3356 korona 20 fillér, az időközi kamatok pedig 60,400 koronával növelték a törzsvagyonát. Az emlékmű alap nagysága ennek dacára 1902. végén 1,627,825 korona 16 fillér volt, aminek oka abban keresendő, hogy a szobormű elemunkálatai nagyobb költségeket okoztak. Így a három külföldi zsűri-tag tiszteletdíjaira, pályadíjakra, a megveendő pályaművekre s egyéb kisebb-nagyobb költségekre a múlt évben 80,801 korona 6 fillért fordítottak.

A főrendház e hó 26-án, hétfőn, délelőtt 11 órakor ülést tart.

Győrffy Gyula összerfetherhetlenségi ügye. A képviselőház összerfetherhetlenségi bizottsága gróf Andrássy Tivadár enöklete alatt és Heintz Hugó előadása mellett ülést tartott, amelyen befejezte az előkészítő eljárást és legközelebb az összerfetherhetlenségi ítélet-bizottság elé terjeszti Győrffy Gyula képviselőnek, mint a magyar leszámítoló- és pénzváltó-bank jogtanácsosának összerfetherhetlenségi ügyét. Győrffynek az Engel-téle fonógépekre vonatkozó ügyét a bizottság folyó hó 28-án délelőtt 10 órakor tárgyalja.

A horvát ellenék egyesülése. Zágrábról táviratozzák: Ábból az alkalomból, hogy e hó 29-ére az összes ellenéki pártokat gyűlésre hívták össze az 1894-iki program alapján való egyesülés végett, a tiszta jogpárt sajtójában és egyes politikusok között is mindkább olyam áramlat kerekedik felül, amely az egyesülési ellen irányul. Ez a tartománygyűlési ellenéki pártkör elnökét, dr. Brestyenskyt arra indította, hogy egy ma megjelent nyílt levélben kijelentse, hogy a gyűlés összehívásától dacára a vele között kívánságoknak nem állhat el és nem is fog előlálni. Ha a gyűlés esetleg nem vezetne is egyesülésre, mégis arra kell szolgáltatnia, hogy az 1894-iki program egységes értelmezésével közös, egyetértő eljárásra indítsa az ellenéki pártokat Horvátország egész közéletében. A nyílt levél végül felszólítja az összes ellenéki politikusokat, hogy a személyes ellentéteket tegyék félre és csakis a tárgyat tartsák szem előtt.

Az országgyűlési szabadelpárt pénteken, folyó hó 28-án este 7 órakor érkezelést tart, amelynek tárgya a katonai javaslatok tárgyalása.

A Sándor-utcai képviselőház átadása. A képviselőház gazdasági bizottságának legközelebbi ülésén Csávossy Béla háznyag azt az indítványt fogja előterjeszteni, hogy a Sándor-utcai képviselőházat a Ház díjmentesen adja át a fővárosnak, amennyiben a Ház 37 évi díj birta a képviselőházat a fővárosról egy arany évi díj fizetésével, tehát ugyazólvan 37 évig ingyen volt tulajdonában. Az indítványt a gazdasági bizottság valószínűleg elfogadja s a Ház ilyen értelemben mondja ki majd a határozatot.

Mentelmi ügyek. A képviselőház mentelmi bizottsága ma délután 5 órakor Perczel Dezső enöklete alatt ülést tartott, amelyen Maróthy László referálása mellett letárgyalta Molnár Jenő, Salamon Géza, Győrffy Gyula két, Benedek János két, Vészi József, Ugron Gábor, Bartha Ferenc, Eötvös Bálint, Lendl Adolf és Baghy Béla képviselők mentelmi ügyét. A bizottság előadója az erre vonatkozó jelentést legközelebb a Ház elé terjeszti.

Gróf Apponyi Albert föltételei.

Budapest, január 21.

Politikai körökben nagy feltűnést kelt, hogy azok a követelések, amelyeket gróf Apponyi Albert a katonai javaslatok ügyében a miniszterelnökkel közölt s írásba is foglalt, a *N. Fr. Presso* ma reggeli számában a nyilvánosság elé kerültek. A bécsi lap a képviselőház elnökének kívánságait interview alakjában közli, mely a volt nemzeti párt egy tagjával folytatott beszélgetést foglal magában. A szabadelvű pártkörben egészeste erről a dolgról beszéltek. Mohó kíváncsisággal olvasták a bécsi lap közleményét és élénk vitaközvetéseket fűztek hozzá. Gróf Apponyi intímabb környezetét ez a közlés igen károsan érintette és hangosan panaszkodtak indiskrécióról, de a közlés hitelességét nem vonták kétségbe. A szabadelvű párt tagjainak nagy része azonban úgy találja, hogy a bécsi közlés nem pattantott ki valami nagy titkot, mert hiszen a feltételek legtöbbjét a parlament folyosóin már napok óta szájról-szájra adták és közülük a legfontosabbak már tegnapelőtt egy budapesti ellenéki lapban meg is jelentek.

A bécsi lap közlése szerint a képviselőház elnökének követelése a következők:

Első kívánság a *bécsi- és hadilészárm törvényes megállapítása*, még pedig hosszabb időre. A német birodalom törvényhozása is hosszabb időre köti meg a hadsereg létszámát, ez ellen tehát nálunk sem lehetne kifogást emelni. Biztosítékot kellene a kormányban a parlamentben is adnia, hogy a költségvetés nem fogja tulhajtani a most kilátásba helyezett bevételeket. A katonai birtoklás igazságszolgáltatás reformjára szintén garanciák adandók. A szabadságszolgálatnál a magyar jutalék ugyanolyan arányban részesüljön, mint az osztrák. Továbbá eltörölendő az 1888: XVIII. t.-c., amely felhatalmazást ad a kormánynak arra, hogy a

legénységet háromévi szolgálat után is még egy évig szolgáltaiban tarthassa.

A *pártatlalék* a közöshadsereg számára megfelelő mennyiségben kontingentálendő és a földes emberanyag a honvédséghez osztandó be, hogy ott magyar zászló alatt és magyar szolgálati nyelvvel képeztessek ki.

Az osztrák eredekekben szolgáló magyar tisztek magyar csapatokhoz osztandó be. Erre nézve kormánynyilatkozattal nem lehet beérni, mivel ilyes nyilatkozatok már sokszor adtak, de sohasem teljesültek. Ez okból törvényes intézkedésre van e részben szükség.

Törvényben mondandó ki, hogy magyar állampolgár a magyar nyelv ismerete nélkül a közöshadseregben tiszti rangot nem kaphat. Kivételt e szabály alól csakis a horvát honosságú magyar állampolgárok képezhetnek.

Ugyancsak törvényben szabályozandó, a mostani javaslatokkal egyidejűleg a közöshadsereg zászlójának és címerének kérdése, még pedig a magyar közjognak megfelelő módon.

Az *ujoncjutalék* és a *tényleges szolgálat alól való fölmentés* ügyében a közös hadügyminiszter intézkedési joga megszüntendő, mert e jogot egy 1889-ből kelt hadügyminiszteri rendelet az 1867: XII. t.-c. ellenére statualta. A jelzett kérdésekben legfelsőbb fórum a közigazgatási bíróságot, vagy a honvédelmi minisztériumot kívánja, mert magyar törvényeink szerint a hadügyminiszter intézkedési joga ez ügyben jogellenes.

A *hadkiegészítő kerületek beosztása* is reformálendő, még pedig oly szemlemben, hogy lehetőleg kevés nemzetiségi ezred keletkezzék. Az új beosztásnak olyanformán kellene történie, hogy menél több olyan ezred keletkezzék, amelyben a legénység nagyobb része magyar és tehát magyar legyen az ezrednyelvi is. Gróf Apponyi ez érdekből még odáig is emenne, hogy olyik hadkiegészítő kerület utoncjutaléknak egy részét más ezredbe utalná át, hogy ily módon menél több magyar nyelvű ezred legyen felállítható. A legfőbb hadur ilyen parancsára a közös hadügyminisztérium ily szemlemlü dislokáció által rendkívül elősegíthető a magyar nemzet ügyét.

A költségtöbbletekre nézve Apponyinak szintén vannak aggodalmai, de e tekintetben nem zárkóznék el a méltányossági szempontok elől, ha a felsorolt kívánságai egészben vagy részben most vagy a közel jövőben teljesülnek. A legnagyobb súlyt azonban a törvényes biztosításra veti, mert csakis a magyar törvényhozással van arra hivatva, hogy a katonai hatalmak akaratával szemben a magyar nemzet akaratának fogantat szerezzen.

Azokra a kívánságokra nézve, amelyeket gróf Apponyi Albert a katonai javaslatok dolgában a miniszterelnökkel közölt, ma is folytat a megbeszélések és már eddig is jelentékeny közeledés történt. Hir szerint hajlandó a kormány a javaslatok tárgyalásának alkalmából bizonyos nyilatkozatokat tenni, gróf Apponyi pedig hajlandó ezekkel a nyilatkozatokkal egyelőre megelégedni. Bizonyítja ezt az a legújabb hir is, amely Apponyi környezetéből ered, hogy a Ház elnöke nemcsak a Házban, hanem még a szabadelvű pártoknál is tartandó értekezleten sem szándékozik felszólalni, ami a felmerült nézeteltéréseknek teljes kiegyenlítését fogja jelenteni. Ujjból hangsúlyozzuk különben, hogy ezek a nézeteltérések semmiképp sem jelentettek viszályt vagy szakadást Szell Kálmán és gróf Apponyi között, s a megbeszélés mindvégig olyan természetű maradt, amely a két államférfiu politikai barátságának zavartalanságát feltételezi. Ezt támogatja a *Magyar Nemzet* következő félhivatalos közlése is:

A véderőjavaslatok tárgyalása küszöbön áll s már most is élénken foglalkoztatja a közvéleményt, a pártköröket és a sajtót. Csak természetes, hogy ez alkalommal különböző hírek kerülnek forgalomba, köztük olyanok, amelyek a képviselőház elnökének nevével is kapcsolatban, a szabadelvű párt kebelében felmerült akcióiról, nagy megbasonlásról, sőt egyenesen válságról szólnak. E tituló híresekkel szemben az igazság annyit, hogy a véderőjavaslatok tárgyában megbeszélések folytak és kívánságok merültek fel, amelyek azonban oly természetűek, hogy nemcsak válságnak, de még csak konfliktusoknak is kizárják a lehetőségét.

A BUDAPESTI NAPLÓ telefonja.

Szerkesztőség 56-12
Kiadóhivatal 54-39

KÜLFÖLD

A Krupp-eset a birodalomgyűlésen.

Budapest, január 21.

A német birodalomgyűlésről szóló mai tudósításunkhoz pótlólag egész szerkesztésben közöljük azt a rendkívül izgatott torzóharcot, mely Vollmar és gróf Ballestrem elnök közti lefolyt. Vollmar a Krupp-esetet s főképp a császárnak azt a nyilatkozatát akarta szóvá tenni, melyet Krupp temetése alkalmával a szocialisták tett. Ha akkoriban ez a nyilatkozat fölháborította a német szocialistákat, úgy a tegnapi incidens bizonyára végig elkísérte.

A viharos jelenet lefolyása a következő volt: Vollmar: ... Most egy másik pontra térek, azokra a beszédekre, melyeket a Krupp-esettel összefüggésben mondtak.

Gróf Ballestrem elnök (közbevág): Képviselő ur! Krupp tükös tanácsos magánember volt és semmi más. Azok a gyanúsítások és rágalmak, melyekben halála előtt része volt, szintén magántermészetűek. A halála után tett részvénytulajdonosok, bárkik is eredtek azok, csak magántéren mozogtak s nem fogom tűrni, hogy a Krupp-esetet a birodalomgyűlésen a budget tárgyalása alkalmával szóba hozzák. (Nagy nyugtalanság.) Kérem önt, képviselő ur, tartsa magát ehhez.

Vollmar: Csak az a szándékom, hogy szóljak a két beszédről, mely hiteles formában a Reichsanzeigerben megjelent, s nem azért, hogy Krupp személyére egyetlen szóval is rátérjek. Hanem hogy kifejezzem, mily következményekhez fognak azok a beszédek vezetni.

Elnök: Megmaradok elhatározásomnál. (Megújuló nagy nyugtalanság.) Azok a beszédek, melyek e szomorú eset alkalmával elhangzottak, magántéren tartoznak. Ha mindjárt a Reichsanzeigerben jelentek is meg. Nem engedhetem meg... (Viharos nyugtalanság és tiltakozás a szocialisták részéről, melyben kivétel nélkül elhangzanak az elnök szavai.)

Vollmar: Ha elnök ur kényszerít, természetesen nem vagyok abban a helyzetben, hogy azt tegyem, amit helyesnek tartok, de konstátálom, hogy az az elv, melyet azelőtt maga az elnök állított föl, hogy a császári beszédeket itt meg lehet vitatni, ha hivatalos formában jelennek meg a Reichsanzeigerben, nem tartatik meg s a birodalomgyűlésen nincs annyi szólásszabadságunk, hogy nyilvános ügyet megbeszéljünk. (Élénk helyeslés a szocialisták részéről.)

Elnök: Az az elv csak oly császári beszédekre vonatkozik, melyek nyilvános ügyeket tárgyalnak. (Zajos felkiáltások: Ez mégis csak nyilvános ügy!)

Elnök (nagyon izgatottan): Az a szónok, aki jelenleg a szó, el fogja neked ismerni, hogy a swinemündei vártatban szóló fejtegetéseiben nem szakítottam félbe. A Krupp-esetel azonban itt semmiféle vonatkozásban nem szabad fölemlíteni. (Megújuló tiltakozás és fölháborodás. Félkiáltások a szocialisták részéről: De hiszen nem is Krupp-ról van szó!)

Elnök izgatottan kér csendet. A szocialisták padjáról ezt kiáltják feléje: Látszik, hogy mily kelemen önként ez az ügy! A zaj sokáig tart.

Vollmar: Hányszor iméltük már, hogy a Krupp-esetet, úgy a személyét, mint a vele kapcsolatos cselekményeket egy szóval sem akarom leleltetni, hanem igenis szóvá akarom azt tenni, hogy pártunkat a császárnak ama beszéde megérdekelte. (A szocialisták padjáról: Nagyon helyes! Hallatlan! Megújuló nagy nyugtalanság.)

Elnök: A mellett maradok, hogy míg én elnök vagyok, addig ennek az esetnek fejtegetését nem fogom megengedni.

E szavakra nagy vihar keletkezett a szocialisták padjain. A szocialisták össze-visszakiabálják: Politikai akció volt, tegyaldaltak bennünket, mint a munkások képviselőit!

Vollmar: Azok a beszédek két részből álltak: az egyik rész Krupp magán személyére vonatkozott, a másik pronunciamento volt a szocialdemokrácia ellen.

Elnök: Megmaradok az elhatározásom mellett. (Izgatott tiltakozások a szocialdemokratáknál.)

Vollmar: Vagyis: sic volo, sic jubeo.

Elnök: Vagyis megövm az a jogot, melylyel a birodalomgyűlés az elnököt felruházta. (Megújuló zaj.)

Ledebour (közbeiktált): Ön visszaél a jogaival. (Az elnök dühösen fordul a szocialdemokraták felé, honnan kórusban kiáltják feléje: Igenis, igenis. — Nagy izgatottság az egész hátsban.)

Vollmar: A birodalomgyűlés azt a jogot adja az elnöknek, hogy a véleményszabadságot megóvja s nem hogy elnyomja. (Mozgás az egész hátsban.)

Elnök: Hogy az elnök hogyan alkalmazza a jogait az az ő dolga. (Megújuló nyugtalanság. A szocialisták kara: Pfui! Pfui!)

Elnök rendkívül izgatottan folytatja: Az elnök

tudja, hogy mi a teendője. (Perceekig tartó viharos közbeszólások és ellenmondások.) Mikor Vollmar tiltakozni akar az elnök eljárása ellen, elnök e szavakkal szakítja félbe: Kérem, ne tessék az én rendelkezéseimet kritizálni.

Vollmar: Tegnapi Sobáder kollégánk maga kezdett beszélni erről az ügyről, az ugynevezett hódolótiltakozásról, melyeket bírálni kezdett. Következésképp a magam számára is követelem ezt a jogot. (Élénk helyeslés a szocialisták részéről.)

Elnök: Az egészen más. (Megújuló zaj és ellenmondás.)

Vollmar: Ön engem abba a kellemetlen helyzetbe hoz, hogy kimondjam, miszerint ily körülmények közt és ily kényszer alatt a német birodalomgyűlésen egyáltalán nem lehet nyíltan beszélni s a német nép képviselőjének még annyi joga sinos, mint egy népgyűlésnek vagy egy újságnak.

Elnök: Még egyszer kérem, hogy intézkedéseimet ne bírálja.

Vollmar: Azt reméltém, hogy az újévben ismét lehetséges lesz a birodalomgyűlésen a rendes és nyugodt tárgyalás, de úgy látom, hogy ezt nem akarják. Lehetővé tették nekem, hogy...

Elnök: Még egyszer kérem, hogy hagyjon fel ezekkel a fejtegetésekkel, különben kénytelen lennék önt rendretusítani. (Nagy felháborodás a szocialistáknál.)

Vollmar: Ha egy fontos ügyben egyszerűen szakjosarat tesznek a számra...

Elnök: Ezt nem mondhatja. (Nagy zaj.)

Vollmar: Megbizást kaptam, hogy egy rendkívül fontos politikai ügyet, mely egy hónap óta az egész birodalmat izgatottságban tartja, szóvátegyek, s most kijelentik, hogy a swinemündei esetet a centrum bolygathatja, én azonban a másikat nem.

Elnök: Azt a szemrehányást mégsem vártam, hogy én a centrumnak kedvezek. (Félkiáltások: De igen is.) Ily gyanúsításokat kikérek magamnak s kérem, hogy a Krupp-eset említésétől tartózkodjanak s ne bolygassák sem azt, ami e derék ember halála előtt, sem azt, ami utána történt. (Nyugtalanság.)

Vollmar: A swinemündeni esetet a Reichsanzeiger nem is közölte s mégis szóba lehetett hozni. Krupp-esetben hivatalos nyilatkozatról van szó s ennek dacára megvonják fölünk azt a jogot, hogy kétféle tagot számláló pártnak a megválasztását visszautasítsuk. (Élénk helyeslés balról.) Különbösen áttérek a birodalmi kancellár működésének a további bírálata. Gondoskodott-e a kancellár arról, hogy azok a válaszok, melyeket számos munkásgyűlés adott a császárnak, tényleg a császár tudomására jussanak, hogy így az uralkodó tisztában legyen beszédeinek a következményeivel. (Élénk helyeslés a szocialistáknál.) S még egyet szeretnék felteni a birodalmi kancellárnak. Van egy felségserzési paragrafus, mely korlátozza a császár szavainak tárgyalás kritikáját. E paragrafusnak az a logikai következménye, hogy a császár nem cselekszik igazságtalanságot, ha mérsékeli magát, ha nem avatkozik bele személyesen a pártküzdelmekbe. Ha a jelenlegi körülmények közt a felségserzési paragrafus továbbra is fennáll, akkor a fejedelem abban az igazságok eljögében részesül, hogy biztos támaszából oly sérteket lehet ki, amelyekre a megtámadottak nem tehetnek. (Bravó a szocialisták részéről.) Ez a közmorál teljesen tönkreszi. A megtámadottaknak is legalább annyi jogot kell adni, hogy válaszolhassanak. Mi szocialdemokraták követelni fogjuk, hogy a legközelebbi birodalmi gyűlésen terjeszszenek be törvényjavaslatot a miniszteri felelősségről, hogy végre kimásszunk abból a méltatlan helyzetből, hogy a birodalmi kancellárral a fölött kelljen vitáznunk, mi a felelősség s mi nem az.

Berlin, január 21.

A költségtérítés folytatlagos tárgyalásánál Richter különösen a tengerészeti és gyarmati költségvetést kritizálja. Sajnálja a kereskedelmi politikai bizonytalanságot, mert nem tudni, hogyan jognak kinezni a kereskedelmi szerződéseket. Végül különösen a birodalmi gyűlés pozíciójával foglalkozik. Sohasem volt nehezebb dolog miniszternek lenni, mint most. A további vitában Kardorff (birodalmi párt), Schrader (szabadelvű pártgyűlés) és Liebermann-Sonnenberg (reformpárt) vesznek részt. Még egyszer kifejtik pártjuk álláspontját a kereskedelmi szerződések állásával szemben. Richternek és Liebermannnak a császár személyére vonatkozó különböző megjegyzéseire Bülou birodalmi kancellár azt válaszolja, hogy minél erősebb egyéniség a fejedelem, annál nagyobb hajlandósága lesz befolyást gyakorolni az államügyek menetére. De egy fejedelemeleg nagyon pregnans egyénisége népeknél, nem kiesinyelhető, nagy előnyére válik. A külföldön sok embert talál, akik erősebben akcentuált uralkodóra vágytak. Senkinek sem kellene elvárnia a császár lényében rejlő nagy vonások elől, aki szabad, elfogulatlan gondolkodású

férfiu, akiben nincs semmi kiesinyesség. Az bizonyos, hogy nem filiszter. Liebermannnak arra vonatkozó kritikájára, hogy a császár nem fogadja a boer tábornokokat, a birodalmi kancellár megjegyzi: A boer tábornokok fogadását avval a feltétellel javaslom, hogy a boer Németszágban minden angolellenes agitációtól tartózkodnak és mint angol alattvalók az angol nagykövet után kérnek kihallgatást. De Wet ezt a feltételt magára és bajtársára nézve elfogadta. Nem nevezhetem meg közebnjárónkat, de biztosítottam önököt, hogy teljesen szavahibető és tiszteltetreméltó személyiség volt. Ez az ur egy idő múlva közölte velem, hogy a boer tábornokok felmása teljesen megváltozott és hogy nem tartották lehetségesnek, hogy kihallgatást kérjenek, hanem helyesebbnek tartának, ha a császár hivatalá őköt. Ily körülmények közt nem lehetett többé szó kihallgatásról. Liebermannnak arra a megjegyzésére, hogy a külpolitikánk túlságosan barátságos, a birodalmi kancellár azt mondja, hogy külpolitikánkban senkinek sem borulunk a nyakába. Éppen nem vagyunk ilyen hisztérikus természetűek. De minden kereskedő megmondhatja önöknek, hogy az ügyeket nem kell szükségképpen rossz modorral vinni. Gorombaság még nem méltóság. Sovinizmus és hazaszeret nem azonos fogalmak. Nem leszünk sehol hamupipókék, hanem hencserek sem, de a nyugodt, szilárd férfiu módjára lépünk fel, aki gyengeség nélkül, de egyszersmind provokáció nélkül megvédi magát és az övét. (Tetszés.)

A ház holnap délután 1 órára ehalasztotta a tárgyalás folytatását.

Berlin, január 21.

A szocialdemokrata párt holnapra harmincegy népgyűlést hívott egybe, amelyeken tiltakozni fognak a parlamenti erőszakoskodás és a szólásszabadság megsértése ellen. A vidéken szintén népgyűléseket iognak rendezni a szocialdemokraták.

Még a Kreuzzeitung is elítéli gróf Ballestrem eljárását.

HIREK

Schönborn.

Kivándorlásról, bevándorlásról hetekig vitáztak az országházában és ezenközben sok megható beszéd volt hallható az északkeleti hegyvidék nyomorult népének retentő inségéről, ennek az inségnek az okairól. A sok szó között sok volt a haszontalan, sok a fölösleges, de nem azért, mintha a vita szomorú témáját nagyon is kimerítették volna. Sőt egyáltalán nem volt a vita kimerítő. Csak egy szó hiányzott belőle, ám ez az egy szó retentő nagy hézagot jelentett. Vártuk — lesütük, hogy akad bátor ember, aki ki meri mondani ezt az egy szót, amely nélkül az a sok elmondott igazság mind csak féligazság, tehát nem igazság. De hiába volt a várakozásunk. Az a bátor szó elmaradt.

És most megjelenik a kegyetlen, a kérlelhetetlen igazmondó: a Haldé és megfeleli a törvényhozók csonka igazságot, csontos kezével odairva mindenek szeme elé azt az egyetlen szót, amelyet félnéken lenyeltek a szónokló politikusok.

Ez a szó: Schönborn.

A halál, aki nagyobb ur még Schönbornnál is, megerte cselekedni azt a vérfagyasztó tréfát, hogy a ki- és bevándorlás kinos problémájának hézagos vitáját befejezze egy brutális kézmozdulattal, odadobván a vitatkozás aktáinak a tetejébe egy holttestet, egy igen nagy urnak a holttestét. Beszéljen az, ha az élők csak hebegni mernek.

Sulyos kadáver. Amig lélek lakott benne, hatalmas ura volt a magyar föld akkor a darabjának, hogy reggeltől estig száguld rajta a gyorsvonat. Kilencvenezred hold egy tagban. Egy ilyen magunkfajta háztalan zsellérnek még kimondani is nagy sor, képzeletben megmérni lehetetlen. Hogy ez az irtózatoss nagy darab föld mind egy emberé, s hogy ez az egy ember, akinek egész országa van ebben az országban, idegen ember: ezt elképzelni vérlázító szörnyőség, szegény és siralom. És ott, ennek az idegen embernek az országában, amely a magyar hazának egy darabja, szivet, lelket sanyargató szegénységben tengődnek a

magyar haza hűséges fia, akik valamikor *Rádóczy jobbdagái* voltak. Unneplóruhájuk ma is vörös nadrág, mint volt Rákóczi idejében; az *6 régi földesuruk* neve most is imádság nekik, képe most is él a lelkükben, s ez a kóp forrasztja össze azokat az együgyű lelkeket a haza rögével.

Nem akarunk lázítani *praesente cadavere*; elnyomók a keserű indulat szavát, ha volna is még bennünk egy szegény halott iránt. Csak konstatálunk. Csak konstatáljuk azt a rideg valóságot, hogy akik azon a nagy darab földön nyomorognak, éheznek, pusztulnak és kivándorolnak: hű fiaik ennek a hazának; aki pedig ur azon a földön, aki a hasznát élvezi, bőségben, fényben, hatalomban: az idegen. Ezt csak följegyezzük és nem vádoljuk a holtat. Vádoljuk ellenben az élőket, akik, mikor alkalom volt rá, ezt a valóságot ki nem mondták. Akik heteken át mondván megható strófákat a szegény hegyvidéki orosz nép nyomorúságáról, kifelejtettek egy strófát, elhallgatták azt az egyet, amelynek a kezdő és a végső szava a *Schönborn* név.

A pizskos, pajeszes lengyel zsidókat persze könnyebb szidni, mint a nagyurat, ha esztrák is. Azt a felét az igazságnak, amelyet mindig hallottunk addig is, a beözönlő kaftános hadról, könnyebb variálni, mint csak egy szóval is érinteni az igazságnak azt a másik, talán nagyobb felét, hogy kilencvenezred hold magyar földnek százhatvan év óta birtokosa egy idegen család, amelynek soha egyetlen sarjadéka, egyetlen sarjadékának egyetlen idegszála nem volt magyar. És hogy ez a merőben idegen tulajdon, amelynek a jövedelméből még fillérek is alig jutottak valaha magyar közcélokra, beékelve a maga lomha nagy testével gazdasági szervezetünkbe, maga körül tehetetlen nyomorúságot áraszt, amely ellen hiába küzdünk rutén-akcióval, ki- és bevándorlási törvénnyel, meg egyéb orvossággal. Gyógyítani valamiképp lehet talán, de kiirtani a bajt soha.

Addig tudniillik, amíg Schönborn országok lesznek ebben a szegény Magyarországon. Idegen testek a magyar haza testében. Olyan idegenek, mint a beözönlő galíciai sörredék. És nem kevésbé kártékonyak. Sőt talán kártékonyabbak. Mivelhogy a bevándorló székrek ellen lehet is, tudunk is törvényt hozni. De ki mer még csak beszélni is, nem-hogy törvényt hozni a bevándorlott nagyurakról? Az idegen kézen lévő latifundumokról? A külföld számára gyümölcsöző hitbizományokról?

Budapest, január 21.

— BUDAPESTI NAPLO. Január 15-ikén uj előfizetés nyílt a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetés ezen a napon lejárt, méltóztatásukkal a megújításról idejekorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

— Személyi hírek. *Láng Lajos* kereskedelmi miniszter ma Poszonyból Bécsbe érkezett. — *Szerencs János* főrendiházi írótkár, akit tegnap Lumnitzer egyetemi tanár megoperált, mint értesülünk, az éjjelt elég nyugodtan töltötte, s állapotában javulás állott be. — *Ráth Péter* udvari tanácsos a kassa-oderbergi vasut vezérigazgatója, aki az elmúlt napokban a vasut vonalait vizsgálta felül a mai nap utolyamán visszatért a fővárosba s hivatalát ismét elfoglalta.

— A német trónörökös Pétervárot. *Pétervárról* jelentik, hogy az orosz trónörökös és gróf Alvensleben német nagykövet ma a téli palotában meglátogatta a német trónörökösöt, aki már egészen jól van s csak óvatosságból marad még holnapig a szobában. A cári pár szintén meglátogatta a trónörökösöt.

— Gimnáziumnyitás. A király, mint a hivatalos lap mai száma jelenti, dr. *Ferdinándy* Bertalan miniszteri segédtitkárnak a miniszteri titkári címet adományozta.

— Francia észak-sarki expedíció. *Párisból* jelentik, hogy dr. Charcot, a híres tanárnak, Charcotnak a fia, expedíciót szervez az északi sarkvidékre, különösen a Ferenc József-föld területére. Ez az első expedíció 1836 óta, amelyet a franciák küldenek erre a vidékre. Dr. Charcot májusban utazik, külön erre a célra szolgáló hajója most készül.

— Magyarok a pápánál. Rómából jelentik: XIII. Leó pápa ma délelőn magánkibálgatáson fogadta *Kiss János* egyetemi tanárt és *Seiklay* Jánost, a Magyar Állam szerkesztőjét. A szentatyát *Kiss* tanár üdvözölte és átnyújtotta a *Katholikus Magyarország* diszümvét. A szent atya kegyesen fogadta a könyvet és sokáig beszélgetett a magyar küldöttekkel, kezüket fogva lelkesen megemlékezett Magyarország hívatásáról és a kereszténység terjesztése körül szerzett érdemeiről. Biztosította továbbá őket a szentszék hajlandóságáról Magyarország iránt és megemlékezett arról is, hogy a magyarok a jubileumi évben ötször voltak előtte, hön öhajta, vajha Magyarország mindig hű maradna hívatásához és a katolikus ügyért való lelkesedésében, áldását adja a megjelent szerkesztőkre, Magyarországra, a magyarok királyára és Magyarországra összes katolikusaira. *Kiss János* egyetemi tanárt megbizta, hogy nevében áldást osszon az Aquinói Szent Tamás- és Pázmány-egyesületnek.

— Uj kereskedelmi tanácsosok. *Feray* István és *Seiferl* József pozsonyi törvényszéki kereskedelmi írnököknek 6 fősége a kereskedelmi tanácsosi címet díjmentesen adományozta.

— A veszprémi püspök állapota. *Hornig* Károly veszprémi püspök állapotáról ma ismét aggasztó hírek keltek szárnyra. Ezzel szemben a veszprémi püspöki udvartól arról értesülünk, hogy a főpap gyógyulása ürvendesen halad s remény van arra, hogy nemsokára teljesen fölgyógyul.

— Komjáthy Béla betegsége. A *Budapesti Tudósító* közli a következőket: Esetleges félreértések kikerülése végett *Komjáthy* Béla országgyűlési képviselő barátai annak közlésére kérték től bennünket, hogy *Komjáthy* Béla csak súlyosabb mértékű megbetegedés folytán nem jelenhetett meg az utolsó két napon a képviselőházban, de alapos a remény, hogy a jövő hét elején megint eleget fog tenni a képviselői mandátummal járó kötelességeinek.

— *Edvárd király* mint spekuláns. *Egy* londoni tudósítás jelenti, hogy több lap szerint a London and Globe Company vállalat azért bukott meg, mert *Edvárd* királyilag meg trónörökös korában sok szerencsétlen spekulációban vett részt. A trónörökös és a társulat közt *Dufferin* lord volt a közvetítő. A *Daly* Mail tiszteletlenséggel vádolja a kormányt, amiért nem iparkodik a király személyét tisztázni ebben a botrányos ügyben.

— A szicíliai papok nőszüni akarnak. A szicíliai papok már három kérelmet intéztek a Vatikánhoz, amikben azt magyarázták meg, hogy a papnak is éppen olyan jussa van a nőszülésre, mint akárki másnak. A tizenhatodik századig nem is állott fönn erre nézve semmi tilalom, csak a tridentin zsinaton szentesítették azt a törvényt, amely megtiltja a római-katolikus papoknak a házasságot. A görög-katolikus lelkészek föllázdak ez ellen a rendelkezés ellen s a pápa engedett is velük szemben. Kivonták őket a tilalom alól. A görög-katolikus papok azóta is a pápa rendelkezése alatt állanak s a Vatikán és a lélekzi kar között teljes a harmónia. Azt kéri tehát a szicíliai papok, hogy engedje meg nekik is a nőszülést a pápa. Három ízben választ se kaptak, mire most elhatározták, hogy széleskörű mozgalmat indítanak. Memorandumba foglalják kívánásukat, kinyomatják a memorandumot s elterjesztik egész Olaszországban. Ilyenformán remélik, hogy legalább is válasza méltatja őket a Vatikán.

— *Kovács Albert* állapota. *Kovács* Albert tul van az operáció veszedelmén. A beteg dr. *Herczel* Manó tanár oadaódi buzgalommal kezelte. Mivel most már látogatót is bocsátanak a beteghez, a napokban meglátogatták *Szilassy* Aladár kuriai bíró és *Kovács* Gyula egyetemi tanár. A beteg helyéről *Zsitinszky* Mihály államtitkár és *Papp* Károly evangélikus lelkész tudakozódtak. Látogatását jelentette gróf *Apponyi* Albert.

— Kiténtetett detektívek. A budapesti államrendőrség két kiváló detektívje részletes ismét királyi kiténtetést kap. *Du-Fris* Hugó és *Wagner* Ed ugyanígy királyi királyi titkos szolgálati elismerésül a román első osztályú koronás aranyérmert nyerték el.

— Mosonvármegye uj alispánja. *Magyaróvárról* táviratozzák: Mosonvármegye ma ejtette meg az alispánválasztást, amely alkalommal *Óshegy* József tiszti ügyész választották meg; gróf *Dezasse* János főszolgabíró visszalépett, míg *Békessy* Jenő főjegyző szavazás közben vonta vissza pályázati kérvényét. Az alispánvá választott *Óshegy* helyébe dr. *Hegy* Gyuta nezsideri ügyvédet választották meg dr. *Marton* Andor ellenében tiszti ügyésznek.

— Fűtéspróba a képviselőházban. Ma délelőtt 8 órakor egy bizottság jelent meg az országgyűlésben, hogy megvizsgálja a fűtést. A bizottság *Wartha* Vince miniszteri tanácsos, műegyetemi tanár *Simanek* és *Felner* magántanok és *Fekete* Odón főmérnökök állott, akikhez csatáztak a fűtésberendezést szállító cég képviselői is. A bizottság a fűtő berendezéseket teljesen jóknak találta. A jövő héten a kazánok megvizsgálására kerül a sor.

— A konstantinápolyi merénylet. Néhány nappal ezelőtt történt, hogy Konstantinápolyban a Kunkapu székesegyházban egy fiatal ember kétszer ráölt Ormanian örmény patriárkára. Az egyik revolvergolyó az agg főpap vállába furdott. A merényletnek *Hascikjan* Agop a neve és gyógyszerésztanuló. Így ma érkezett konstantinápolyi felhivatalos telegramm ezt mondja el a merényletről:

Hascikjan Agop, aki Ormanian örmény gregoriánus patriárka ellen merényletet követett el, Erzerumba való fiatalember és gyógyszerésztanuló a sztabuli Zaum-tele gyógyszerárban. A templomlátogatók a merényletet annyira elverték, hogy el kellett szállítani. Az első kihallgatások beismerte, hogy Ormaniánt meg akarta ölni, mert a patriárka annak idején száműzni akarta, Kunkapu összes utóait katonaság tartja megzavarta, mert újabb merénylettől vagy tüntetéstől tartanak *Hascikjan* esetleges büntérsai részéről. Valószínű azonban, hogy büntérsai nincsenek. Sok embert letartóztattak. Hogy a merénylet tagja-e az örmény bizottságnak, még nem derítették ki. Úgy látszik, hogy örmény forradalmi iratok olvasása és Ormanián iránt érzett személyes gyűlölet volt tettenek rugója. Ormaniánt, akinek sebe nem veszedelmes, szerdán a patriarkátus épületéből magánlakásába, Perába vitték. A szultán, a nagyvezér, sok miniszter és diploma érdeklődik a patriárka állapota iránt. Örmény körökben a merényletet általában elítélik. Noha Ormanián nem volt képes az 1905-96-iki örmény zavarok következményeit orvosolni, mégis minden lehetőséget elkövetett az örmények érdekében és folyton sürgette a portánál követeléseik teljesítését. A patriarkátus körében tagadják, hogy Ormanián utóbbi időben fenyegető leveleket kapott az örmény-bizottságtól. Körülbelül két év óta nem kapott ilyen levelet.

Egy konstantinápolyi privát értesülés szerint a felhivatalos közlés nem mindenben felel meg a valóságnak. Eszerint már kiderült az, hogy a merénylet a londoni örmény-bizottságnak tagja s annak a megbízásából követte el a merényletet. A patriárka sebesülése nem volna veszedelmes, ilyen öreg embernél azonban nehéz a gyógyulás, könnyen komplikációk állhatnak be. A patriárka körülbelül két hét óta egész csomó fenyegető levelet kapott s ezért házat katonaság őrizte. Arra azonban nem gondoltak, hogy a templomban érheti támadás. A merénylet Rodostóból való s mindössze huszonegy éves.

— A szász trónörökösné regénye. *Zürichből* táviratozzák, hogy *Gironnak* egészen a legutolsó időkig sejtelve sem volt a trónörökösné ama tervéről, hogy *Mentone*be utazik. Amikor azután megtudta, annyira kétségbeesettnek tette magát, hogy ezzel rávette a trónörökösöt, hogy őt magát vigye. Giron azval fenyegedőzött, hogy a trónörökösné szemelátára *agyonlővi* magát, ha a trónörökösné őt elhagyja.

— Napközi otthonok megnyitása. A VII. kerület iskoláiban tizennégy napközi otthon áll fenn és tizenöt gyermek-étkező, melyekben 2000 gyermek kap jó meleg ételt. Az étkező helyiségek teljes felszerelésének költsége a főváros viselte, magát az ellátást az egyes kerületek fedezik. Így az Erzsébetvárosi Kör ötezer koronát adományozott a jótékonycélra, a többit *Ehrlich* G. Gusztáv gyűjtés útján hozta össze. Az étkezős hétélt óra folyik naponta és ma délelőtt *Márkus* József főpolgármester, *Halmos* János polgármester, *Bárczy* István tanácsnok, dr. *Déry* Ferenc fogalmazó, *Morsányi* Károly és *Ehrlich* G. Gusztáv bizottsági tagok két ilyen étkezőt, a versenyterületeit és a wesseleni-utcait látogatták meg, hogy a jótékony intézmény működéséről meggyőződést szerezzenek. A vendégeket, akik a gyermekeket éppen étkezésnél találták. *Paksy* Béla és illetve *Zboray* Béla iskolaszéki elnökök fogadták, megköszönve az érdeklődést és a főváros humánus gondozását. Az étkezésnél *Morsányi* Károlyné és *Ehrlich* G. Gusztáv nagykorolták a felügyeletet.

— A karperec. Egy M. nevű berlini bankár házában szombaton estély volt, amelyen egy ismert énekesnő is közreműködött. Az éneke is nagyon tetszett az elegáns közönségnek, de megbámulták a briliáns karperecét is, amely bal csuklóját ékesítette. Különösen egy fiatal portugál volt nagyon elragadtatva a karperecéről. A portugál a bankárfamilijával nagyon bizalmas barátságban van s mikor a társaság késő éjjel oszlaozott, engedelmet kért az énekesnőtől arra, hogy bérkocsin haza kísérhesse. Az énekesnő köszönettel fogadta az ajánlatot. A lakása előtt aztán rémülettel látta, hogy drága karperece elveszett. Mivel biztosan tudta, hogy a karperece még megvolt, mikor kocsiba ültek, oszakis utközben tűnhetett el, de hiábavaló volt minden keresés. Arra az énekesnő rögtön visszahajlatott a bankárkóhoz s a jelenlétükben a portugált vádolta, aki égre-földre esküdzött, hogy ártatlan. Másnap aztán az történt, hogy a bérkocsis megjelent az énekesnőnél és átadta neki a karperecét, amelyet a kocsiváncosok között talált. Hogy hogyan került oda a karperec, azt nem tudja megmagyarázni az énekesnő.

— **A magyarországi kivándorlások szomorú adatai.** A clevelandi Szabadság című lap statisztikát közöl arról, hogy mióta még eddig elő se fordult arányokat öltött Amerikában a bevándorlás s hogy milyen szomorú szerep jutott benne nekünk, magyaroknak.

E szerint az 1902. évben a newyorki kikötőben 551.645 bevándorló szállott partra, vagyis jóval több, mint eddigelő bármely évben. Ezt a számot eddig csak az 1882. év közelítette meg, a mikor is 476.086 bevándorló érkezett a newyorki kikötőbe. Az 1902. bevándorlás az 1901-ikét körülbelül 140 ezerrel múlta felül. Legtöbb bevándorló érkezett Olaszországból és az osztrák-magyar monarchiából. — Az elmúlt évben a clevelandi bevándorlók nemzetiség szerint így oszlottak meg: 2833 lengyel 1748 magyar, 1801 tót, 1219 olasz, 1123 német, 891 osztrák, 634 orosz, 547 cseh, 160 ír, 99 svéd, 85 krajnai, 47 angol, 25 skót, 9 görög, 8 finn, 8 örmény, 5 belga, 2 román.

— **Halálhír.** Főbíró Fáy Ákos nyug. honvédezeredese neje, szül. Pely-Nagy Katalin 61 éves korában i. hó 20-án a pestmegyei Tót-Görögön, hosszas szenvedés után elhunyt. A megboldogottat lényen és két gyermekén kívül nagyszámú előkelő rokonság gyászolja. Holtestét Pozsonyba szállítják, hol e hó 22-én az ev. ref. hitvallás szertartása szerint helyezik örök nyugalomra.

Misoga Sándor nagyparost az Ébredés politikai hetilap kiadótulajdonosát és társszerkesztőjét sulyos csapás érte, édesatyja, Misoga János elhunyt. A 77 éves élt öregurat pénteken délelőtt 10 1/2 óra körül temetik a gyászházból. (L. Naphegy, Orsvotca.)

Frim Ferencet, dr. Frim Jakabnak a hülyék intézete igazgatójának fiát ma esütörtökön délután három óra körül temetik az Erzsébet királyné-ut 17. sz. alatt levő g. ászházból.

Végyleti Odón volt esztergomi megyei főszámvéveő, legutóbb a kir. számvédelmi kirendeltség főnöke 37 éves korában meghalt. A megyei pénzek átadásánál éjjel-nappal dolgozott és aighogy befeljezte, aghyártvagyuladásban megbetegedett és két napra rá meghalt.

— **Varsalona.** Olaszországnak mindig kell lennie valami nagy banditájának. Hogy Musolino hüvőre került, divatossá lett Varsalona, a szicíliai bandita, akinek dicsőségéről és viselt dolgairól sok röpírat beszél. Varsalona mind kiirtotta azokat, akik hollétét elárulták, vagy azokat a földbírtokosokat, akik sarot nem fizettek neki. Az olasz kormány végre elhatározta, hogy kézrekeríti, ami azonban nem könnyű dolog. Jól gyanította, hogy a briganti Girenti mellett lappang. Comitini faluban, ahol a rokonsága is tartózkodik. Azt a községet tehát megrakták katonákkal és csendőrökkel, akiknek első dolguk volt hogy Varsalona rokonait fogdossák össze s különösen unokahagyt és ennek leírját, akiket most keményen vallatnak a bandita holléte felől. A falu lakossága már ráunt az ostromálapotpra s eddig ismeretlen tettesek két csendőrt agyon is löttek. A katonaság és csendőrség ezenkívül huszonkét szakaszban most bebarangolja Comitini vidékét, hogy a banditát fölkuassa. Az a falu különben éppen olyan briganti-fészek, mint a Róma melletti Artena, más néven Montefortino. Néhány évvel ezelőtől az olasz kormány egyszerűen le akarta romboltatni, s a lakosait becsületes községekbe széttelepíteni, annyira nem bírt velük. Az utolsó artenai bandita elfogásával azonban megkegyelmezett a falunak; s most Comitini községet ugyanazzal a büntetéssel fenyegeti. Sziciliában különben olyan nagy a nyomor, s a lakosság annyira el van keseredve azon, hogy a kormány nem törődik vele, hogy nem volna csoda, ha az 1898-ik évi lázadás ismétlődne, amelyet csak diktatori hatalommal lehetett megfékezni. A népet most különösen az bosszantja, hogy a városok és községek a sok meglévő adó mellé újat találtak föl. A neve: tűzhelyadó s éppen a legszegényebb osztályt keserül meg.

— **A Dunáról.** A budapesti folyam mértékszerűsége ma érkezett jelentések szerint az ország összes mellékfolyói erősen zajanak. A Tisza több helyen beállt, a kisebb mellékfolyók szintén állóvízzel vannak borítva. A Duna is erősen zajlik, apadó víz mellett. Tegnap óta a víz a fővárosnál 1 centiméterrel apadt s mai magassága 174 centiméter.

— **A lovak megvédelmezése a kocsisok ellenében.** A fagyos uton, kapaszkodókon gyakran megcsúsznak, hogy elakad a kocsi, különösen, hogyha több teher van rajta, mint amennyit elbírnak a lovak. Ilyenkor aztán valósággal baromi munka az, amit végbevisznek a kocsisok. Irizatosan püfölik a lovakat s egy-egy utat fölver az ordításuk, amivel megindítani próbálják a szerenestelen, a megszakadástól erőlködő, de a tulságos teherrel mégse bíró állatokat. Erre a kegyetlenségre hívja föl a községek figyelmét az állatvédő egyesület. Arra kér mindenkit plakátokon, hogy ha véletlenül tanuja az ilyen állatkinzásnak, figyelmeztesse erre a legközelebbi rendőrt, hogy az akadályozza meg a brutalitást vagy azzal, hogy még fogasson egy-két lovat a kocsi elé, vagy pedig olyanformán, hogy csökkenítsen a tulságos terhen.

— **A vakok perselyének tolvaja.** Megírjuk a minap, hogy a rendőrség letartóztatta Baróti Ferencet, aki a vakokat gyámoltató országos egyesületnek volt az írnoke. Baróti egyike a legveszedelmesebb szélhámosoknak. A valódi neve Clementin Ferenc; évekkézelőtől Czegléden volt bankhivatalnok s magánokirat-hamisítás miatt ötvi börtönt ült. O volt az, aki 1896-ban Percezl Dezső akkori belügyminiszter nevére hamisított okiratok alapján a nezsidéri adóhivataltól 200.000 koronát akart két társával együtt ki-csalni. Akkoriban nagy feltűnést keltett az eset. Az adóhivatali pénztáros előtt gyanusnak tűnt föl a dolog. Clementinnek tehát a nyugta beváltása helyett azt mondta, hogy egyárp nap múlva menjön oda, akkor fogja kifizetni az összeget. Clementin azonban megszkökött s az odavaló rendőrség hiába kereste, hollétét nem tudta fölledezni. Itt a fővárosban a vakokat gyámoltó egyesülethez került, ahol az egyesület nevével nagy csalásokat követett el. Hamisított okiratok alapján az egyesületből nagyobb összegeket vett föl, hogy azt illetékes helyekre juttatja, ehelyett azonban a pénzt saját céljaira fordította. Clementin sürin megfordult Pécsétt, Szegeárdon, Zimonyban, Zomborban, Monoron és Eszéken. Valószínű, hogy ezeken a helyeken is mindenütt csát. Hogy csalásai mind sikerültek, azt csak annak köszönhetette, mert tervebe nem avatott be senkit, mindig egyedül maga eszelte ki szélhámosságait. A lejelentések még egyre érkeznek a ókapitányához Baróti ellen.

— **Harminc gyermek apja.** Lakik a Köln környékén levő Karndorf nevű városkában egy Engels nevezetű fuvaros. Öreg ember, szürke ember, hanem harminc élő gyermeknek az apja. Ez idő szerint hatyanesztendő — és tegnap jelen-tette be az előjáróságnál a harmincadik gyermekének születését. Kétszer nősült az öreg. Az első felesége tizenhét év, egészséges gyermekkel ajándékozta meg, a második most még csak a tizenharmadiknál tart. Erősen ambicionálja azonban azt, hogy ne maradjon az első asszony mögött. Ilyenformán talán sikerült Engels apónak eljutni odáig, ahol a mi Rácz Palink befeljezte e földi pályáját. Az öreg primásznak tudniillik harminc hat gyereke volt. Ennyiről tudunk.

— **Betörés az Andrásny-uton.** Az éjszaka betörők jártak Vértés Aradnak az Andrásny-ut 42. szám alatt levő divatru-tüzletében. A betörők az udvaron át hatoltak az üzlethelyiségbe, ahol a nagy sietségben mindent összehánytak, a fiókokat felkulattak, a Wertheim-szekrényben lévő pénzhez azonban nem tudtak hozzájutni. Az üzletben nyakkendőket, lehérmeműt, piperetárgyakat szedtek össze körülbelül kétezer korona értékben. A legnagyobb csendben végezték munkájukat, amire vall az is, hogy a házban is csak regegel értesültek a betörésről. A betörés körülményeiből azt következtetik, hogy csak a viszonyokkal teljesen ismerős ember követhette el azt. A rendőrség nyomozza a betörőket.

— **Családi dráma.** Bécsből táviratozza tudósítónk: Kniesche Mór pénzügyi fővigyázó ma dében a Praterben lévő lakásán felakasztotta hároméves és másféléves fiacskáját és aztán ugyanígy módon öngyilkossá lett. A vizsgát al megállapította, hogy Kniesche nagy szegénységre miatt követte el borzalmas tettét. Néhány hónap előtt meghalt a felesége és másodsor- is meg akart nősülni, hogy legyen valaki, aki gondját viselje gyermekeinek. Ma kellett volna az esküvőnek lennie. Közvetlenül az esküvő előtt Kniesche elküldötte hazulról szolgáloját s mire az visszatért, gazdját az ajtófélfán, a hároméves és a másféléves fiukat az ablak keresztvasán lögya holtan találta.

— **Balkáni francia lap a magyar fürdőkről.** Az Idegenforgalmi és Utazási Vállalat most szervezi külföldi fiókjait, amelyek a Magyarországra irányuló forgalom érdekében működnek. Smyrnában a La Reforme című 34-ik évfolyamába lépő újság szerkesztője dr. Zurukoglu N. vállalta el a magyar idegenforgalmi érdekeknek képviselőletét és a magyarok iránti szimpátiájának tanújelül hosszú cikksorozatot kezdett el lapjában Magyarországról ismertetésére. A legutóbbi számban Budapest fürdőiről ír a legkevesebb csodálat hangján. „Él nem képzelhetem” — „mondja, hogy miért nincs ezeknek a csodás gyógyhatású fürdőknek akkora külföldi közönsége mikor a világ va amennyi fürdőjével tele.” Az idegenforgalmi iroda a helyes irányban halad, amikor a magyar érdekek ilyen lelkes és befolyásos képviselőket szerez meg.

— **Szocialisták győzelme.** Bécsből táviratozzák: A flovdorsdófi község tanácsosi választások a szocialdemokraták győzelmével végződtek.

— **Istentisztelet.** A pesti izraelita hitközség dohány-utcai templomában, valamint a Rombach-utcai zsinagógában a péntek esti istentisztelet további intézkedésig 4 óra körül kezdődik.

— **A sa-lenciói bucsu.** Déli Olaszországban, Benevent mellett híres a sa-lenciói bucsu, úgy hogy a nép tizezrével zarándokol oda, ki gyalog, ki biciklin, ki két magas kerékű, egy ló- vagy öszvérvontat talyigán, amelynek oldalaira deszkákat szögeznek, hogy minél több embert lehessen rájuk pakolni.

Olasz szokás szerint a templomban katonabanda muzsikál szent áriákat, van tűzijáték s nagy ivás. Benevent lelé éjjel bandukol haza a nép, hangos énekszóval, az országot két oldalán a gyalogjárók mentek; közepén a talyigák és biciklik rohantak eszeveszeten s mindnyájan pokoli zsvajt csaptak. Egyszerre bicikli kerűt egy talyiga elé, a lámpástól a ló megvadult s a győnge faalkotmányt egy mély árokba borította; tizenegyen szenvedtek súlyos csonttöréseket s egy öszvegabalyodtak, hogy idő kellett, míg szétválasztották a bajvesztéköl bucsusokat. Egy bognármester már bele is halt sebeibe s a többi sebesűt hónapokig fogja nyomni az ágyat.

— **Az eltűnt borkereskedő.** Steinberger Mór, az eltűnt borkereskedő ellen a budapesti kir. törvényszék vizsgálóbírája kiadta a körözőlevelet. E szerint Steinberger 37 éves, izraelita vallású, nős borkereskedő. A személyleírás adatai szerint az eltűnt borkereskedő magas, erős testalkatu, széles vállu, gömbölyű arcu, fekete hajú férfi. Bajuszát angolosan nyírva hordja, szakállát pedig borotválja. Különös ismertető jele, hogy hamis fogai vannak és a bajuszát rángatja. Az ügyben különben érdekes fordulat állott be. Tegnap ugyanis két ember állított be Hazai Lajosnak, a Magyar Borház tulajdonosának budafoki pinóbébe s előadva, hogy ők a rendőrség kiküldöttjei, a pincemestert felhívták a pince kinyitására s az ott lévő borokat megvizsgálták. Utóbb tűnt ki csak, hogy a két ember Steinberger egy bécsi hitelezőének megbízottja volt. Ma azután a bécsi hitelező ügyvédje kérte a Hazai-léle pincebén lévő borok bírói zár alá vételét a budafoki pincebén. Tényleg meg is jelent ma ott a rendőrség kiküldöttje és Hazai ügyvédjének dr. Káldor Gyulának titkokozása daóra is fogantatosította a zárlatot; bár dr. Káldor okmányokkal bizonyította, hogy Hazai a borokat rendes számlákra vete és a pénzt nem is Steinbergernek, hanem egy harmadik embernek fizette ki, aki a boradást közvetítette. Az ügyben különben már hónap érdekes fordulat várható.

— **Öngyilkosság a vasúti állomáson.** Studnya főrdőri jelentik hogy az ottani vasúti állomás város-teremben Klein Nándor tescheni kereskedő, aki hétón esté érkezett oda a Rutika felől érkező vonattal aighogy a vonatról leszállt, föbelötte magát. Állítólag családi perpatvar kergette a halálba és erre val egy nála talált levél is, amelyben elmondta, hogy két gyermekét sajnálja de feleségét nem. Felesége studnyai rokonainál van látogatóban.

— **Rabok veredése a templomban.** Kiezből táviratozzák: Tegnapelőtt a kormányzósági fogház templomban istentisztelet alatt veredés támadt a rabok között. Három rab megsebesült. A rendet a fogház őrsége állította helyre.

— **Rendőri hírek.** König Julia negyvenhároméves üzleti akalma-ott a Podmaniczky-utcaiban a sikos járdán elcsúszott és a lábát törte. A mentők a Rókusba vitték. — **Schweiger Teréz** husz éves vasalónő az Akácea-utca 60. számú lakásán marolugot ivott. Az keserítette el, hogy mosónézetet rosszul megy. A mentők a Rókus-kórházba vitték. — **Vértés Adólt** Andrásny-utcai divatru-üzletében betörtek és onnan 1200 koronát érő lehérmeműt elloptak. A betörőköt nyomozza a rendőrség.

(x) **A létező legjobb, remek kivitelű fényképek** Aquarell és Platyn nagytűzások készülnek Rivoli műtermében Kerepesi-ut 30.

A cöli, cölibátus.

A szicíliai papok szövetsége fel-írt a pápához, hogy engedje meg-nősülni őket.

Akármit mond a pápaság,
Az eset szörnyű kedves,
S ha olvassa az olvasó,
A szíve szinte olvad.
Mert a mennyország szép dolog,
Ott dalolnak az angyalok,
De fölünk kissé messze van,
És épp ezért bizonytalan.
Es ezért nem jó státus
A cöli, cölibátus.

E négy sor tán nem érthető,
De jó a magyarázat
S papi szívekben éppen ez
Okoz remegve lázat.
Oh mert mit ér a messzeség,
A sugaras, a tiszta ég,
Ha a földön az életem
Egyhangúan lelétem
S leköti, gyászba a áhúz
A cöli, cölibátus?

Mert nagy dolog a szerelem
És nincsen szív, se elme,
Mely napugarság fényivel
Ah! nem volna betelve.

Hiszen igaz, az égi hit
Itt lenn s ott fenn is boldogit,
De kedvesem szemében
Szintén a mennyet érzem...
Lásd: ezért nem jó státus
A cöli, cölibátus.

Ha látsz az utón egy papot,
Szived borjón gyászba,
Néki tilos a földi meny;
Két kék szem ragyogása.
Az ő lelke az égbe jár,
Nem éri földi napsugár,
De néha, nagyitokban
A szíve felve dobban...
Úgy ver, ha jó a május!
Oh cöli, cölibátus!

A rovásírás.

— *Sebestyén Gyula előadása.* —

Budapest, január 21.

Akik figyelemmel kísérik azt a kétségkívül érdekes folharcot, amelyet *Fadrusz János* oly szeretettel és lelkesedéssel megindított, kíváncsian várják a *Néprajzi Társaság* mai felolvasó-ülését, melyen dr. *Sebestyén Gyula*ának, a Nemzeti Múzeum kézirattán öröknek be kellett számolnia a tárgyban végzett kutatásai eredményéről. *Sebestyén Gyula* a Nemzeti Múzeum megbízásából járt a Székelyföldön, *Csorváson*, *Tar Mihály* szülőföldjén és nagy lelkiismeretességgel és gondallal folytatott kutatásai megerősítették abban a meggyőződésben, hogy *Tar Mihály* tudományával foglalkozni nem érdemes.

A rovásírás emlékei címen tartott mai felolvasásában a nap-évrre hozott igazgatók egész tömegével bizonyította *Sebestyén Gyula*nak, hogy *Tar Mihály* omori földműves, akit a rovásírás révén ma már az egész ország ismer tudományát nem a hagyományból hanem dr. *Toldy László* egy 1877-ben megjelent népies ízüetéből (Történelmi könyvtár 30 ízüet) merítette. Ezt dr. *Sebestyén Gyula* kutatásait megezőzőleg már a Délmagyarországi Régészeti és Történelmi Múzeum-társulat vizsgálóbizottsága is valószínűvé tette. A valóság kiderítését *Tar Mihály* vallomási nagyon megehezítették, de a toledezőivel, *Király Pállal* és *Szabó Sándorral* folytatott levelezésből utólag pontosan megállapítható, hogy kezdeiben csakis az emittet ízüet betűt ismerte. Kível pedig e betűk közt az *ü* és *v* hibásan van másolva, a *ö* és *h* pedig fel van cserélve, *Tar* a hibákat és tévedéseket is híven követte.

Kezdeiben a rovásírás keleties hanggratásával s a vég-k, köz-k használatával sem volt tisztában. Helyesen csak akkor kezdett írni, mikor *Király Pál* vele leve ezésbe bocsátkozott. Az utóbbi írásaiól lesle el a szakart elválasztó pontozást, amit ma is a *Karacsay-kodex* szerint alkalmaz. Utóbb ráolta *Király Pálra*, hogy a vég-k használata kitanította; de ez valótlon, mert ezt a betűt már az ismeréséggel előtt is használta. Mikor róni is kezdett, a gömbölyű *n, ny, e* betűket szögletesekké változtatta át, a gömbölyű *o* és a tévesen használt *b* betű helyett egészen új szögletes -ormájukat alkotott. Egyik leveleiben panaszokod, hogy a többi betűk átakításán is sokat gondolkodott, de a további változtatásokról *Király Pál* lebe-zésle.

Dr. *Sebestyén Gyula*, akinek *Tar* régi emlékeket előmutatni nem tudott, kutatót *Tar* szülőföldjén, *Csorváson* is. Itt élő nagybátyja, *Tar István*, a rovásírás régi használatáról semmit sem tudott mondani. De jelentkezett az öreg *Tar* egy keresztia, *Gombkötő Mihály*, aki a község előjárósága jelenlétében elmondta, hogy keresztatyja *Csorváson szamádo-pásztor* volt róni az ő bátyját is megtanította. Ugyanó azt is állította, hogy az öreg *Tar* *irástudatlan ember* volt s a szükséges számadást, írást rovással helyettesítette. Mikor *Sebestyén Gyula* egy oszó rovást előbe terítet, a sok számvrovás közül kiválasztotta *Tar Mihály* rovását s azt állította, hogy az öreg *Tar* is így rótt. Mível *Gombkötő* nem tudta, hogy a kiválasztott rovás *Tar Mihálytól* származik, vallomásával még a legéberebb vizsgálót is meg tudta volna tévesztetni. Dr. *Sebestyén Gyula* is kénytelen volt neki hínni mindaddig, míg elő nem került az a levél, amelyben *Tar Mihály pár héttel előbb felszólította csorvási rokonait*, hogy *Király Pál* kivánságára rovásélmékek után kutassanak. E levél végére *Tar* mutatvány gyanánt oda róta: „Ezt a rovást édesatyámtól tanultam” s a latinbetűs íráshoz hozzá tette, hogy jobbról-balra, mint a zsidó írást:

Míve leveleiben azt is hangsúlyozta, hogy nem a maga, hanem a „magyar nemzet közérdekekből” kérdezősködök, csorvási rokonai és ismerősei kiköt már a hírlapi cikkek is figyelmessé tettek, tényleg hozzá láttak a meadóknak bizonyult kutatáshoz. *Gombkötő* szintén beavallotta, hogy előzőleg már az egész házat felkutatta, de bátyja és keresztatyja után semmiféle emléket nem talált. Ebből pedig nyilvánvalóvá lett az, hogy *Tar Mihály* levelelt és rovásírás tudományát már ismerte akkor, midőn *Sebestyén Gyula* rovásai közül *Tar Mihály* rovását kiválasztotta.

Mível dr. *Sebestyén Gyula* lehetetlenségnek tartja, hogy a tévedések mögött valami jóhiszeműen félreértett emlék is ne lappangna, a tévedések okát abban keresi, hogy a pásztorok rovásírás régebben nemcsak szám, hanem a tulajdonos jegye is szerepelt. Az állíródon ez ma már kímegy a divatból, de a székelyek még általában alkalmazzzák. E jegyek egyesek vonalakból rovatnak össze s így hasonlóak a székely rovás-

írás jegyeihez. Ugyanílyen jellegűek voltak a felsorolt tárgyak jegyei is. Ezért az öreg *Tar* annak idején egy darab botra fel tudta róni, hogy például: „*Gombkötő István* kezére 145 háromfü, 187 kétfü marha, 87 rugott borjú, 40 szópós borjú van bizva, 4 eselt állat bőrével beszámolt; kapott 16 forintot, 2 kilo búzát, 2 pint olajt stb.” Az ilyen telesrovás egyik részét azian *Gombkötő* elvitte, a másik *Tarnál* maradt. *Dán Péter* régi csorvási pásztor még emlékszik, hogy a számadók lakása tele volt aggatva ilyen teles-rovásokkal.

Az kétségtelen, hogy ilyen rovasokat *Tar Mihály* is látott. A temesvári bizottság előtt folyton hangoztatta, hogy a jubások botra, karikásnyélre stb. mindig leírótták a neveket. Míg a tulajdonjegy divaiban volt, az írástudatlan pásztorok tárgyaikat a tulajdonjeggyel fényű meg szokták jelölni. A székelyek ma is alkalmazzzák az összes gazdasági eszközökre, sőt az erdőn levőgott fák törzseire is. *Tar* tehát ilyen jegyekre s a rovásra jegyzett holmi sokféleségére emlékezett. Mikor azian a Történelmi Könyvtár 30. ízüetében megírtta a rovás régi székely betűit, és olvasta, hogy a régiel est nem írták. hanem pálcákra rótták, könnyen beleesetelet abba a tévedésbe, hogy *öven év* előtt atyja még használta a rovásírást.

Ezek után, mondja *Sebestyén Gyula*, *Tar Mihály* tévedésen alapuló tudományával komolyan foglalkozni már aligha lesz szükséges. De annál behatóbban tanulmányozandók a székelyek tulajdonjegyei. Ezeket a békási szoros körűl először *Burada* oláh tudós kezdte gyűjteni. Gyűjteményében a székely betűk fele megta alható. Ujabban dr. *Sebestyén Gyula* is gyűjött Csikban és Gyergyóban közel késszáz ilyen jegyet s kutatás közben rájött, hogy a jegyek közt lévő székely betűk legtöbb esetben a tulajdonos nevének kezdőbetűjével azonosak. Ebből tehát az következik, hogy a székely néphez tényleg élnék még a régi rovásírás halvány emlékei. Csak hogy ennek ősi híte őt is zavarja az a körülmény, hogy a XVIII. században a Székelyföldön már iskolában is kezdtek tanítani az írodalmi uton nagyon portált régi rovásírást.

FŐVÁROS

(*) **A főváros közgyűlése.** A lapok jeleztek, hogy a mai közgyűlésre indítvány készül a horvát utlevelekre vonatkozó kiegészítő határozat ellen, de még ez se tudta a szokottnál nagyobb számban összehozni a városatyákat. *Burján Béla* rövid, de tüzess beszédben okolta meg indítványát, amely tudvalevőleg feliratozt kivánt a főrendiházhoz avégett, hogy az „*ővja* meg a magyar állam egységét és a magyar nyelv jogát.” A közgyűlés minden vita nélkül egyhangulag elfogadta az indítványt, utasítva a tanácsot, hogy a felirat *szoron kívül, azonnal* telerjesztessék a főrendiházhoz.

A napirend során egyhangulag elfogadták *Feleki Bélának* azt az indítványát, hogy *Deák Ferenc* századik születésnapjának megünneplése tárgyában a tanács tegyen előterjesztést. Nagyobb vita volt a *könyvtár szervezése* dolgában, amely már 1899. óta kísért a városi háznál. A közoktatásügyi osztály nevében *Bárczy István* tanácsos indítványozza, hogy

1. a statisztikai hivatal szakkönyvtárát a fővárosi könyvtárral egyesítsék s annak igazgatását a fővárosi statisztikai hivatal igazgatójára bizzák;
2. a fővárosi könyvtár szervezetele vonatkozó szabályzatot, a könyvtári- és muzeumi-bizottság s a tanács részéről előterjesztett tervezet szerint fogadják el.

A muzeumi és könyvtár-bizottság e javaslatot elfogadta, de a tanács határozatban ellenezte a két könyvtár egyesítését és az eddigi állapot fenntartását kérte, a szervezésre vonatkozó elhatározást pedig tartsa a közgyűlés egyelőre függőben. A tanács javaslatá ellen, *Bárczy István*, *Vasztély János*, *Faller Ferenc*, *Piperkovics Bátor* és *Viola Imre* tanácsosok különvéleményt jelentettek be. A tárgyhöz hozzászóltak *Baracs Marcell*, *Eulenburg Salamon*, *Mátyus Arisztid*, *Toldy László*, mire a közgyűlés nagy többséggel a tanács javaslatát melőve a különvéleményt fogadta el, vagyis a közoktatásügyi bizottság javaslatát, ezzel együtt elfogadta a Kőrössi József által kidolgozott szabálytervezet is.

A *külfületek csatornázásáról* szóló szabályrendelet-tervezetet levették a napirendről és elfogadták az új országházhoz vezetó vasut terveit.

Az ülés elején az enőkö főpolgármester bejelentette, hogy a király köszönetét nyilvánította a fővárosnak újvi jókívánatait. Azian *Feleki Béla* interpellált a főváros 4 1/2%-os kölcsön kötvényeinek konvertálásá ügyében. *Halmos János* polgármester kijelentette, hogy ő maga is többször megsérgette az elintéztet a kormánynál, de a legnagyobb nehézséget az okozza, hogy még nincs döntés arra nézve, hogy a kötvények lejáratú ideje 60. 76 vagy 90 é legyen-e. A pupillaris biztosíték kérdésében a kormány kedvező állást foglal el. Igéri a pénzügyminiszter, hogy legközelebb részletes jelentést tesz. Az interpelláló is tudomásul vette a választ.

(*) **Villamos vasut a Kossuth Lajos-utóban.**

A Kossuth Lajos-utcai háztulajdonosok ma értekezle-tet tartottak, amelyen tiltakoztak a tanács ama terve ellen, hogy a villamos vasut az utca mindkét oldalán vezettessék, ami különösen a kereskedőkre volna sérelmes. Hasonló értelemben kérelemmel járul a tanácsához a Nemzeti Kaszinó igazgatósága is.

SZÍNHÁZ, ZENE

** **Lindh Marcella.** A dalének egyik felkent fejedelmesszonya előtt gyűlt össze ma este hódolóinak nagy serege: ismét ünnepelhetne zenekedvelő közönségünk előtt *Lindh Marcellát*. A hangverseny veszedelem fenyegette, mert a művészón indispozíciója következtében le akart mondani. Mégis megjelent a Royal-terem hangversenydobogóján, mert nem akart a közönségnek csalódást okozni. Bátran tetette, hiszen *Lindh Marcella* technikai készütsége oly fölünyes, hogy mindenha ursa organumának még az indispozíció borulatára is: művészete független érzéki eszközzeitől. Organumán, ezen a finom eszűhangszeren csak itt-ott lehetet észrevenni, hogy a művészón gyönggélkedése következtében elfogódottsággal kízd, de különben pianója, mezzavocója, trillája koloratúrája a könnyed kecsesség napsugarában ragyogott. Egyetlenegyszer — egy merdek kadenciában — siklott el. A művészón lejéhez kapott és egy pillanatil ajultan hanyatlott vissza a zongorára, de csakhamar szemmeláthatólag erőt velt magán és briliáns virtuozitással fejezte be a kadenciát. A közönség amely megrádtan tekintet föl ünnepelet művészónjére, percekig tartó tapsviharral tüntetett. Ez már így van: a népszerűl szuverének balesetei a szeretet és hódolat legnagyobb kitöréseit vonják maguk után. A műsor gazdag és érdekes volt: kezdődött elmúlt idők visszhangjával. A művészón, aki a stíl esalhatatlan intencióával alakít meg régi dalokat, egy XVII. századbeli francia brünettel énekel: majd *Marcelló és Orlando Lasso* egy-egy dalát. A régi velencói iskola költészete zónáncolta be az „*Onella fiammá-t.* — *Schubert: Liebesbotschaft*”-ának édes ábrándossága teljesen érvényesült a művészón előadásában, — majd az érzelmi skáa egyéb lokozatain *Csajkovszky Chopin, Mendelssohn* és *Dvorzák*-dalok következtek. A cseh mester cigánydalának exotikus hangulatát és sajátosság ritmusát *Lindh Marcella* mesteri módon érezette meg veitűnk, — a Chopin-kompozíció pedig a rögtönzöttség közvetlenségével hatott. — Ujdonságszámába ennek hangversenytermünkben *Alexandre Georges Richepin*-dalai, — érdekes, modern kompozíciók még ott is, hol régi szoltár vagy kantáta-szerű formákat mutatnak. Nagyon tetszett *Esterházy Rossi* grófné, a nagylehetségű komponista *Vicus Mignoné* című hangulatos és briliáns szerzeménye. — A műsor befejező része egy-egy svéd-, hollandi-, spanyol-, skót-, angol- és magyar népdalból állt. Ez az etnografiai zene-panoráma a maga teljességében mutatta be *Lindh Marcella* nagy művészetét, amely a különféle nemzeti ritmusokat és a legel-entésesebb hangulatokat megragadó plasztikával varázsolta élénk. — *Lindh Marcella* a művészetnek azon a magaslatán áll, ahol a technikai tökély oyan természetes valami, amit az ember küllön föl sem emilit. Itt már csak az egyéniség megnyilatkozásait csodáljuk. A közönség egész este viharos lelkesedéssel ünnepele a művészón, aki néhány ráadást is adott, — így közkívánatra: *Brahms: Scherzerlein* című népballadáját, amely ismét mely hatást keltett. A zongorakiséretet finom érzékkel végezte *Dienel Oszkár*, aki különben mint szerző is szerepeit egy hangulatos magyar népdallal. (G.)

** **Hírek a Nemzeti Színházról, Moltère: Scapin furfangjainak** a bemutatóját, mely szerdán este volt kítűzve, *Lánczy Ika* rekedtsége miatt *szombat*ra kellett halasztani. A egyfelvonás keretébe összevont darab előtt az új betanulásnál színterkerülő *Mizantróp* adták elő a következő szereplőkkel: *Lánczy Ika, V. Molnár Rózi, Szacsavayné, Mihályffy Horváth, Desső, Császár J., Náday Béla.* — Pénteken *Gárdonyi Géza* új vigjátéka, az *Annuska* kerül színrre, mely íránt a közönségnek egyre fokozottabb érdeklődésű mutakozik. Ez lesz a darab hetedik előadása.

** **Filharmoniai hangverseny.** Szokadlan érdeklődést kelt a január 23-iki filharmoniai hangverseny, melyen a mesés technikájáról híres *Godovsky Lipót* zongoraművész mutatkozik be először a budapesti közönségnek. Ritkaságszámába megy *Widor* „Váltózatok” című műve, melyben a koncertant *Moshammer Román* játszza. Azonkíül előadja *Folkman* „III. Rikárd” című nyitányát és *Beethoven* („o-dur) szimfóniáját.

** **Tollagi Adolf a Magyar Színházban.** A Magyar Színház igazgatósága tagjai sorába szerződtette *Tollagi Adolot*, a kiváló komikust, aki régi, kítüntetett kedvelte a fővárosi közönségnek. Egész sora a nagy és tartós sikereknek fűződik a pompás vónájú művész eddigi pályájához, amely jelenlétey és újabb művész eredményeket ígér neki az új területen is, ahova tehetségevel, tudásával, mindig írisz ambíciójával szegődött. Művészi mérséklet, nagy készütséggel lelkiismeretes studium, és széles jókedv jellemzik *Tollagi Adolf* alakításait, amelyeknek immár hosszú sora van a közönség kedves emlékeztében. A Magyar Színház együttesének határozott és örvendetes erősödését jelenti ez a szerződtetés. A kítűnő művész első fellé-

pőse *Verő György* A *bajusz* című operetjében lesz, amelyben *János huszár* szerepét játssza.

Ooskay brigádéros delután. *Herceg* Ferenc történelmi színműve holnap, esütörtökön, delután 110-edszer kerül előadásra a *Vigaszínházban*. Ooskayt a címszerep kreálta, *Fenyvesi* Emil játssza, *Tisza* Ilona szerepét pedig *Csillag* Teréz adja. — Este a *Vigaszínház* nagyszerű új bohózata, A *kis jézek* kerül színe 8-adszor. Ennek a mulatságos darabnak minden eddigi előadását telt ház kagaca végig.

Kamara-est. Az 5-ik *Hubay-Popper-Kemény* vonósnégyes-társulat kamaraszerű szombaton, január 24-én este 7 1/2 órakor lesz a *Royal*-szálló termében, *Messchen* János dal- és ballada-énekes közreműködésével. — *Sauer* Emil zongoraművész 2-ik zongora-estélye pénteken, január 24-én este 7 1/2 órakor a fővárosi Vigadó nagyeremében lesz. Jegyek a Harmonia-zeneműkereskedésben kaphatók.

Bemutató-előadás a Magyar Színházban. A *Trouville* gyöngye, *Wanda* Gusztáv 3 felvonásos operetteje, mint a *bemutató-bérlét hetedik* ünnönsága, pénteken, január hó 23-án kerül először színe a Magyar Színházban. Az operett vidám, eleven stílusához illő a *Wanda* Gusztáv dallamos muzsikája is, amely néhány hatásos énekszámmal is bővült. A *pénteki* bemutatóra, amely iránt nagy az érdeklődés, az igazgatóság meghívta a szerzőt is.

A gyermekszínházban. A gyermekszínházban holnap, esütörtökön a *Hőfőherke és a hét törpe* című varázsepre kerül ismét előadásra, amely a napokban oiy zajos sikert aratott. Most a *Hanuppóke* van előkészületben, mely különösen a mult évadban aratott nagy sikert. Jegyeket már délelőtt lehet váltani s az előadás fél 5 órakor kezdődik.

Maeterlinck asszony Prágában. *Maeterlinck* asszony tegnap a *prágai* színházban lépett fel társulataival a *Monna Vanna* címszerepében. A *prágai* sajtó a *Maeterlinck* tiszteletére, aki neje kíséretében szintén *Prágában* tartózkodik, lakomát rendezett, melyen a *Monna Vanna* szerzőjét nagyban ünnepelték.

Vidéki színművészet. Egy hét alatt négyezer töltötte meg egészen *Moldán* Ferenc kitűnő vigjátéka. A *doktor ur* a szabadkai színház. A legelső tapost *Rákai* Sándor kapta, aki *Puszert* ötlettel játszotta. Jók voltak még: *Fürdői* Béla, *Krasznai* Ernő, *Szabados* Gizike, *Németh* János és *Cseresznyés*.

Keysse betiltott darabja. Megemlékeztünk róla, hogy a *berlini* cenzura betiltotta *Keysse* Pál: *Mária Magdolna* című új bibliai tárgyú színművének az előadását. A szerző a cenzurának ezt a határozatot megriebelezte a legelsőbb törvényszékhez, mely a cenzura tilalmát helybenhagyta. Az ítélet kimondja, hogy a darab a valas ellen való támadást tartalmaz.

MŰVÉSZET

□ **A Műcsarnokból.** A Műcsarnokban a téli kiállítás bezárása után hozzáláttak a *Táhy* és *Keleti* képek kiállításának rendezéséhez. A kiállítás már e hó 20-án akarták megnyitni, de a nagy anyag következtében a kiállítás megnyitása csak a jövő hét első napjaiban történhetik meg. A megnyitás valószínűleg szerdán lesz.

□ **Bródy Sándor felolvasása.** A Nemzeti Szalomban — hol most a téli tárlat állandóan nagy érdeklődés tárgya — e hó 25-ikén (vasárnap) delután 5 órakor *Bródy* Sándor, a nagynevű beletrista és kitűnő esztetikusk tart *művészeti előadást*. A kitűnő író — aki a Nemzeti Szalon felolvasószatánál ezuntal először foglal helyet — e vállalkozásában nagy várakozás előzi meg egy a főváros műszerető közönsége, mint a művészvilág részéről. A nagyérdéki felolvasást a Szalon tagjai ingyen, a nagyközönség pedig a társulat rendes 50 fillérsnyi belpó-dija mellett halgathatja meg.

TUDOMÁNY, IRODALOM

□ **A magyar telekkönyvi rendtartás.** Gyakorlati használatra írta *Huf* József ügyvéd. II. kiadás. Alkalmos kutatót talál jelen munkában úgy az emélt, mint a gyakorlati jogász, mert bár gyakorlati használatra készült a munka, mégis megálljuk a gyakorlati és az ezt kísérő kritika mellett a szerző álláspontjának elméleti igazolását is. A könyv 534 lapra terjed. Politzer Zsigmond és Fia cég adta ki. Ára 7 korona.

□ **Az állami tisztviselőkről.** *Toldi* Lajos könyvkereskedés előfizetést hirdet A magyar állami tisztviselők nyugdíjazásának története és a nyugdíj-törvény (1885. évi XI. t.-c.) magyarázata című munkára. A mű megírását *Dr. Mócsár* Elemér, a m. kir. állami számvevőszék számvevője vállalta el, aki az állami tisztviselőket érdeklő irodalom terén már éveken át szép eredményekkel működött. A munka kedvezményes ára 1 korona 80 fillér, amely *Toldi* Lajos könyvkereskedőhöz küldendő.

FARSANG

□ **A jogász-bárra** felülírtettek a következők: *Lukács* Lászlóné, *Wiassics* Gyuláné, *Rakovszky* Istvánné, *Vécsey* Tamásné, *Nagy* Ferenoné, *Földes*

Bélané, *Schwarz* Gusztávné, *Timon* Ákosné, *Samassa* József, *Császka* György, *dr. István* Vilmos, *Katona* Nándor, *Szmracsányi* Pál, *Conoha* Győző, *Pikler* Gyula, *Balogh* Jenő, *Navrattai* Ákos, *Fellner* Frigyes, *Magyar*-*Kossa* Sámuel, *Wallon* Dezső. A felülírtettek összege 690 korona. A bizottság ez uton fejezi ki köszönetét a felülírtetteknek.

TÖRVÉNYSZÉK

§§ **Bírósági hírek.** A király *Marsovszky* Lajos nagytapolcsányi járásbírósi jogyzót tekkönyvi betétszerkesztő albiróvá kinevezte, továbbá *David* Samu siklósi járásbírósi albirónak saját kérelmére a tekkönyvi betétszerkesztő albirák létszámába, valamint *Márczy* Gyula tekkönyvi betétszerkesztő albirónak az albirák rendes létszámába és *dr. Sörösi* Gyula zentai járásbírósi albirónak a tekkönyvi betétszerkesztő albirák létszámába beosztása mellett, saját kérelmekre kölcsönös áthelyezését megengedte.

§§ **A soproni bankbukás.** Sopronból táviratozzák, hogy a bíróság ma *dr. Winkler* Adolf tőmeggondnokot hallgatta ki első tanúként. *Winkler* részletesen elmondja, hogy a tőmeg leltározásánál az értéket ingatlanon nélkül 1,936.166 koronában állapították meg. Ez azonban a realizálás alkalmával negyedérszre olvadt le, ugy, hogy a csódvagyon az ingatlanok és egyéb értékesítése után körül belüli 600.000 koronát tesz. Ha számításba veszi az igazgatósági és felügyelő bizottsági tagok által befizetett 538.442 korona egyezségi összegét, jelenleg 956.256 korona áll rendelkezésre, amiből azonnal fizethetne a hitelezőknek 10 százalékat és később, ha az ingatlanokat jó áron értékesíthetik, még három százalékot. A bejelentett tízenegymillió követelésből ugyanis nyolcemilliót kénytelenek voltak elismerni. Néhány követelés még pör alatt áll. Egyéni véleménye, hogy az igazgatóság és felügyelő-bizottság tagjai a kereskedelmi törvénybe ütköző gondatlanságot követtek el és kártérítési kötelezettségük föltétlenül fűnáll. A bíróság azután *hílen tanu* hallgatott ki, akik igazolták, hogy *Schladerer* rövid időre gyakran vett kölcsön pénzt és értékpapírokat a bank számára. Az egyik tanu, aki soletes papírt vett a banktól, igazolja, hogy a papírok között váltókat talált, amelyek bizonyítják, hogy a bank némely igazgatósági tagjának négy és fél százalékra adott váltókölcsönt, holott a rendes kamatláb hat, sőt hétszázalék is volt. Ilyen kedvezményben részesült *Russ* igazgatósági elnök. Azután a bíróság konstatálta, hogy sok pénztári utalvány volt *Iorgalomban* *Schladerer* és *Wrohowszki* aláírásával, vagyis nem szabályszerű cégjegyzéssel.

A delután tárgyalás elején *Winkler* Adolf tőmeggondnok terjesztett elő adatokat a bankhivatalnokok, igazgatósági tagok és felügyelők hozzatározónak és általában rokonainak a banknál való anyagi érdekelttségéről. A legnagyobb összeggel, 248,091 koronával *Zetti* rokonai vannak érdekelve, utánuk *Prückler* Ignác felügyelő rokonai követelnek 135,999 koronával. Az érdekelttségi főösszeg 550,821 korona, ami egyidejűleg a vádlottak jöhísemzéségének bizonyítja. *Gebhardt* József igazgatósági tag és rokonai semmivel sincsenek érdekelve, amit *Gebhardt* észrevehető megindulással a maga és rokonainak segítségnyújtásával ment. Elnök *Gebhardt* arra utasítja, hogy ezt a védelem előterjesztésekor mondja el. A delután majdnem teljesen *Berényi* Pál szakértőnek az igazgatósági tagok és felügyelőknek a könyvvizsgálatoknál való eljárását jellemző előadása töltötte ki. *Berényi* előadásában a *Fábián* Henrik szakértő társával együttesen kidolgozott, a bukott bank teljes történetét magában foglaló és nyomtatásban is megjelent szakértői munkálata nyomán haladt és elnök kérdésére odanyilatkozott, hogy a bank könyveiben lévő bemutatókat legalább is a könyvek alapos olvasása után tevezhették volna fel az ellenőrzésre hivatott közegek.

§§ **Megsemmisített halalos ítéletek.** A Halas mellett *Harka-Kőöny* pusztán tavaly nyár elején kegyetlen rabölgyikössagot követtek el. *Perneki* Jánost, feleségét, a gyermekét és *Fehér* Pál nevű juhászát fejszével, ásóval és löveggyerrel össze-vissza kaszabolták és megesebítették. *Perneki* Borbála, a gazda lánya nyomban meghalt, míg a gazda maga súlyos seibeibe három hét mulván halt bele. A vizsgálat megindulván, a megesebített asszony vállomása a napján, valamint egyéb kisebb bizonyítok alapján elotagat *Dér* Péter s fiát *Dér* Károlyt, kik egy eddig ismeretlen *harmadik egyénnel* együtt követtek el a hatszoros rabölgyikössagot. A kalocsai esküdtőbírósg *Dér* Pétert és fiát *Károlyt* gyilkosságban és rablásban mondta ki bűnösnek. A kalocsai törvényszék azonban formahiba folytán újra megkérdte az esküdtöket, kik újra kimondták a vétkést s enyhítő körülmények fennforgását nem konstatalták. A törvényszék erre mindkét vádlottat *kétl általi halálra ítélte*. A *Kuria* *Sebestyén* Mihály elnökele alatt s *Tóth* Gerő reterádjá mellett foglalkozott e bűnpör ellen benyújtott semmisségi panaszokkal. A közvádó szerepét *dr. Baumgarten* Lázló képviselte, míg a védelmet *dr. Nagy* Dezső és *dr. Friedmann* Bernát vállalták el. A tényállás ismertetése után a védők szólaltak fel, mindketten

a tárgyalásnak és ítéletnek hivatalból leendő megsemmisítését kérvén, esetleg az enyhítő szakasz alkalmazását. *Dr. Baumgarten* koronauyész helyettes vádbeszédé után a bíróság tanácskozásra vonult vissza. A *Kuria* hosszas tanácskozás után kibírdete ítéletét, mely szerint a kalocsai esküdtőbírósg *ítéletét megsemmisítette* és új tárgyalást rendelt el. Indokolásában a *Kuria* azt hozta fel semmisségi ok gyanánt, hogy *Dér* Károlyt nem a kirendelt védőügyvéd, hanem annak ügyvédjelelt helyettese képviselte a főtárgyaláson, minélgyva vádlott a törvényszerű védelemben nem részestült.

A morgue rejtelmel.

— Ítélet —

Budapest, január 21.

Kétnapi hosszadalmas tárgyalás után, amely keletlen részletekben eléggé bővelkedett, ma mondott ítéletet a budapesti esküdtőbírósg *dr. Ajtay* Sándor sajtópörében, amelyet a törvényszéki orvostani intézetről a *Fügetlen* *Hirmondó* című könyvomatásban megjelent cikke miatt e cikke szerzője, *Kerekes* Andor ellen indított. Az esküdtök *Kerekes* cikkeiben becsületsértést láttak, amelyet *dr. Ajtay* Sándor, mint *magánember* ellen követelt el s e verdikt alapján a törvényszék a cikke szerzőjét tízenegyszer napi fogházra és hatvan korona pénzbüntetésre ítélte.

A tárgyalás mai lefolyásáról alábbi tudósításunk számol be:

A mai tárgyalás kezdetén *dr. Hodász* Antal királyi ügyész kérte, hogy halgassák ki *Gyulay* és *Németh* tanársegédek, akik igazolni fogják, hogy a hullak kezelése kifogástalan volt. Kérte továbbá, hogy halgassák ki *Neruda* Nándornak azt a segédjét, aki az intézeti cikke kiszolgálása és elkünyvelése körül működött. Végül különféle számlákat és iratokat esztole be, amelyek felmutatandók lesznek *Almási* Mihály intézeti szolgának, aki igazolni fogja, hogy azok nem hamisak, mert valóban ő írta alá. Végül *Ajtay* Sándor folytatólagos kihallgatását kéri.

A védő: Nem ellenzi a közvádó kérdésének teljesítését, de megjegyzi hogy mindazon bizonyítokok, amelyekre a közvádó reflektál, nagyon melegek. Tényekről van itt szó, amelyek már bizonyítást nyertek, amelyek többé nem változhatnak semmiféle vállomás és nyugta. Ezek a tények rettenetes világitásba helyezik az intézeiben tapasztalt elbánsát a holttestekkel. Kéri e tárgyban szintén kihallgatni *dr. Szűcs* budapesti ügyvédet, aki a késő éjjeli órákban önként jelentkezett, hogy közvetlen tapasztalat alapján vállomás tegyen az intézet ellen.

A bíróság elrendelte *dr. Gyulay* és *dr. Németh* tanársegédek, valamint *dr. Szűcs* ügyvéd kihallgatását, eirendte a *Neruda*-cég egyik alkalmazotjának, valamint *Ajtay*-nak kihallgatását is.

Dr. Németh Odón, *Ajtay* volt tanársegéde, a törvényszéki orvostani intézet belső ügykezeléséről adott levilágosítást, hogy az ki veszi át a holttesteket, miképpen helyezik el az intézeiben és hogyan szállítják ki onnan. Az intézetbe idegeneknek tilos volt a bejárás, csak azok mehettek be, akiknek hivatalból vagy tudományos céból volt doiguk az intézeiben. Lehet, — ugymond a tanu, — hogy a szolgák idegeneket is beocsátottak, de nek nem volt erről tudomása, különben megörölt volna ezt a visszaéást.

Hodász ügyész: Tudja-e tanu saját tapasztalásából, hogy az intézeti szolgák a holttesteket megesebítették?

— Nem, mert a boncolás alkalmával azokat a sérüléseket is jegyzőkönyvbe kell venni, amelyek a becsütlés után történtek.

Dócschall bíró: Hát a boncolás után megtörténhetett a hullacsomkítás?

— Akkor sem.

— De hát a szolgáknak is a kezébe kerül a holttest?

— Igen, mert ők öltöztetik.

— Tehát akkor még sincs kizárva, hogy ők a hullát esetleg megesebíthatták, mert tegnap egy tanu vállotta, hogy egy alkalommal egy holttestet, miután nem lért a koporsóba, a szolga késseli elmetesztette.

— Igen, ez olyan eseteon történhetett, amikor a vízbeült holttest nagy terjedelménél fogva nem lért a koporsóba s sietősen el kellett szállítani, mert gyorsan indult elcsúszni.

Dr. Gál: És ön hivatottnak tartja a szolgát arra, hogy az az ilyen holttestet megszurja?

— Ehhez nem kell orvos, ezt elvégezheti a szolga.

— Elnök: Volt-e a tanunnak tudomása arról, hogy a szolgák borravalókat kaptak.

— Igen.

Dr. Gyulay Elemér orvos, egyetemi tanársegéd, az intézet belső kezeléséről ugyanazt vállotta, mint az előbbi tanu; a hullacsütlés házi szabályzat szerint végzik. A hulla elszállítás körül nem tapasztalt semmiféle szabálytalanságot, amit a szolgák követtek volna el.

Elnök: Kinek áll jogában olyan hullán bemetszéseket eszközözni, amely nem lért a koporsóba?

— A szolgák képtelensége.

— A szolgák bírnak-e olyan járassággal, hogy eeket a bemetszéseket ne a kegyelenségi rovársára eszközözjék?

— Mindenesetre, hiszen régen ott vannak az intézeiben, a boncolásnál segédkeznek, különben a boncolás maga is kegyelenségi.

Dócschall bíró: A szolga által végzett bemetszésekről vesznek fel jegyzőkönyvet?

— Nem.

— Hátba később az elszállítás után a hivatali boncolás szükséges-e, orog tenn, ezt az utólagos metzészt hogy konstatalják, miképpen magyarázzák?

— Az orvosi tudomány ma már olyan nivón áll, hogy meg tudják állapítani, mikor keletkezett az ilyen bemetszés.

— Az eredetét is megmagyarázzák?
— Kévetkeztetésekből.
Hodász ügyész: Van-e tudomása arról, hogy a szolgák az intézetben elhelyezett holttestekkel kegyeletlenséget liztek volna?
— Nincs tudomásom, de kizártnak tartom.
— Miért?
— Az ellenőrzésnél fogva, mert a szolgák soha sem tudják, hogy például én mikor jövök be az intézetbe s váratlanul lepek meg őket.
— A hullaszállítás hogy történik?
— Gyakran úgy, hogy különböző holttestek részeit egy ládába helyezik s úgy viszik el az intézetből. (Mozgás.)

A védő: Szabad a szolgának idegeneket bebecsajítani a hullaházba?
— Nem.
— De megtörtént, sőt az illető, akit a szolga bevezetett, ezt az igazgató tudomására hozta. Mi történt ezzel a szolgálval?
— Megdorgáltuk, elcsapni nem igen lehet, mert erre az állásra nagyon nehéz embert kapni.
— Irjanak csak ki pályázatot, különben van még ennél borzalmasabb állás is, mégis akad rá sok pályázó.

Dolcsall bíró: Megtörténhet-e az, hogy szolga a holttest fejét eladja, hogy fej nélkül eltemetik a hullát?
— Nem.
— Mindig ott van az orvos, mikor a holttestet az intézetből elszállítják?
— Nincs.
— Hát akkor miért mondta az orvos ur, hogy a szolgák nem osonkíthatják meg a holttestet, ha egyszer nem látják, amikor a holttestet eltakarítás céljából elszállítják az intézetből?
— **Pfanczer József,** a Neruda-cég egyik alkalmazottja valja, hogy az orvostani intézet részére szükséges árukat bevásárlási könyv alapján szolgáltatják ki a szolgáknak. Megtörtént, hogy egy szolga a saját szükségletére vett árut is a bevásárlási könyvbe beírta, ha bevásárlási könyv nem volt, utalvány alapján vásároltak.

Elnök: Megtörtént-e, hogy Ajtay a saját szükségletére szánt árukat is az intézet bevásárlási könyvébe íratta?
— Igen. Kényelmi szempontból oda írunk be azt is amit Ajtay saját használatára vásárolt, de az év végén Ajtay maga jelölte meg azokat az árukat, amiket magának vett s erről aztán külön számlát állítottunk ki.
— Ajtay urnak most külön könyve van?
— Igen.
— Mióta?
— Körülbelül egy év óta.

Almási Mihály intézeti szolga valja, hogy járandóságát, ha kézhöz kapta, ó nyugtázta s a nyugta aanyiról szól, amennyit tényleg kapott.
Ajtay Sándor tanúképpen hallgatta ki a bíróság. Elmondta, hogy Csorba szolgát szabálytalanságok miatt bocsátották el az intézet szolgálatából, egy másikat öt forintra büntetett, mert idegeneket bocsátott be az intézetbe.
Dr. Szűcs ügyvéd valja, hogy pár év előtt öngyilkos öcsösének holttestét kereste a morgueban, a szolga este 6-7 óra között bevezette az intézetbe. A hullacsarnokban a felboncolt holttestek között a földön hevert öcsöse holtteste. Ezen ő megbotránkozott s a szolga maga ajánlott, hogy majd elviszi más helyre, el is vitte s ő adott neki két forintot. Másnap a szolga kérte, hogy adja neki az öngyilkos rubáját s otthagyja.

A kihallgatott tanúk — köztük Ajtay is — valamásukra megesküdték s ezzel a bizonyítási eljárást befejezték. **Dr. Hodász ügyész** az esküdtökhöz egy kérdést intézett, vajon a vádlott Ajtay ellen elkövetése s nyilatkoása rágalmazás. **Dr. Gál védő** a maga részéről nem terjesztett elő kérdést.

A törvényszék hosszas tanácskozás után megállapította az esküdtökhöz intézendő kérdések szövegét, melyek szerint a vádlott az inkriminált cikkben állított-e olyan tényeket, amelyek valódiságuk esetén alkalmasak arra, hogy Ajtay Sándor ellen közhivatalnokai tisztából kiolyogtatás a bünyvdi eljárás megindításak. Vajon az inkriminált cikk Ajtayt, a magánembert vádolja-e büntetendő cselekményével, van-e a cikkben rágalmazás, van-e becsületsértés.

Védő a kérdések szövegét semmisségi panasszal támadta meg, mert a bíróság az esküdtökhöz olyan kérdést intézett, amit sem a vádhatóság, sem a védő nem kérdezett fölül.

A dönténi tárgyaláson **dr. Hodász Antal** királyi ügyész mondta el vádbeszédét. Beszède elején utalt a krajáros lapok egynemelyikének tulságos szenzációhajhászására, amely sokszor, igen sokszor ártatlan, becsületes emberek meghurcolására irányul. Ilyen volt az a szenzációhajhászás is, melyet a Független Hírmondó krajáros lap egy tudós tanár ellen megindított. Több lapszámon keresztül folytatta azt a lelkiismeretlen hajhászt, amelynek alapja egy elbocsátott szolgának petykája volt. Beszède további folyamán rámautott az inkriminált cikk egyes tényállításaira elrendelt bizonyításra. A védelem tanu semmit sem igazoltak be. Nem igazolták be, hogy Ajtay hamis nyugták alapján vette volna fel a nem létező szolgák fizetését. Nem látja be igazoltnak azt sem, hogy Ajtay tanár az intézet számlájára, tehát állampénzen, szerezte be saját szükségleteit. Egyetlenegy tanu sem mondta, hogy látta volna, vagy tudna arról, hogy a sértett egy állami pénzen vett kályhát elutalajdonított volna. Ami az intézetben előfordult állítólagos brutálisásokat és kegyeletlenségeket illeti, erre névaz hivatkozott a tárgyalás során kihallgatott tanárségekek eskü alatti

vallomásaúra, akik ezekről mitsem tudnak. Mindezek alapján be igazoltnak látja a rágalmazást s marasztaló verdikét kért.

Utána maga a sértett tanár, **dr. Ajtay** lépett az esküdtöke elé s hivatkozott harmincöves, munkában és tanításban eltöltött tanári pályájára. Tudja jól — ugymond — sok ellensége van. Ezt a hivatalával járó rideg magatartásának köszönheti. De köszönheti szökimondó igazságszeretének is. Munkában eltöltött pályája után most sikertudónak, tolvajnak és okirathamisítőnek mondják őt. Ha bünyös lenne, a törvény keze utóliere volna. Beszédét, melyet az esküdtöke nagy figyelemmel hallgattak, így fejezte be: Az én multam nyitott könyv. Ha az esküdtöke urak is úgy tartják, hogy én tolvaj, sikkasztó vagyok, akkor mentétek fel a vádlottat. Ha pedig becsületesegemről meg vannak győződve, mondják ki a vádlottat bünyösnek.

Dr. Gál Jenő védőbeszédét azzal kezdte, hogy kijelentette, hogy nem Ajtay tanár pöre ez a szomorú szcenéria, hanem egy meghalt szegény ember utolsó óhajának szövege elégtétel, aki kórgróyon íekve könyörgi, adják vissza becsületét, meg a kényerét. Nem az önkö bírói széke előtt, de a halál közeledésének érzetében, a legmagasabb bíró trónja előtt kiáltja világgá, hogy őt kiüldözték állásából, megbélyegzték becsületében s most, halottra váltan, várja az emléke megváltását. Ne azt keressük, hogy mi-csoda vakmerőség volt a vádlottól, hogy ilyen tényeket mert nyomdafestékekkel megörökíteni, hanem azt, hogy mit akart e cselekedetével. A vádlott nem bünyös, amiért azt a cikket megírta, amely a vád szerint rágalmazást és becsületsértést foglal magában. Mikor ezt a cikket írta, lelkeben az a tudat lebegett, hogy akkor volna bünyös ha hallgatna mert megölné a saját lelkiismeretét. Beszède további folyamán foglalkozta a bizonyítás eredményével, telmentő verdikét kért.

Az elnökki reszümé után után az esküdtöke esti 1/3 órakor verdikre vonultak vissza.

Az esküdtöke verdiktjét 8 óra után hirdette ki **Simonovits Béla** tönök. Az esküdtöke bünyösnek mondták ki **Kerekes Andort**, **dr. Ajtay K. Sándor**, mint magánember személye ellen elkövetett s a büntető-törvénykönyv 261. §-ába ütököz becsületsértés vétségében s ezért a törvényszék **Kerekes Andort 14 napi fogházra és 60 korona** — nemfizetés esetén további 3 napi fogházra átváltoztatandó — pénzbüntetésre ítélte. Kötelezte továbbá a vádlottot, hogy az ítéletet a Független Hírmondóban közzétettesse.

Az ügyész megnyugodott, a védő semmisségi panasszal élt.

Nyitlér.

Törökének
takarékpénztárakban 3%-ra való elhészése helyett ajánljuk
5%-8%-ot jövedelmező

igen szolid bank- és ipari vállalatok részvényeinek vételét.

Közlétségese információkat készséggel nyujt:
Fuchs H. váltóháza
Budapest, IV., Kecskeméti-utca 1.

Csak 30 fillér heti kölcsönnyújtás 10 különböző kiváló üzleti- és pénzügyi rendszerekkel, melyek a legújabbakban hazánkban szelítve. Magyar, vegyes vagy német csoportban. Prospektus küld az Egyetemes Folyóirat Olvasókör, Király-utca 112.

(Az e rovat alatt közölteknek sem tartalmáért, sem alakjáért nem felelős a szerkesztőség.)

SPORT

Labdarugó-mérkőzés. Vasárnap délután a millenáris pályán a **Ferenccvárosi Torna Klub** és a **Törökévs** csapata fog egymással mérkőzni. A küzdelem igen hevesnek ígérkezik, mivel a Törökévs csapata a legutóbbi mérkőzések alkalmával kitünő formát mutatott és a Labdarugó Szövetség első osztályába is felvették. A mérkőzés megtekintésére a training-jegyek érvényesek.

A Budapesti (Budai) Tornaegylet február 2-án, hétfőn jégpályáján országos jellegű nyitl korcsolyázó-versenyt rendez a következő versenyszámokkal: 1. Sikverseny 500 méterre. 2. Sikverseny 600 méterre. 3. Ijuszági műverseny (zárt). 4. Akadályverseny 300 méternyire négy akadályval. 5. Műverseny. Nevezési határidő január 29 esti 7 óra, két 2 korona. Nevezések a Budapesti (Budai) Tornaegylet jégpályájának irodájába (II. Széna-tér) intézendők.

Versenyvívás és díjlövészet. A **Szemere Miklós** országgyűlési képviselő által feltebeléptett versenyvívás és díjlövészet programját megállapította a Budapesti Egyetemi Atlétikai Klub vezetősége. E szerint május hó 2-ikán a Vigadó nagytermében kezdődik a versenyvívás. Azoknak, akik részt kívánnak venni, be kell jelenteniök nacionáléjüket, mi alatt az iskolai bizonyítvány, érettségi bizonyítvány, indexszövali olyan hivatalos okmány értendő, mely az illető

egyetemi polgárságát beigazolja. A második és a harmadik legjobb vívó a tétékből befolyó összegből tiszteletdíjat kap. A jury internacionális lesz és máris számos előkelő sportkapacitást sikerült a részvételre megnyerni. A versenyeket rendező bizottság meghívja a katonal paranosokásokat is a részvételre. Mindkét verseny nemzetközi lesz.

A nissai versenyek. Nagy nemzetközi társaság jelenlétében, kellemes időben folytatódott ma a nissai meeting. A nagy versenyek sorozatából ezúttal egy 25.000 frankos gátverseny-handikap, a **Prix de Monte-Carlo** volt programon. Ennek az eredménye is, úgy mint a multkori nagy díj, kisebbszéri megelapetés volt s a győztes a 3000 méteres távolságra a hatéves **Moulin Neuf** lett. A második helyet **Robo** foglalta el **Holo** előtt. A részletes eredmény a következő:
Prix de Monte-Carlo gátverseny-handicap. Díj 25.000 frank, távolság 3000 méter. Mons. A. Zahropulo **Moulin Neuf** ja első, Mons. J. Stern **Robo**-ja második, Mons. L. Olsy **Holo**-ja harmadik. Futott meg 12 ló. Totalizátor: 10 : 92.

TÁVIRATOK

Páris, január 21. **A Matin** jelenti Caracashól: **Riera** főlekel tábornok tegnap éjjelétájában megtámadta Corót. A városban tíz óra hosszat folyt a harc. A halottak és sebesültek száma nagy.

Az osztrák helyzet.

Bécs, január 21. A cseh-német egyezkedés megeliasását ma nyomon követte a csehok obstrukciója a képviselőházban. A mai ülésen több sürögés indítvány megokolásával indították meg az ügy-csehek az obstrukciót. De hajlandók a véderő-avaslatot holnapután az első olvasáson keresztül eresztetni, ha a kormány teljesíti arra vonatkozó feltételeiket, amelyek az aralás idején való szabadságolásokot, a két-éves szolgálati időt és az utolsó fegyvergyakorlat elengedését követelik. A többi pártok kívánságai lényegükben megegyeznek e feltételekkel. Az ülés elején a klerikális párt nevében **Fuchs** indítványt terjesztett elő, amely a házszabályok módosítását kívánja. E célból egy 36 tagu bizottság kiküldését indítványozza azzal az utasítással, hogy a bizottság két hónapon belül új házszabályjavaslatot terjeszzen be. A házszabályok módosításának kérdése más alakban is kísértelt ma a házbán. Beszédük, hogy a király a tegnapui udvari bálon megszólította **Baernreither** és kérdezte tőle, merre van **Kaiser**, a képviselőház alelnöke és mikor **Baernreither** megmutatta, a király odament **Kaiser**hez és megszólította.

Kérdezte tőle, vajon kipihente-e már az éjjeli ülések fáradalmait.
Az alelnök válaszára a király megdicsőrté a pártok egyetemesi eljárását az obstrukció leküzdésére és hozzáfette:
— Azt hiszem, hogy a házszabályok módosítására volna szükség, hogy a képviselőházban az eredményes tanácskozás újra lehetővé váljék.

Fuchs indítványa után egyebeként a pénzügyminiszter benyujtotta a **chokkontingens** felosztásáról szóló törvényjavaslatot. Majd **Dvorak** az elnökséghez intézett kérdés alakjában tiltakozott az ellen, hogy a cseh képviselőket különösen a nagynémetek szidalmazták. **Kaiser** alelnök sajnálja, hogy a házbán olyan hang kezd meghonosodni, amely a ház méltóságával ellenkezik. Rosszallja a szidalmazást, akár német akár cseh részről ered és mindig alkalmasni fogja a rendelkezésre álló, sajnos nem elégséges eszköztöket, amelyeket a házszabályok előírnak. (Elnök közbeszólások és nyugtalanság.)

Rövid vita után elnök az ülést berekeszti.

Azán megkezdődött az ijucsehek obstrukciója. **Dyck** megokolja sürögés indítványát az inségelőlegek visszafizetése tárgyában, mire **Funke** a német pártok nevében kijelentette, hogy ők nem fognak részt venni a vitában. Csak néhány ifjucseh beszélt hosszan és unalmasan; aztán még egyszer **Dyck** mint indítványozó, mire az elnök az ülést berekesztette.

A legközelebbi ülés pénteken lesz.

Bécs, január 21. Gróf **Welsersheimb** honvédelmi miniszter-tanácskozásokat folytatott a pártok képviselőivel a véderő-javaslatokat illetőleg. Az ijucsehek holnap délelőtt fognak határozni a véderő-javaslatok tekintetében elfogalando álláspontjukra nézve, azonban a cseh radikálisok már most el vannak kőszelve, hogy meg rojakk obstrukálni a véderő-javaslatokat.

Bécs, január 21. A cseh klub a parlamenti bizottság indítványához képest elhatározta, hogy küldöttséget meneszt a honvédelmi miniszterhez. A küldöttséget megbízta, hogy a megbeszélés eredményét holnap közölje a klubbal, hogy ennek alapján határozzon a véderő-javaslat első olvasása tekintetében. Több ijucseh képviselő három órárt át értekezett **Welsersheimb** gróffal és közölte vele a megőgardák és

az iparosok kívánságait, valamint a nemzetiségeknek a hadseregben való megfelelő védelmére irányuló követelést. A miniszter mind e kívánságokkal szemben előzékenységet tanúsított és kijelentette, hogy azokról a véderőörvény tárgyalása alkalmával nyilatkozni fog.

Meggyulladt gőzös.

Havre, január 21. A *Touraine* osomagszállító-hajón ma délben nagy tűz ütött ki. A gyors segítség dacára a szalon és az első osztály fülkéi teljesen elpusztultak, de később sikerült a tüzet elszigetelni.

Közzgazdasági táviratok.

Bécs, január 21. *Böhm-Bawerk* pénzügyminiszter ma folytatta a tanácskozásokat a Rothschild-csoport képviselőivel a *konverzió tárgyában*. Döntés eddig még nem történt. E konferencia eredményétől függ, vajjon garancia-konzorciumot fognak-e alakítani, vagy sem. Egyszerű lebélyegzés esetén 4-2 százalékról 4 százalékra aligha fog akcióra lépni a szindikátus.

Washington, január 21. Az Ausztria-Magyarországból jövő cukor után szedendő kiegyenlítő vám évi megállapítása körülbelül 50 centnyi mérséklést jelent tonnánként.

Bécs, január 21. A közös vámterület külső kereskedelméről szóló kimutatás szerint decemberben a behozatal 1611 millió koronát tett, vagyis 1-4 millió koronával kevesebbet, mint az előző évben, a kivitel pedig 1527 millió koronát, vagyis 8-4 millió koronával kevesebbet, mint az előző évben. Az egész esztendőben a behozatal 17287 millió koronára rugott, vagyis 71-2 millió koronával többre, mint az előző évben, a kivitel pedig 19125 millió koronát, vagyis 27 millió koronával többet, mint az előző évben. A monarchia kereskedelmi mérlege tehát 1877 millió koronányi aktívummal zárul, bolott az előző évben 2829 millió korona volt az aktívum.

New-York, január 21. (*Terményárak.*) (*Zárlat.*) *Gyapot:* New-Yorkban helyben 8,95 (7,95). Január 8,74 (8,71). Áprilisra 8,78 (8,74). New-Orleansban helyben 8 1/2 (8 1/2). — *Petroleum:* Stand white New-Yorkban 8,20 (8,20). Stand white Philadelphában 8,15 (8,25). Refined in Cases 9,50 (9,60). Credit Balances at Oil City 1/2 1,52 (1,54). — *Zsír:* Western steam 10,55 (10,40). Robe és Brothers 10,65 (10,55). — *Tengeri irányzata állandó.* — Január 55. — (60.—). Márciusra 54 1/2 (54 1/2). — Májusra 49 1/2 (49 1/2). *Búza irányzata szilárd.* — Páros őszi helyben 83 1/2 (82 1/2). Január 83 1/2 (82 1/2). Márciusra 84 1/2 (84 1/2). Májusra 83 1/2 (82 1/2). Jul-ra 80 1/2 (79 1/2). Gabona szállítási díja Liverpoolba 1 1/2 (1 1/2). — *Kávé:* iair Rio T. sz. 5 1/2 (5 1/2). — Jan-ra 4,20 (4,20). Áprilisra 4,40 (4,40). — *Liszt:* Spring Wheat clears 3 06—3,10 (3,05—3,10). *Cukor:* 3 1/2 (3 1/2). On: 28.—28,35. (28.—28,35). — *Riz:* 12,15—12,35 (12 1/2—12 1/2). (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

Chicago, január 21. (*Terményárak.*) (*Zárlat.*) *Búza irányzata szilárd.* — Jan-ra 76 1/2 (—). — Márciusra — (—). — *Tengeri irányzata állandó.* — Jan-ra 47 1/2 (47 1/2). — *Zsír:* Jan-ra 11,17 (11,20). Máj-ra 9,60 (9,62). — *Szalonna short clear* 9,87 (9,81). — *Sertészsír:* Májusra 16,70 (16,72). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

KÜLÖNFÉLÉK

Tengerész dala.

A hajó indulása kézen,
Felvonták már az árbócat,
Hú fiai a nagy tengernek,
Föl, föl, előre hát!
Ha vitorláját dagasztja
Kedvöz hajó szél,
A tengerész, a tengerész
Királyiyl sem cserél.

A kék mennysátor reng fölötté,
Hajóját hullám rengeti,
A dűbörgő viz zord moraja
Andalító zene neki.
S mit rejt a tenger, igazta
A' sok ezer veszelé:
A te: gerész, a tengerész
Királyiyl sem cserél.

De hármí messze vesse útja,
Ott a szive mindig közel
Kedvesinél, kik honn maradtak,
Kiket oly búsan hagyott el.
Es ha itt a viszontlátás,
Ha kedveshez visszatér:
A tengerész, a tengerész
Királyiyl sem cserél.

Fabula Janos.

Toalettek az udvari bálon.

A tegnapi bécsi udvari-bál pompáját a tóranu hölgyek ezuttal is gyönyörű toalettekkel emelték. Ime néhány a legszebbek közül!

Mária Jozefa főhercegnő remek alakján ezüst tüllfelhő hullott végig fehér Lyberti-selyem fölé. A ruhát egyes ezüsthimezett virágok, elsórt briliántok és az alján a himzéssel összehangzó s-éles bordűr díszítette, amely elül tabiertormában huzódott fölfelé. A tisztán csipke-applikációból összeállított derék kivágását fehér és lilá akáóvirág ékítette, amely fölött egy ezüst szitakötő (libella) lebegett. A hercegnő nyakát gyémántorok, aranyhaját diadém ékítette.

Isabella főhercegnő irlandi csipkéből varrott ruhát viselt, világoskék krepp fölött. Az ő ruháját is ezüst és briliántos himzés díszítette. Vele volt két bájos leánya.

Marianna főhercegnő, aki menyasszony, boldogan mosolygva viselte korallszín selyemre borított fehér, ezüsttel himzett tüll ruháját, amelynek derekát virág és csipke díszítette.

Henriette főhercegnő helyes kis fehér ruhát viselt, valenciáni csipkéből, de ezen is volt valami ragyogó pillangós himzés; a derekát fehér szegű-oszor ékítette.

Klotild főhercegnő, akit csak ritkán lehet Bécsben udvari ünnepegen látni, fejedelmi szépség volt fehér-aranybrokát ruhájában, amelynek mesésen gazdag dísz aranyal himzett Chantilly-csipke volt.

Lányosan friss és üde volt leányának, *Erzsébet* *Henriette* főhercegnőnek a fehér tüll-ruhája, ezüsttel himezve. Szintén ezüsttel himzett derekát alma-virág díszítette.

Thyra kumberlandi hercegnő királynéhoz méltó fehér duchesse-ruhát viselt, amelyet teljesen elborított az ezüst- és gyémánthimzés. A szoknya szélének a bordűrje gazdag, csipkével borított gázlodon pihent. Dereka alig látszott a ragyogó himzés és ékszertől.

Gyönyörű leányai, *Aissé* és *Olga* ruhászinben jelentek meg, rózsaszín keskeny bársonyszalag-díszszel. A ruha derekát a habos tüllön kívül apró rózsák ékítették.

Bourbon-Pármái Beatrix hercegnő szintén rózsaszín választott, de ezüsttel himzett fehér tüll felső ruhával, amely rózsaszínű rózsákkal volt díszítve. A derék kivágását keskeny rózsaszínű szalag díszítette, karosu derekát ezüst övszalag ölelte.

Koburg Karolin hercegnő mintázott ebine-ruhát viselt, zöld bársonnyal himzett szőlő-applikációkkal. A derék zöld mousseline de soievel és csipkével volt díszítve.

Kapniszt grófné (orosz nagykövetség) sárga selyemben volt, amely fölött sárgás alongoni csipke-alapon áttört himzésű felsőruhát viselt. A sárga mousseline de soie derekát antik csipkedisz borította. Díszre sárga rózsák.

Mrs. Bellamy-Storer (amerikai követség) viselte talán a legkülönösebb és legpompásabb ruhát. Az egész szürke tüll volt, szürke pillangó-himzéssel, a melyeket egyforma közölkben gyűrűs gyémánthimzés szakított meg. A derék cakkos kivágása őt sor gazdag szürke himzett tüllfodron pihen és az egész fényt csak egy kis valódi — kincset érő — régi velencei csipke enyhíti.

Mrs. Chairoler-Hale (az amerikai nagykövetség tükárának neje) pompás toalettekben jelent meg. Ru-

hája: világoskék alapon két aranytüllből készült volt, melynek szélén stílizált Bourbon-liliomguirland vonult végig. A derekát fehér bársonnyal készült liliomok, az uszályt világoskék tüll díszítik.

Wrbna grófné sz. Elvira bajor hercegnő ruhája: kék alapon clair de lune tüll, melyen clair de lune paillette-csokrok és guirlandok díszlenek. A csokrok-ból hasonló színű rojtok csüngenek. A derekát krém csipke-applikációk borítják.

Windischgraetz Gabriella hercegnő (az urakháza elnökének felesége): Ezüstszürke atlasz-toalett, ezüst-paillettel dus ezüsthimzéssel s drága csipkéekkel.

Larisch-Larisch Henriette grófné: Ezüsthimzésekkel ékesített ruha guirlandokkal, csipkéekkel s pármái ibolyákkal.

Czirák-Esterházy grófné: Fehér tüllből készült, ezüst-paillettel díszített princessruha. Az uszályon s a derékon drága csipkék.

Lady Plunkett fehér atlaszban volt, ezüsthimzéssel és csipkével. Plunkett Helén kisasszony igen sajtáságos ruhát viselt, fehér tüllből szürke tafeta fölött, szürke applikációval és szőlődíszszel.

A spanyol követ neje finom poante lace csipke-ruhában volt, ezüst himzéssel és fehér virággal díszítve.

Sztáray-Hadik grófné fehér nehéz duchesse fölé dobott remek csipkeruhát viselt orbidea-díszszel.

Wydenbruck-Esterházy grófné fehér puha Liberty-selyem ruhát va'ami szecessziós stíllü himzett tüll-ruha borította.

Nopcsa Ilona báróné remek ruhában volt selyemgázból, amelyet pillangós himzésű betétek osztottak kockára. Minden kockája egy kis rózsabokrétára volt behelyezve. A derekát rózsaszín mousseline de soie öv fogja körül.

Sztárgk-Spaar grófné: Sárga atlasztoalett arany-himzéssel s gyönyörű csipkevolanttal.

Festetics-Kinszky grófné ezüst damaszt ruháját valódi csipkefodrok ékítették.

Esterházy Mórincz grófné ruhája mályvaszín tüll, sugárosan mályvaszín pillangós himzéssel díszítve, amely mindenütt rejtelfhimzett virágbokrétaban végződik.

Esterházy Mimi grófkisasszony selyem fölé vett rózsaszín tüllben volt ezüst pillangós himzéssel. Rózsaszín krepp öv egészítette ki a helyes ruhát.

Windischgrätz Hedvig és *Agnis* hercegnők: Rózsaszínű atlasz fölött ezüst tüll. A decollatgenál rózsabokréták.

Zichy Mária grófné: Rózsaszínű gazeruha fehér chantilly-csipkével. A derekát rózsák díszítik.

Szirmay grófné szürke brokátban volt gyöngyház-himzéssel és csipkével.

Nopcsa báróné igen elegánsan kétféle csipkéből — poante d'Irland és poante antique — összeállított ruhában, sárga alsóruha fölött. A derekát aranyhímzésű szalag és güpür-csipke ékíti.

Metternich Sándorné hercegné remek heliotrop-szafin duchesse-ruhában volt, ékezesen beletoldott csipke-részekkel, amelyek a szoknya széle felé mesésen bővültek. A hájában igen eredeti volt egy ibolyakoszoru és e fölött egy csodaszép diadém.

Harrath Mária Terézia grófné fehér csipkeruhában volt, ezüst himzéssel és zsenilrojtokkal díszítve. *Attens* Karola grófné fehér-arany brokát ruhát viselt, tüll-díszszel.

Montenovo hercegnő pompás fehér ruhát viselt, ezüst-, arany- és gyémánthimzéssel, derekán drága csipkével.

Kielmansegg grófné gyöngyházszínű tüll ruhában volt, halványkék mousseline de soie fölött.

A négy utolsónak megnevezett hölgy négy fő-udvarmesternő. Még pedig az első a királyi udvár, a második Mária Jozefa főhercegnőé, a harmadik Isabella főhercegnőé és a negyedik a Kumberlandi hercegnőé.

† A paróka. Érdekes jelenet játszódott le nemrégiben Páris egyik forgalmas utcájában, a rue de Provence-on. Egy férfi veszekedett egy nővel a nyílt utcán. A férfi valami adósságnak megadását követelte, a nő megtagadta a fizetést. Szó szót ért s már a legválogatottabb szitkokat hajgálták egymás fejébe, mikor a férfi egyszerre dühös ugrással a nő előtt termett, lerántotta előbb a kalapját, azután a hájába markolt a következő pillanatban futásnak iramodott, kezében a lobogó parókával. A nő kétségbeesetten sikoltozva eredt utána s nagy kiáltására a járókelők is fűlelték a merénylőt. A rendőrségen azután tisztázódott a dolog. A férfi, aki ösppet sem látszólag meglepettnek azon, hogy adósnak haja a kezében maradt, foglalkozására nézve paróka-készítő, a nő pedig épp annak a parókának az árával maradt adósa. A rendőrtisztviselő mindenekelőtt a paróka visszaadására kényszerítette a dühös borbélyt, a kopasz hölgy pedig hála fejében megígérte, hogy legközelebb fizetni fog.

Budapesti Napló

részere

Apró hirdetések

és

Élőfiszetések

eltfogadnak a következő lapelárusító helyeken:

Breuer Nővérek, Teréz-körút és Podmaniczky-utca sarok.
Adler Leona, Lipót-körút.
Fesch József, Váci-körút 80.
Orv. Véber Vilmos, Váci-körút 15.
Feldmann Mórné, Marokkói-utca 1.
Mesch utóda, Dorottya-u. 2. Magy. király-szálló.
Kürthy Kálmáné, Harmonad-utca 1.
Weizenfeld Jakab, Király-utca 1.
Redlich Szidónia, Király-utca 59.
Benda Józsefné, Andrássy-ut 50. Oktogon.
Deutsch Mikáné, Andrássy-ut 88.
Schneller Mórné, Dob-utca és Károly-körút sarok.
Sopronyi V., dohány-nagyterés, Kereszt-ni 1.
Orv. Hallada Anna, Múzeum-körút 10.
Szántó Mór, Keonkómeti-utca és Kálvin-tér sarok.
Deutsch Julia, József-körút 30. Baross-utca sarok.

— **Menelik igazi neve.** Menelik abessziniai négről azt írja egy párisi újság, hogy tulajdonképpen *Mineleh* az igazi neve és a Menelik névhez csupán egy francia hivatalnok tévedése jutatta. Hogy miképpen esett meg ez a tévedés, azt csak a francia külügyminisztérium jegyzőkönyvének vezetője mondhatja meg. Ugyanis mikor a Francia uralkodó esztendő őrsekötletébe léptek Abesszinia uralkodójával, egy francia hivatalnoknak kellett az erre vonatkozó irásokat megszerveznie és jegyzőkönyvbe vennie. Ez az ur ugyilátszik vagy nagyon szórakozott volt, vagy rossz hangzásnak tartotta a Mineleh nevet és ő használta először a Menelik nevet, amelyet ezután ebben a formában ismert meg a világ. Az Abimeleh és más hasonló hangzású nevek arra vallanak, hogy a Mineleh neve jobban megfelel a keleti nevek alakjainak.

— **Egy történelmi háttartási napló.** Az *Eclair* című párisi lap egy újonnan felszínre került napoleoni emlékről ír. Pierron szakács számlakönyve ez, aki ezernyolcszázötvennyolctól ezernyolcszázhuszonegyig Napoleón szolgálatában állott. Ez a könyvecske, bárha csak egyszerű számadatokat tartalmaz, nincs hiány a tragikummal. A szakács által följegyzett számok a *Monthon* ellenőrizte, a császár pedig megerősítette; az utóbbi a maga ideges írásával az egyes tételek mellé shillingben, frankban és centimesben is odajegyezte az árakat. A szakács, aki a könyvecskét erkeyle gyanánt őrzi megerősíti a császár kézírásának hitelességét: „Ezek a szavak és ezek a számok a császár kezzevénél”, — jegyezte oda. — Valami nagy kiadások nem igen voltak. A menük rendkívül egyszerűek: tojás, galambhús, csirke, legfőképpen azonban tojás. A beleg császár csak egyszerű és könnyű kosztival tudott élni. Augusztus tizenötödikén a születésnapját ünnepelték, de minden nagyobb költekezés nélkül. 1810-ben Monthon elzirt a Pierron jegyzőkönyvének illető oldalára egy sarokba: „A császár születésnapja.” Valószínűleg ez okból szerepel a napon a következő tétel: „Mesterséges virágok — öt font sterling.” „Rendkívüli kiadások — egy font sterling tizenöt shilling.” A fogoly császár sokat szenvedett a télenségek miatt s egészségére megkövetelte, hogy testi mozgást vegyen. Széles karimájú kalapban, fehér ruhában dolgozott a kertjében s e célra szerszámokra volt szüksége. Ezeknek beszerzéséről szól a következő, ezernyolcszázötvenkilenc szeptemberében történt följegyzés: „Négy öntözőkanna — egy font sterling nyolc shilling; egy fanyeső olló — három font sterling; egy kapa — négy font sterling tiz shilling.” Elete végén sokat szenvedett a császár a betegsége miatt s a honvégytől is sokszor volt vértulajása. *Las Cases* beszéli, hogy egy ilyen roham alkalmával összetörte az ágját. Pierron naplójának következő följegyzése is megerősíti ezt: „A császár ágynak kijavítása két font sterling.” Életének utolsó hónapjaiban majdnem kizárólag csak orvosságok szerepelnek a tételek között. Így: tiz üveg szirup — öt font sterling nyolc shilling” stb.

— **A legkisebb órák.** A modern iparművészetnek kétségkívül nem a legutolsó érdekességei azok az apró kis órácskák, amelyek mintha a legparányibb liliputi törpék számára készülnek. Parányiság szempontjából azonban sokkal nagyobb rekordot értek el már a tizenhatodik század óráis, akik még fölbevalókba is órákat foglaltak bele. Anna dán hercegnőről, I. Jakab angol király feleségéről jegyezte fel Arnould abbé egyik emlékiratában, hogy oly gyűrűt viselt, amelynek kristályfoglalatja egy órárt rejtett. Az órában fűzőkésülék is volt, amelynek kalapácsa minden óra után gyengéden érintette a királyné nyját.

— **A legnagyobbfejű ember.** A világ legnagyobb fejét kétségkívül az Egyesült Államok egyik polgára hordja a vállai között. Jennings Arturinak hívják ezt az embert, aki Kolorado államban hálázó és a fejének kerülete nyolcnyolcvan centiméter. Jennings körülötte már nem tulajdonosa fejének, mert csengő pénzre váltotta fejét is. akárcsak a többi árucekket. De mint Kolorado államban hű polgára, aki hazájának tudományos fejlődését szívén viseli, a boulder cityi állami egyetem orvosi fakultásának adta el háromezer dollárért. Ezer dollárt rögtön kiifizelt neki a fakultás, a maradék kétezer dollárt pedig örökösül kapják meg halála után.

— **Apróságok.** Argentínában körülbelül huszonegy millió darab szarvasmarha van.
— New Orleansban átlag négyszer több néger hal el tüdővészben, mint fehér.
— Mexikóban az elmúlt évben kétfélmilliógyenkilencszáznyolcvan dollár értékű postabélyegzet adtak el.

— Skóciában minden százezer lakos közül ezer-négyszáz börtönben ül, Írországban hatszáz, Angliában ötszáz.

— 1801-ben kilencszázhuszonkilencezerötvenkét gyermek született Angliában.

— A háromszáz millió lakossal bíró India gazdagsága körülbelül kilencven ezer ember kezében van.

— Kubában egy font onkor előállítására átlag egy és háromnegyed centbe kerül.

— Az első villanyos vasutat 1879-ben a németországi Siemebent építették.

— A Kaspi-tenger nyolcvannegy lábmal mélyebben fekszik, mint az Óceán.

— Az E. A. zabtermelése az utóbbi ötven év alatt meghatszorosodott.

— A tengervíz minden négyözmértődjében átlag százhusz millió álnál él.

— Minden száz ember közül átlag 99-nek az orra több-kévesé jobbra hajlik.

— Legfiatalabban került az angol trónra IV. Henrik, aki nyolchónapos és huszonöt napos volt, amikor trónra került.

— Waterbury (Connecticut) hatvan ezer lakosa közül harmincezer ír származású.

— A délafrikai háborúról eddigelő százötvennél több könyv jelent meg.

— Malta-sziget a legsűrűbben lakott a világ összes szigetei között. Minden négyözmértőldnyi területén átlag ezerháromszázhatvan ember lakik. Utána következik Barbadoes, négyözmértőldenként ezerötvennégy lakossal.

— Az E. A.-ban ezélt husz évvel huszonhat gyár foglalkozott villanyos készülékek gyártásával, míg ma ötszáznyolcvan ilyen gyár van nyolcvanhárom millió dollár alaptőkével.

— New-Jersey állam lakossága egy millió nyolcszáznyolcvanháromezerhátszázkilenc lélek. Ezek közül egy millió nyolcszázötvenháromezerháromezerötvenkét fehér, a többi színes.

— Az E. A.-ban 1901-ben minden száznyolcvan nyolcezerhátszázhatvanöt tonna szén átlag egy emberlethe került. Összesen ezernégyezerhátszázhatvanöt emberlelet pusztult el a szénbányákban.

— Az E. A. tizenöt legnagyobb almaiparisztó államában az elmúlt éven százhatvenkét millió háromszázhuszonkilencezerszáznyolcvanegy bushel alma termett.

— London rendőrei összesen kétezer-négyszáz-negyvenöt és fél mérőldnyi uton ügyelnek a rendre.

— A suezai osztona kiépítésének tényleges költsége százhusz millió hatszázötven ezer dollár volt.

— A londoni közúti vasutak ötvenezer embernek adnak foglalkozást.

— Franciaországban az elfogyasztott bormennyiségből átlag huszonöt gallon esik egy-egy emberre.

— A világ legnagyobb krumplivőli a belgák, azután következnek az irek.

— London utcáin körülbelül három ezer nő árul virágot.

— A Balti-tengeren sokkal több az összeütközés, mint a világ bármely más helyén. A Balti-tengeren évenként átlag minden napra esik egy-egy összeütközés.

KÖZGAZDASÁG

Ipar és kereskedelem.

Munkások kötelező biztosítása. Az 1902. évi XIV-ik törvényekik tudvalevőleg kötelezővé teszi a gazdáknak, hogy a cseplőgép mellett alkalmazott munkások közül a kővedogatókat, etetőket, fűtőket baleset ellen biztosítsa. Az országos segítőpénztár megállapította az évre, hogy mely díjakat tartozik a gazda fizetni, ha csak a törvényben biztosított kötelező munkásokat iratja be a segítőpénztárba, vagy pedig ha összes munkásairól gondoskodik. E szerint közli az országos segítőpénztár, hogy a munkások közül a kővedogatók, etetőket, fűtőket baleset ellen 22 korona évi általánosbiztosítási díjat fizet. Takarmány-előkészítésnél alkalmazott összes munkások után a fizetni való 10 korona. Bővebb felvilágosításért az országos munkásegítő pénztárhoz kell fordulni. Alkotmány-utca 16.

A Magyar Jelszolg-Értelmezők 4%-os és 10%-os díjjal visszafizetendő forint értékű, valamint 4%-os korona értékű községi kötelezőnek tervszerű évi

sorsolása a február 1-re eső ünnepek miatt már a megelőző napon, vagyis január 31-én délelőtt 10 órakor fog a bank helyiségeiben megtartatni.

A Pesti Hazai Elő Takarékpénztár Egyesület ma tette közzé az 1902. üzletéről szóló mérlegét, amelynek adatai a következők:

Vagyok: Készpénz-készlet 3 359.707.05 K. Egyesületi házak: IV. kerület, Egyetem-utca 742.000 K. V. kerület, Dorottya-utca 702.000 K. VI. kerület, Andrassy-ut 1.315.000 K. VII. kerület, Erzsébet-körút 1.230.000 K. VIII. kerület, Csömör-ut 640.000 K. VIII. kerület, Múzeum-körút 456.000 K. II. kerület, Fő-utca 276.000 K. Összesen 5.301.000 K. Leszámlított váltók a tároban 57.933.841.76 K. Nyilvithiteli váltók jelzálogok ledolgozása mellett 22.709.896.76 korona. Összesen 80.643.738.52 K. Előlegek értékpapírokra 13.122.577.30 K. Kőcsönök: ingatlanokra készpénzben 12.488.853.52 K. Kőcsönök ingatlanokra zálogleveleiben 6.811.352 K. 26 fl. Kőcsönök közhasznú művekre 7.209.753 K. 23 fillér. Kőcsönök törvényhatóságok- és községeknek 185.779.668.10 K. Kőcsönök m. kir. kincstárnak (eladott államjavak vételárának leszámlolása) 2 594.520 korona 49 fillér. Kőcsönök a lamilag biztosított kötvényekre 1.056.284.56 K. Összesen 245.939.972.16 K. Adóskok folyószámlán 74.466.030.44 K. Az egyesület tulajdonába végrehajtás útján jutott ingatlanok 301.452.58 K. Értékpapírok és azok december 31-ig járó kamatai 66.636.185.65 K. A záloglevelek biztosítására rendelt külön alap értékpapírok 6.089.500.— K. A kamatozó kötvények biztosítására rendelt külön alap értékpapírok 6.049.170.— K. Összesen 78.834.858.65 K. 4%-os éves kor. záloglevelek készlete az 1902. dec. 31-iki árfolyam szerint 226.766.07 K. 4%-os éves kam. kötvények készlete az 1902. dec. 31-iki árfolyam szerint 32.928.— K. Összesen 259.694.07 K. 4%-os sors. kor. záloglevelek készlete és azok dec. 31-ig járó kamatai 10.538.67 K. 4%-os sors. kam. kötv. készlete és azok dec. 31-ig járó kamatai 4.940.— K. 4 1/2%-os sors. kor. kam. kötv. készlete és azok dec. 31-ig járó kamatai 1 344.760.25 K. Összesen 1.359.338.92 K. Idegen pénztárjegyek és azok dec. 31-ig járó kamatai 3.961.150.— K. Egyesületi nyugdíj-alap értékpapírok 1.669.799.— K. Menház-alap értékpapírok 401.267.— K. Honvéd-alap 19.910.— K. Összesen 2.091.044.— K. Összesen 510.240.584.32 K.

Telher: Alaptőke 10.000.000.— K. Tartalékok: Rendes tartalék-tőke 13.040.790.94 K. Külön tartalék-alap 18.544.429.03 K. Egyesületi nyugdíj-alap 1 871.672.56 K. Összesen 33.240.833.53 K. Betétek kötvényekké 250.693.232.90 K. Kibocsátott pénztárjegyek 32.000.— K. Hitelek folyószámlán 38.252.934.48 K. Kibocsátott 4% kor. záloglevelek 60.301.000.— K. Kibocsátott 4% kor. kötvények 61.484.800.— K. Kibocsátott 4% kor. kam. kötvények 802.400.— K. Kibocsátott 4 1/2% kor. kam. kötvények 34.544.200.— K. Összesen 157.082.400.— K. Kisorsolt, de még forgalomban lévő 4% kor. záloglevelek 345.600.— K. Kisorsolt, de még forgalomban lévő 4% kam.-kötvények 372.200.— K. Kisorsolt, de még forgalomban lévő 4 1/2% kor. kam. kötvények 2.800.— K. Kisorsolt, de még forgalomban lévő 4 1/2% kor. kam. kötvények 11.039.200.— K. Összesen 11.769.600.— K. Kamatozó kötvények és záloglevelek fel nem vett szelvényei 65.866.50 K. Egyesületi részvények fel nem vett szelvényei 850.— K. Összesen 66.210.50 K. Alapítványok: Fáy András-alapítvány 72.000.— K. Menház-alapítvány 411.089.68 K. Honvéd-alapítvány 20.890.45 K. Pesti főreátnadot egyes. ösztöndíj-alapítvány 4.200.— K. Összesen 508.170.03 K. Atmeneti tételek 3.669.497.10 K. *Tiszta jövedelem* 4.985.700.78 K. Összesen 510.240.584.32 korona.

A Wiener Bank-Verein igazgatósága elhatározta, hogy az igazgatóság elnökének legközelebbi ülésén azt a javaslatot terjeszti, hogy Budapesten főkelepek létesíttessék. A fők megnyitását március elejére tervezik.

A külkereskedelmi statisztika. A Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara hétón délután Hüttl Tivadar elnöklete alatt értekezletet tartott a külkereskedelmi statisztikáról szóló törvényjavaslat tárgyában. Az értekezlet fölkerelte a kamarát, hogy a kereskedelmiügyi miniszterrel intézzen sürgős fölterjesztést, amelyben a törvényjavaslat több, a kereskedelemre nézve szerelmes rendelkezésének módosítását kérje. E módosítások közül kiemelendők a következők: A bejelentési kötelezettség alul magában a törvényben kiveendő a podgyások s mintaböröndök. Melőzni javaslja az értekezlet a 8. §-nak azt a rendelkezését, amely szerint az árnylatkozatoknak tartalmaznia kell a feladó, illetve címzett nevét s ha ez szállítmányozó volna, akkor még a tulajdonképpeni küldő, illetve átvevő nevét és lakhelyét is. Eppony melőzendők találta az értekezlet az áru darabok jelenék és számának deklarását is, oly esetekben, amikor egyenmű árak kerülnek több árudarabban föladásra. A törvényjavaslat 4. §-ának ama rendelkezését, amely szerint a hazai címzett fel árnylatkozata kiállításánál fölhasználhatja a külföldről érkező küldeményt kísérő árnylatkozatot, az értekezlet örömmel fogadta, de igazi megkönnyítést ettől csak az esetre vár, ha a kormány az árnylatkozatok egyöntetűsége tekintetében Ausztriával megállapodnék. A 6. §-nak az az intézkedése, amely szerint, ha valamely árnylatkozaton foglalt árubeállítás helyességére nézve gyanu merül fel, a vasuti és hajózási alkalmozatok kötelesek a küldemény tartalmát az árnylatkozattal összehasonlítani és hiteseben megállapítani; arra az aggályra szolgáltatott okot, hogy az a feleket túlságosan kiszolgáltatná az alárendelt közegek önkényének s az abból származható zaklatások elkerülése végett kívánatosnak tartja az értekezlet ennek a szakasznak oly értelmű módosítását, hogy csakis a vasuti vagy hajózási átlomás önköndöknek, illetve helyetteseiknek, s csakis *alapos* gyanu esetén legyen joguk az árukat megvizsgálni s az árnylatkozattal adataival összehason-

Ittani. A 11. §. amasz intézkedésére nézve, amely szerint 100 koronáig terjedhető és statisztikai célokra fordítandó rendbírósággal büntetendő az, aki — ha nem is tudva s szándékosan — valótlan adatokat tartalmazó áruváltókatokot szolgáltat be, az értekezlet a leghatározottabban állást foglalt az ellen, hogy szándékosan nélkül való helytelen adatszolgáltatásért büntetéseket rójanak ki a kereskedőkre. A büntetéspénzeknek statisztikai célokra való felhasználását is mellőzendőknek tartja az értekezlet, mert amint azt a múltban tett tapasztalatok alapján a kamara már 1899-ben is kimutatta, az ilyen intézkedés ösztönzéstül szolgálhat a statisztikai hivatal közegeinek arra, hogy ennek a bíróság-alapnak növelése érdekében kereskedőket alapos ok nélkül is zaklassák. Ennek előgva célszerűnek tartaná az értekezlet, hogy a tudva valótlan adatokat bevalló felekre kiírt bírságról a kereskedelmi és iparalapp javára fordíttassanak. A 12. §-nak a statisztikai illetékre vonatkozó rendelkezéseire nézve több észrevétel merült fel az értekezlet során. Így a többek közt hibáztatták azt, hogy míg egész kocsis- és hajórakományoknál az illeték 80 fillért tesz ki, addig a szállítmányozóktól eladott illetve azok részére érkező gyűjtőrakományok után a statisztikai illeték súlyra való tekintet nélkül koronában állapították meg. E helyett célszerűbbnek tartaná az értekezlet, hogy, miként az Ausztriában is fennáll, námtunk is a kocsis- és hajórakomány után, még ha az gyűjtőrakomány volna is, az illeték egységesen 3 filléren szabassék meg. Ugyane szakaszok ama rendelkezése ellen, amely szerint a miniszter megengedheti egyes csomaggyűjtő szállítmányozó cégeknek azt, hogy a statisztikai illetéket általános összegben rögzítsék le, az értekezlet az az aggály merült föl, hogy ez a jog privilegiumot oszt-hatására vezethetne, ami a kereskedelmi orgáumban általában elkerülni ajánlatos. Mellőzendőknek tartja végül az értekezlet a 12. §. 4. bekezdésének azt a rendelkezését, amely szerint a postai forgalomban beszoigálatott áruváltókatokak bélyegmentesek lennének. Ez a bélyegmentesség ugyanis a hazai ipar rovására még inkább előmozdítaná, annak a máris nagy mértékben elharapódzott visszaesésnek a terjedését, amely szerint 5 kg.-os postacsomagokban szállítanak osztrák iparosok árakat hazánkba.

Fizetésképtelenségek. A bécsi Creditoren-Verein a következő fizetésképtelenségeket jelenti: Schwarcs Zsigmond kereskedő Pécs, Grünbaum Jakab kereskedő Nagyatád, Steinberger és Klein-cég Deis, új. Stern Mór Topolya, Roth Frigyes György kereskedő Budapest (Soroksári-u. 49.), Papp Domokos vegyeskereskedő Radnót, Paskesz Mózes kereskedő Bonyhád, Peia K. kereskedő Fogaras.

Szesszarak. A kontingens nyersszesz ára Budapestén 36.50 korona pénzben, 37.50 korona áruban. Sertésakronumvásár. (A székesfevárosi sertés-vásár és közvagónid intézősége.) Január 21-én. Főhajtás: Zsírterest, ugyintmint Öreg L. rendű 350 kilogramm teüli 88.— darab, II. rendű 280—350 kilogramm 212 darab, kanló — darab, silány — darab, fiatal nehéz 300 kilogramm teüli 157 darab, középső 220—300 kilogramm 143 darab, könnyű 220 kilogramm — darab, süldő — darab, malac 58 kilogramm — darab. Összesen 301 darab. Husserítés ugyint: nehéz 800 kilogramm teüli — darab, könnyű 250—300 kilogramm 99 darab, süldő — darab, malac 40 kilogramm 57 darab. Összesen — darab. Főhajtás észzege 1157 darab. Előző napi maradvány 158 darab, összesen 1815 darab. Eladott 998 db. Maradvány 817 db. A vásár irányzata élénk. Az árak szilárdak. — Következő árak jegyzetelték: Zsírterest: Öreg L. r. 850 kgr.-on teüli 95—104 fillérig, II. rendű 280—350 kilogramm 90—104 fillérig, selejtezett — fillérig, silány — fillérig, fiatal nehéz 300 kilogramm teüli 98—104 fillérig, fiatal középső 220—300 kilogramm 95—104 fillérig, fiatal könnyű 220 kilogramm 90—98 fillérig, süldő — fillérig, malac — fillérig. Husserítés: Nehéz 800 kilogramm teüli — fillérig, könnyű 140—300 kilogramm — fillérig, süldő — fillérig, malac 40 kilogramm — fillérig. Árak minden levonás nélkül kilogrammonként, élőszuliban.

A budapesti gabonatorzsde.

Budapest, január 21.

Mérsékelt vételkezdés és vontatott forgalom mellett 15000 métermázsza buza került a forgalomba alig tartott árakon. Zárhat felé néhány fillérel estek az árak.

Rozsban változatlan az irányzat, Eladott:

Buza. Tiszavideki: 1000 mm. 81.5 k. 8 K. 60 f., 100 mm. 81.5 k. 8 K. 57 1/2 f., 250 mm. 81 k. 8 K. 55 l. 100 mm. 81 k. 8 K. 55 f., 600 mm. 81 k. 8 K. 52 1/2 f., 100 mm. 80.5 k. 8 K. 52 1/2 f., 200 mm. 80 k. 8 K. 50 f., 100 mm. 80 k. 8 K. 42 1/2 f., 100 mm. 78 k. 8 K. 20 f., 100 mm. 77.5 k. 8 K. 15 f.

Fehérmegyei: 700 mm. 78 k. 8 K. 20 f., 1200 mm. 77 k. 8 K. 27 1/2 f.

Pestmegyei: 100 mm. 80.5 k. 8 K. 47 1/2 f., 100 mm. 80 k. 8 K. 45 f., 200 mm. 80 k. 8 K. 40 f., 100 mm. 80 k. 100 mm. 79 k. 100 mm. 79.5 k. 100 mm. 79.5 k. 8 K. 25 f., 200 mm. 79.5 k. 8 K. 25 f., 300 mm. 79.5 k. 8 K. 15 f., 200 mm. 79 k. 8 K. 22 1/2 f., 400 mm. 78 k. 8 K. 25 f., 100 mm. 77 k. 8 K. — l., 200 mm. 77 k. 7 K. 53 1/2 f.

Felsőmagyarországi: 100 mm. 78.5 k. 8 K. 17 1/2 f., 100 mm. 77.5 k. 7 K. 87 1/2 f., 100 mm. 76.5 k. 7 K. 87 1/2 f.

Rakdárú: 4260 mm. 73.5 k. 8 K. 10 f., 700 mm. 74 k. 8 K. 15 f., 1500 mm. 76 k. 8 K. — l.

Mint három hónapra.

Rozs: 200 mm. 6 K. 72 1/2 f., 1500 mm. 6 K. 72 1/2 f., 100 mm. 6 K. 72 1/2 f., 200 mm. 6 K. 67 1/2 f.
Zab: 800 mm. 6 K. 45 f.
Köpostatár: 1000 mm. 10 K. 50 f. ab Budapest.

Készpénzfizetés mellett.
A készpénz hivatalos jegyzése a budapesti árú- és értéktörzsde s-akásai szerint készpénzben 50 kilogrammonként. — A minőség hektoliterenként és kilogrammonként.

B u z a	Kiló	Kilogramm ára		Kiló	Kilogramm ára	
		K.-tól	K.-ig		K.-tól	K.-ig
Tiszavideki	1000	0.—	0.—	80	8.52	8.36
"	770	0.—	0.—	81	8.26	8.40
"	750	8.20	8.75	82	8.40	8.16
Fehérmegyei	700	7.50	8.00	80	8.15	8.25
"	770	8.—	8.10	81	8.25	8.34
"	750	8.10	8.15	82	8.35	8.40
"	790	0.—	0.—	—	—	—
"	790	7.95	2.60	80	8.15	8.25
"	770	8.—	8.10	81	8.20	8.32
"	750	8.10	8.15	82	8.30	8.40
"	790	0.—	0.—	—	—	—
Bánáti	700	7.85	7.95	80	8.16	8.20
"	770	7.95	8.15	81	8.10	8.10
"	750	8.—	8.15	82	—	—
"	790	0.—	0.—	—	—	—
Bácsai	700	7.90	8.10	80	—	—
"	770	8.10	8.15	81	—	—
"	750	8.20	8.30	82	—	—
"	790	—	—	—	—	—

Egyéb gabonafajták		Kiló	Kilogramm ára	
			K.-tól	K.-ig
Rozs	II. elsőrendű	70—72	6.60	6.80
	II. másodikrendű	—	6.90	6.60
Arpa	I. lakarmány	60—70	5.70	5.85
	II. ágéni való	60—64	5.60	6.00
	III. szőlőszék való	60—64	6.45	6.35
Zab	I. elsőrendű	30—65	4.30	6.40
Tengeri	I. elsőrendű	—	6.15	6.60
	II. másodikrendű	—	6.10	6.00
Repe	II. elsőrendű	—	10.10	10.50
Köles	I. elsőrendű	—	5.75	6.00

A határidőszület folyamán a következő kötések történtek:

- Áprilisi buza 1908. : 7.71—7.69—7.71
- Áprilisi rozs 1908. : 6.68
- Áprilisi zab 1908. : 6.13
- Májusi tengeri 1908. : 5.78—5.79
- Augusztusi repe 1908. : —

Déli egy órákor a következő záróárakat állapították meg hivatalosan a tőzsdén:

- Áprilisi buza 1908. : 7.70—7.71
- Áprilisi rozs 1908. : 6.68—6.69
- Áprilisi zab 1908. : 6.12—6.12
- Májusi tengeri 1908. : 5.78—5.79
- Repe augusztusra 1908. : —

Delután tél é orakor zárul:

- Áprilisi buza 1908. : 7.71—7.72
- Áprilisi rozs 1908. : 6.68—6.69
- Áprilisi zab 1908. : 6.13—6.14
- Májusi tengeri 1908. : 5.81—5.82
- Augusztusi repe 1908. : —

A budapesti értéktörzsde.

A tőzsde mai forgalma, mérsékelt árváltozások mellett, nem öltött nagyobb mérvet. Az alapirányzat továbbra is szilárd maradt. Tőkebeiktelt papírok állandóan jó kereslet tárgyát képezik.

As előtőzsdei kötések: Osztrák hitelrészvény 691.75—694.—. Magyar Hitelrészvény 742.——743.50. Jelzálogbank részvény 492.50—498.—. Államvasuti részvény 692.——698.—. Koronajáradék részvény 99.30—99.35 korona.

A déli tőzsdén a következő értékekben volt forgalom: Fővárosi kölcsön 98.25—98.50 százalék. Magyar Hitelbankrészvény 741.25—742.—. Jelzálogbank részvény 492.——493.—. Leszámitolóbank részvény 460.—. Osztrák hitelrészvény 692.——698.50. Magyar Általános Közszénbánya részvény 245.——255.—. Salgótarjáni Közszénbánya részvény 537.——540.—. Rimamurányi Vasúti részvény 490.—. Adria Hajózási részvény 452.—. Kőzuti Vaspálya részvény 630.——631.50. Városi Villamos Vasút részvény 323.75—324.—. Államvasut részvény 693.— korona.

As utőtőzsdei zárhat: Osztrák hitelrészvény 694.50. Magyar hitelrészvény 743.50. Leszámitolóbank részvény 460.—. Rimamurányi vasúti részvény 490.—. Osztrák-Magyar államvasuti részvény 690.—. Kőzuti vasut részvény 630.—. Városi villamos vasut-részvény 324.— korona.

A budapesti terménytörzsde.

A terményüzletben a szezonszerű hangulatnak megfelelően alakultak az árak és végül a terményüzleti árjegyző-bizottság hivatalosan a következő ár-folyamokat állapította meg:

Jegyzések: Heremag: Incernas magyar 62.—60.— korona, vörös aprószemű 60.—62.— korona, vörös erdőnyi — korona, vörös bánágyi — korona. középszemű 65.—70.— korona. nagysemű 70.—75.— korona. Disznócsir: budapesti 71.—71.50 korona, vidéki — korona. Táblaszalonna: légszársított vidéki — korona. városi 4 darabos 61.—61.50 korona, 3 darabos 63.—63.50 korona. sültölt — korona. Szilva: boszniai, szokás szerint minőség 14.50—15.— korona. 120 darabos — korona. 100 darabos 15.50—17.75 korona. 85 darabos 18.50—19.— korona. azonnali szállításra. Szerbiai szokás szerinti minőség 13.—13.50 korona. 100 darabos 14.—14.25 korona. 85 darabos 18.—18.50 korona. Szilvák: slavóniai 17.50—18.— korona, szerbiai 15.50—16.— korona. azonnali való szállításra.

A bécsi gabonatorzsde.

Bécs, január 21. (A Budapesti Napló telefonjelentése.) A készpénz forgalom ma is született a forgalom, a fogyasztás teljesen tetlen volt és a közvetítő kereskedelem sem mutatott hajlandóságot a vásárlásra. Az irányzat bágyadtabb lett. A határidőpiacon nem volt direktíva, mert a gyengült newyorki árjegyzéseket elleusulyozták a szilárdabb liverpooli és párisi ár-folyamok.

Zárhatkor jegyzetelték: buza tavaszra 7.81—7.79, zab tavaszra 6.88—6.89, rozs tavaszra 6.95—6.96 K.

A bécsi értéktörzsde.

A megegyezési konferencia tárgyalásainak hirtelen félbenmaradása, kapcsolatban a külföldről jelentett lanyhább jegyzésekkel, az ár-folyamokat a jelen előtőzsde általános lenyomta, az alapirányt azonban csak kevésbé változtathatta meg, mert a parlamenti helyzet rosszabbodásával szemben ellensúlyt képeztek a járadék-konverzió ügyében a pénzügyminisztériumban szakadatlanul folyó tárgyalások. Ilyen körülmények közt a csökkenő ár-folyamok visszavásárlásokra szolgáltatott okot, mire gyors javulás következett és ez a kedvező hangulat az előtőzsde végéig megmaradt.

A déli tőzsde tartózkodólag indult, kivéve a 3%-os Déli vasuti előbbségeket, melyek jelentékenyen emelkedtek. A tőzsde további lefolyásában a vezető sorompó-papírok általános csöndes forgalom mellett ár-folyamaikat jól tartották. 3%-os Déli vasuti előbbségek 301 K.-ig emelkedtek. Berlinből a bányapapírok esékely lanyhulását jelzik.

1 óra 30 perokor Hitelrészvények kissé élénkebbek, különben esendes.

Zárhat, 2 óra 30 perokor tartott.

Bécs, január 21. (Magyar értéktörzsde) 4%-os aranyjárdék 121.—. Tisza és szegedi kölcsön-sorsjegy 160.—. Magyar vasuti kölcsön ezüsten —. Magyar keleti vasuti állami kötvény —. Magyar leszámitoló- és pénzváltóbank 457.—. Rimamurányi vasútrészvény 498.—. Magyar koronajárdék 99.30. 4%-os magyar földterem. kötvény 99.25. Magyar hitelbank részvény 741.50. Magyar nyerceményi kölcsön sorsjegy 201.50. Kassa-oderbergi vasuti részvény 390.—. Magyar keres. bank —. Magyar cukorpar 1480.—

Bécs, január 21. (Osztrák értéktörzsde) 4 1/2%-os papírjárdék 101.20. 4%-os osztr. aranyjárdék 121.—. 1380-os sorsjegy 156.50. Osztrák hitelsorsjegy 435.—. Angol-osztrák bank —. Bécsi bankgyűjtület 463.—. Osztrák-magyar bank 1565.—. Déli vasut 59.—. Dunagőzhajózási részvény 910.—. Dohányrészvény 337.50. Császári és királyi arany 11.30. Német bankváltók 117.12. 4 1/2%-os ezüst járdék 101.15. Osztrák koronajárdék 101.30. 1864-iki sorsjegy 249.—. Osztrák hitelintézeti részvény 693.75. Unionbank 547.—. Osztrák Länderbank 399.75. Osztrák-magyar államvasut 692.75. Elbavölgyi vasut 452.—. Alpeai bányarészvény 391.—. 20 rank. arany 19.07.—. Londoni váltó 236.90. Bécsi Iramway Lätt E.—. Bécsi Iramway Lätt A.—. Lipót kobó —. Az irányzat szilárd.

Bécs, január 21. (A Budapesti Napló tudósítójának telefonjelentése.) A déli tőzsde magánforgalomban a zárhatok a következők voltak: Osztrák hitelrészvény 674.—. Magyar hitelrészvény 742.—. Angol-Osztrák bank 473.50. Bécsi bankgyűjtület 464.—. Union bank 547.—. Länderbank 399.75. Osztrák-magyar államvasut részvény 692.75. Déli vasut 59.—. Elbavölgyi vasut 452.50. Északnyugati vasut részvény 489.50. Dohányrészvény 337.50. Rimamurányi vasut 491.—. Alpeai bányarészvény 391.50. Májusi járdék 101.20. Magyar korona járdék 99.30. Török sorsjegyek 121.50. Német birodalmi mirta 117.17—117.16. Napoleon'or 19.06.

Külföldi értéktörzsde.

Berlin, január 21. (Tőzsde tudósító.) A tőzsde elembe a nyugati tőzsdék tegnapi jó irányzatának hatás alatt esendes forgalom mellett alapjában szilárd volt, ami a newyorki tőzsde gyöngye irányzatát ellensúlyozta. Vesztesvények javult. Szénrészvények tartották magukat. Vezető bankrészvények emelkedtek. Járadékok szilárdak. Spanyolok és portugálok Párisra emelkedtek. Vasutak nagyon esendesek. Kéőbb vas-értékek realizációk miatt gyengültek, aminek következtében szénrészvények is hanyatlottak és az egész forgalom vonatott lett, de azért az ár-folyamok nem váltottak jelentős mértékű magánkamatbál 2 1/2%.

Berlin, január 21. (Zárhat.) 4 1/2%-os papírjárdék 101.60. 4%-os osztrák aranyjárdék —. Elbavölgyi vasut —. Magyar koronajárdék 99.30. Osztrák-magyar állam vasut 148.30. Kassa-oderbergi vasut —. Bécsi váltó 85.30. Magyar vasuti beruházási kölcsön —. Alpeai bányarészvény —. Disconto-Commandit 194.90. Általános villamosági Edison 180.—. Gelsenkircheni 177.—. Laurz-kobó 216.60. 4 1/2%-os osztrákjárdék 101.90. 4%-os magyar arany járdék 102.—. Osztrák hitelrészvény 218.90. Déli vasut 16.30. Károlyi Lajos vasut —. Osztrák bankjegy 216.30. 4%-os új orosz kölcsön 88.10. Török dohányrészvény —. Olasz járdék 103.40. Magyar hitelbank —. Dynamit Trust 169.50. Harpeni 166.50. Az irányzat tartott.

Berlin, január 21. (A Budapesti Napló tudósítójának távirata.) Ais forgalom! 4%-os magyar aranyjárdék 102.—. Magyar koronajárdék 99.30. Osztrák hitelrészvény 249.25. Osztrák-magyar államvasut 148.50. Déli vasut 16.30. Északnyugati vasut 216.25. Elbavölgyi vasut —. Orosz bankjegy készpénz —. Buschthieradi —. Orosz bankjegy —. (Utimo). Lombard —.

Páris, január 21. (Zárhat.) Osztrák-magyar állam vasut —. 4%-os osztrák aranyjárdék 103.50. Osztrák Länderbank 440.—. 3%-os francia járdék 100.05. Ottoman bank 604.—. 3 1/2%-os francia járdék —. Alpeai bányarészvény —. Déli vasut —. 4%-os magyar arany járdék 102.80. Párisi bankrészvény 1060. Olasz járdék 102.15. Francia törleszt. járdék —. Osztrák földhitelintézeti részvény 1310. Török dohányrészvény 383.—. Az irányzat bágyadt.

Frankfurt, január 21. (Zárhat.) 4 1/2%-os papírjárdék 101.65. 4%-os osztrák aranyjárdék 103.15. Magyar koronajárdék 99.90. Osztrák-magyar bank 112.80. Déli vasut 16.40. Elbavölgyi vasut —. Londoni váltó 204.62.

Bécsi bankgyűléslet 118.— Villamos részvény 126.50. 3%-os magyar aranykölcsön — 429/00-os értéktárjék 101.55. 4/00-os magyar aranyárjék 102.05. Osztrák hitelrészvény 218.80. Osztrák-magyar államvasút 143.50. Kaszanyugrai vasút — Bécs váltóár 85.30. Párisi váltóár 81.40. Unió bank — Alpesi bányarészvény 198.— Az irányzat nyugodt.

Frankfurt, január 21: (A Budapesti Napló tudósításának távúrt.) Artyovának januárja. Esti forgalom Osztrák hitelrészvény 219.60. Német bank 219.90. Disconto 196.— Berlini kereskedelmi bank 159.90. Gelsenkircheneri 177.30. Harpeni 177.25. Laura-kőb 217.50. Olasz járadék — Az irányzat szilárd.

Hamburg, január 21. (Zárta.) 429/00-os értéktárjék 101.50. 1860. sorosjegy — Déli vasút 16.— 4/00-os osztrák aranyárjék 103.60. Osztrák hitelrészvény 219.30. Osztrák-magyar államvasút 148.— Olasz járadék 103.20. 4/00-os magyar aranyárjék 102.— Az irányzat szilárd.

Budapest-kőbányai sertéskereskedelmi csarnok jelentése.

Január 21. A sertésleltár iránzata: változtalan.

A Hízott sertések ára: I. A Magyar elsőrendű: Öreg nehez (páronként 400 kilogramm felül súlyban) 120—122 fillérig. Közép (páronként 300—340 kilogramm terjedő súlyban) — fillérig. Fialat nehez (páronként 320 kilogramm felül súlyban) 124—128 fillérig. Fialat közép (páronként 251—320 kilogramm terjedő súlyban) 123—125 fillérig. Fialat könnyű (páronként 250 kilogramm terjedő súlyban) — fillérig. — II. Magyar szedgett: Nehez (páronként 280 kilogramm felül súlyban) — fillérig. Közép (páronként 240—260 kilogramm súlyban) — fillérig. Könnyű (páronként 240 kilogramm terjedő súlyban) — fillérig. — III. Romániai: Nehez (páronként 320 kilogramm felül súlyban) — fillérig. Közép (páronként 250—320 kilogramm terjedő súlyban) — fillérig. Könnyű (páronként 250 kilogramm terjedő súlyban) — fillérig. IV. Romániai eredeti (Stachl). Nehez (páronként 240 kilogramm terjedő súlyban) — fillérig. Könnyű (páronként 240 kilogramm terjedő súlyban) — fillérig. — V. Szerbiai: Nehez (páronként 280 kilogramm felül súlyban) 122—124 fillérig. Közép (páronként 240—260 kilogramm terjedő súlyban) 121—123 fillérig. Könnyű (páronként 240 kilogramm terjedő súlyban) 120—122 fillérig.

Sertésleltárszám 1903. jan. 19. napján volt létszám 12.618 darab. — 1903. jan. 20. napján létszám: 418 darab. — 1903. jan. 20. napján elszállított 373 darab. 1903. január 21. napjára maradt készletben 21663 darab.

Kivonat a hivatalos lapból.

— Január 21. —

Kínvezetés. A posta-, távirat- és távbeszélő-előnöki igazgató a Dömötörffy Arthur főhadnagyot, Hrnjak Milos főhadnagyot, Lengyel László, Németh Antal, Tóth István, Weisz Alfréd, Györi János és Palotay Ferenc postai- és táviratgyakornokokat a X-ik fizetési osztályba postai- és táviratvezetők: Györgyi Gózá, Szabó Györgyöt, Poturica Ferencet, Edelenyi Szabó Lajost, Kovács Bélát, Sárossy Árpádot, Poli Győzöt, Tolnai Ákost, Fischer Simonot, Füst Józsefet, Raic Radivojt és Herizt Rezsőt, a budapesti, illetve zagrabi postai- és táviratképző-iskolákban végzett hallgatóit pedig postai- és táviratgyakornokokká nevezte ki. — Az igazságügyminiszter

Adamovits Mihály esküvel járásbíróági díjokat a temeskubini és Ecker János igazolványos alispátet a magyarvári járásbíróshoz irnokká nevezte ki. — A vallás- és közoktatásügyi miniszter a vezetése alatti — A választási bizottság elnöke Ferenc Györgyöt a Duloics Rezső Árpád végzettségű hallgatót ideiglenes minőségű díjtalan fogalmazógyakornokká, továbbá Harszkiwics Ilona ötvönt az oroszvági, Bárdos Paula ötvönt pedig a szlovaii állami ötvöntök ötvöntéi kinevezte. — A kassai itélőtábla elnöke Farkas Andor ideiglenes minőségű díjtalan joggyakornokot a kassai itélőtábla kerületébe díjas joggyakornokká nevezte ki.

Áthelyezés. A vallás- és közoktatásügyi miniszter Gottwald Margit pártosi állami ötvönt és taxsonyi állami ötvöntökhöz áthelyezte. — Az igazságügyminiszter Tánczos Antal magyaróvári járásbíróági irnokot a győri törvényszékhez helyezte át.

Népmagyarosítás. Kiskoru Fleischer Lajos székelyhézvári lakos Mészárosra, Grünfeld Lipót szatmárnémeti lakos, valamint kiskoru Margit leánya Róberta, Thürmenstein Adolf és Gyula selmezhányai budapesti lakosok Tompára, Deisinger Kálmán fumei lakos Deákra, kiskoru Braun Imre, Bódog (Félic), Aladár és Renée budapesti lakosok Bodorra, Hahn Jakab pécsi lakos Havasra, kiskoru Kapperl Zsigmond zalamerényi lakos Kádára, Ném Mórész keszthelyi lakos Nagyra, kiskoru Kohn Sámuel bezdányi lakos Kertészre, kiskoru Sztrobel Gyula budapesti lakos Kazárra, kiskoru Duller Nándor budapesti lakos Tarjánra, Muzsik Lipót szegedi lakos Makházra, Kaki István hajmáskéri lakos, valamint kiskoru Lajos, Imre és Mária gyermekei Köszögire magyarosították a nevüket.

Pályázat. A gyulafehérvári, szabadi és dícs-szentmártoni adóhivataloknál adózárti, a szolnoki adóhivatalnál gyakornoki, a trencsényi pénzügyigazgatóságnál számkönyvelői, a betelbi járásbírósnágnál albiró állásra két hét alatt, a székelykeresztúri járásbírósnágnál irnok állásra négy hét alatt, az alsóvezetési járásbírósnágnál hivataloslag állásra hat hét alatt, a pozsonygyepei Felső-Dióson III. osztályu postamesteri állásra február 6-ig lehet a folyamodásokat benyújtani.

Napirend.

Naplár. Csütörtök, január 22. — Római-katolikus: Vince. — Protestáns: Vince. — Görög-ország: (január 9.) Polio. — Zsidó: Tebeth 23. — Nap két: 7 óra 23 percek. — Nyugszik: 4 óra 27 percek. — Hold két: 12 óra 58 percek éjjel. — Nyugszik: 11 óra 19 percek délelőtt.

A miniszterelnök és belügyminiszter fogad délután 4 órakor

A közoktatásügyi miniszter fogad d. u. 4 órakor.

A honvédelmi miniszter fogad délelőtt 11 órakor.

A igazságügyi miniszter fogad délután 1 órakor.

Nemzeti Múzeum. Állat- és ásványtár. Nyitva van d. e. 9 órától délután 1 óráig.

Téli kiállítás a Nemzeti Szalonban nyitva 9 órától 8-ig.

Belépődíj 50 fillér.

Téli kiállítás az Iparművészeti Múzeumban nyitva 5 óráig délután. Belépődíj nincs.

Tecnológiai iparmúzeum nyitva délelőtt 9—1-ig.

Műegyetemi Múzeum (Kerepesi-ut 72. sz.) délelőtt 9-től 1 óráig.

A földtani intézet múzeuma (Stefánia-ut 14.) Nyitva délelőtt 10 órától 1 óráig.

Szociális levéltár (Erzsébet-kört 19.) nyitva délelőtt 9—1 óráig.

Egyetemi könyvtár nyitva délelőtt 9—12-ig és délután 3—8 óráig.

Akadémiai könyvtár nyitva 3—8-ig.

Muzeumi könyvtár nyitva délelőtt 9 órától 1-ig.

A fővárosi könyvtár (Károly-kört 28.) mindennap nyitva van, köznapokon délelőtt 9—1-ig, vasár- és ünneppnapokon 9—12-ig.

A kereskedelmi és iparkamara könyvtára (Szemere-utca 6. sz.) nyitva minden hétköznap 10-től fél 2-ig. **Memorandumok** helyettes a Markó- és Silyom-utca sarkán, Reggel 8 óráig este 6-ig.

Állatkerti a Városligetben nyitva egész nap, Belépődíj 60 fillér.

Magyar Kereskedelmi Múzeum. Igazgatóság, kereskedelmi számkönyvtár, tudakozó-osztály és keleti mintáért: V. kerület Váci-kört 32. szám alatt. Hivatalos órák: délelőtt 9 órától 12 óráig és délután 3 órától 6 óráig. Hazai termékek állandó kiállítás és kereskedelmiforténi gyűjtemény, továbbá a házi-ipari kiállítás (melyben az üzletvezetőség armitásokat is eszközöl) a városigeti iparcarnokban nyitva délelőtt 9 órától 12 óráig és délután 3 órától 6 óráig. A külföldi kirendeltségek központi üzletvezetőség (Magyar kereskedelmi részvételárság) V. Váci-kört 32. szám alatt.

Időjelzés.

— Az Országos Meteorológiai Intézet hivatalos jelentése. — Budapest, január 21.

Hazánk időjárásában nem állott be lényeges változás, amennyiben az idő hideg és általában száraz marad. A hőmérséklet legalacsonyabb Északon, Délkeleten és a Muraköz vidékén.

A levegőnyomás eloszlásában lényeges változás nem mutatkozott. Európa időjárása az előző napival egyezik. Kihűlés: Hideg idő várható, elvétel némi havazással.

Vizállás.

	Jan. 21.	Jan. 20.		Jan. 21.	Jan. 20.
Dun	Schärding — 2,28 6,02	6,16 6,02	Tisza	M.-Salgot — 0,18 0,20	0,18 0,20
Duna	Páczon — 1,99 1,88	1,99 1,88	Teloháza	0,63 0,60	0,63 0,60
	Lina — 0,29 1,16	0,29 1,16	V.-Námény — 0,90 0,82	0,90 0,82	0,90 0,82
	Bécs — 1,06 1,13	1,06 1,13	Tata-Püspök — 0,18 0,17	0,18 0,17	0,18 0,17
	Órmos — 1,17 1,41	1,17 1,41	Tisza-Püspök — 0,18 0,17	0,18 0,17	0,18 0,17
	Komárom — 2,33 2,14	2,33 2,14	Szolnok — 0,64 0,56	0,64 0,56	0,64 0,56
	Budapest — 1,76 1,74	1,76 1,74	Csongrád — 0,21 0,20	0,21 0,20	0,21 0,20
	Paks — 1,47 2,38	1,47 2,38	Szeged — 0,71 0,67	0,71 0,67	0,71 0,67
	Boldóc — 2,12 2,30	2,12 2,30	Török-Bécs — 0,21 0,20	0,21 0,20	0,21 0,20
	Gombos — 4,17 3,72	4,17 3,72	Titell — 4,01 3,80	4,01 3,80	4,01 3,80
	Ürvidék — 3,84 3,44	3,84 3,44	Óndóva — 0,48 0,49	0,48 0,49	0,48 0,49
	Pancsova — 3,40 3,20	3,40 3,20	Topolya — 0,10 0,10	0,10 0,10	0,10 0,10
	Orsova — 0,24 3,48	0,24 3,48	Budozs — Zemplén — 0,72 0,72	0,72 0,72	0,72 0,72
	Budapest — 1,58 1,39	1,58 1,39	Sajó — Zala — 0,20 0,18	0,20 0,18	0,20 0,18
	Vág — Zselca — 0,02 0,02	0,02 0,02	Hernád — H.-Németi — 0,02 0,18	0,02 0,18	0,02 0,18
	Trencsén — 0,41 0,38	0,41 0,38	Maros — Zala — 0,20 0,18	0,20 0,18	0,20 0,18
	Szered — 0,40 1,32	0,40 1,32	Horvát — B.-Ujfalva — 0,05 0,00	0,05 0,00	0,05 0,00
	Kába — Sz.-Gothárd — 0,4 0,10	0,4 0,10	Causca — 0,10 0,09	0,10 0,09	0,10 0,09
	Sárvar — 0,40 0,48	0,40 0,48	N.-Várad — 0,12 0,10	0,12 0,10	0,12 0,10
	Győr — 2,80 1,32	2,80 1,32	Békéscsaba — 0,10 0,10	0,10 0,10	0,10 0,10
	Dráva — Péta — 0,04 0,74	0,04 0,74	Tenke — 0,12 0,10	0,12 0,10	0,12 0,10
	Zákány — 0,04 0,74	0,04 0,74	Gurabony — 0,40 0,49	0,40 0,49	0,40 0,49
	Harc — 0,04 0,32	0,04 0,32	Hörönpölös — 0,70 0,22	0,70 0,22	0,70 0,22
	Patca — 0,24 0,48	0,24 0,48	Békés — 1,20 1,16	1,20 1,16	1,20 1,16
	Mura — M.-Szerdah. — 0,60 0,50	0,60 0,50	Gyoma — 2,72 0,62	2,72 0,62	2,72 0,62
	Száva — Zágráb — 0,48 0,40	0,48 0,40	Gy.-Fehérvár — 0,18 0,20	0,18 0,20	0,18 0,20
	Szécs — 1,26 1,39	1,26 1,39	Baranya — 0,60 0,60	0,60 0,60	0,60 0,60
	Székely — 0,71 0,48	0,71 0,48	Szécsény — 0,10 0,10	0,10 0,10	0,10 0,10
	Szamos — Szamos — 0,05 0,12	0,05 0,12	Árad — 0,25 0,40	0,25 0,40	0,25 0,40
	Szamos — Szamos — 0,41 0,40	0,41 0,40	Makó — 2,14 1,62	2,14 1,62	2,14 1,62
	Kraszna — M.-Majány — 0,10 1,00	0,10 1,00	K.-Kölkény — 1,50 0,50	1,50 0,50	1,50 0,50
	Latorca — Munkács — 0,54 0,48	0,54 0,48	Kisvárd — 0,20 0,20	0,20 0,20	0,20 0,20
	Laborca — Homonna — 0,22 0,22	0,22 0,22	Temesvár — 0,05 0,04	0,05 0,04	0,05 0,04
	Ung — Ungvár — 0,30 0,32	0,30 0,32	Beckerek — 0,04 0,04	0,04 0,04	0,04 0,04

! Most jelent meg !

Dr. Kampis János

Az állami anyakönyvvezetés összes szabályainak rendszeres gyűjteménye

Második, javított és az első kiadás óta megjelent összes új rendelkezésekkel és módosításokkal kibővített kiadás. (Törvénye 600 oldal.)

Ára diszes vászonkötésben 10 korona.

Az ország minden részében ellenben portamentesen szállítják. — Kapható az ország kisp. községi nyomda v. t. kiadói hivatalában (Budapest, VI., Váci-kört 61.) és minden hazai könyvtárakban.

Férfi és Női

Nemi Betegségeket

ugyszintén

Vér-, Bőr- és Idegbajokat

valamint

Férfi gyengeséget

(Impotentia)

Rendelőintézetében

gyógyít biztos sikerrel a lerövidebb idő alatt, foglalkozási zavar nélkül, 26 év óta szerzett orvosi tapasztalat alapján kiváló gyógyszerreiről általános elismert szakorvos

Dr. Kajdacs József

v. cs. és kir. ezredorvos és kórházi főorvos

Budapest, IV., Kiglyó-utca 5. l. em.

(Klotild-palota.)

Rendel 9—4-ig, este 7—8-ig.

Levelre díjmentesen válaszol, gyógyszeréről gondoskodik.

Egyedül valódi angol Balsam Thierry A. gyógyszerész

Közegésségügyileg megvizsgálva és jóváhagyva.

Az üvegek felszerelése a kereskedelmi törvények védegytelme alatt áll.

Ezen balsam belsőleg és külsőleg használható. — 1. A tüdőnek és mellette összes betegségének előzetes megelőzésére, megakadályozására a kataraktus és köpetkivárat, a fájdalom köhögésnek elejét veszi, sőt még egyéb betegségekkel is gyógyíthat. 2. Kihűtő hatású van torokgyulladásnál, rekedtségűnél és a torok összes betegségeinél. 3. Alaposan kiirtja a hideglelést. 4. Megelőző gyorsszert győztes gyomorgerészt, köhögést és szakgátásokat. 5. Jókócsy hasztató és vér tisztító, tisztítja a veséket, megakadályozza a melanositákat és előmozdítja az étvágyat és emésztést. 6. Kihűtő hatással van fogfájásnál, lyukas fogknál, szájszájgyulladás, továbbá minden fog- és szájszájbetegségekben és megszünteti a felbőgést, valamint a szájsz- és gyomor rossz szagát. 7. Külsőleg csodás gyógyszer minden sebre, ugymint hőpörpörés, sipoly, szemölcs, égési seb, fagyott testrés, rüh, kősz és kiütések, megszünteti továbbá a felfájást, zúgást, szakgátást, közhérvényt, fülgyógyít. Többek között mindig vigyázzon a zöld apaca-vőgyőre, mint felt látható! Hamisításjától legjobb orszere egyenesen a gyárból eredeti karteonokban bórmentes az osztrák-magyar monarchia minden postállomására 12 kicsi vagy 6 dupla üveget 4 koronért hoztatni. Bosznia és Hercegovinára 4 kor. 60 fillér. Keresvebb nem küldetik. Szétküldés csak az összes létező utalványozása vagy letétlítés mellett.

Thierry A. gyógyszer. balsama és centifoliakenőce.

E két gyógyszerrel felülmutatással szer, sohasem romlik el, ellenben minél régebb lesz, annál értékesebb és hatékonyabb, és nem a meleg, sem pedig a hideg nem árt nekik, így tehát az év bármely szakában küldhető. Minden mindig van hatékony a segítők, legálább az orvos megkérdezéig, természetesen nem szabad hamisítványokat vagy efféle sokszorosan ajánlt hasonló, de hatástalan szereket használni, melyekért csak legfeljebb a pénzt dobunk ki, hanem maradjunk csak e mellett a két régi elismert, jó, olcsó, megbízható, anélkül, ellenes árúban, világárai szerű, melyeknek minden részleteit találmánunk kellesse lenni. A hol a felet lementerített védjegyekkel valóban kapni nem lehet, tessék egyenesen rendelni és címezni:

Thierry (Adolf) Limited Orangel-gyógyszertára, Pregrada Rohitsch-Sauerbrunn mellett.

Kézp. raktár Budapestben: Török J. gyógyszerész, Zágrábban: Mitlbach J. gyógyszerész és Bőcsben: Brady C. gyógyszerész.

RÖPTÉBEN A VILÁG KÖRÜL.

Diszes kiállítás, értékes ajándék. Egyetlen a szegyet a hasznosságnak.

Készledezőtlenhát remek képpen bemutatja a világ szépségeit.

A képek magyarázatát megvett írta:

TIMÁR SZANISZLÓ,

Ára díszbunokötésben 20 korona.

Megrendelhető a **LAMPEL R.-féle** (Wedaner F. & Fil.) ca. 5 ktr. u.v. könyvkereskedésben Budapest, Andrássy-út 21.

Téli üdülő- és gyógyhelyek a déli vasut mentén.

Vonattörszekötőtelek és menetárak Budapestről (déli vasut pályaudvara).

Állomás	Menet	Ár	Menet	Ár
Abbazia	N.-Kanizsa-Pragerhofon át	Budapest d. v. ind. gy. v. 8.00 reggel, 8.00 este	Menetérti jegyek 30 napig érvényesek gyorsvonatokra: I. oszt. 104-16 K., II. oszt. 74-55 K., III. oszt. 47-78 K.	
Görz	N.-Kanizsa-Pragerhofon át	Bpest d. v. ind. gy. v. 8.00 reggel, 8.00 este, sz. v. 10.00 este — Görz érk. gy. v. 10.00 este, 10.07 d. e. sz. v. 6.34 este	Menetérti jegyek 30 napig érvényesek gyorsvonatokra: I. oszt. 111-58 K., II. oszt. 80-18 K., III. oszt. 51-16 K.	
Bozen-Gries	N.-Kanizsa-Pragerhof-Marburgon át	Budapest d. v. ind. sz. v. 6.50 reggel, gy. v. 8.00 reggel, 8.00 este, sz. v. 10.00 este	Menetérti jegyek 30 napig érvényesek gyorsvonatokra: I. oszt. 124-68 K., II. oszt. 89-32 K., III. oszt. 57-80 K., továbbá 90 napig érvényes menetjegyfüzetek megszakítható utazásokra, gyorsvonatokra: I. oszt. 128-20 K., II. oszt. 90-40 K., III. oszt. 63-18 K.	
Meran	N.-Kanizsa-Pragerhof-Marburgon át	Budapest d. v. ind. sz. v. 6.50 reggel, gy. v. 8.00 reggel, 8.00 este	Menetérti jegyek 30 napig érvényességgel Bozen-Griesig gyorsvonatokra: I. oszt. 124-68 K., II. oszt. 89-32 K., III. oszt. 57-80 K., továbbá Bozen-Griesig 90 napig érvényes menetjegyfüzetek megszakítható utazásokra, gyorsvonatokra: I. oszt. 128-20 K., II. oszt. 90-40 K., III. oszt. 63-18 K.	
Arco	N.-Kanizsa-Pragerhof-Marburgon át	Budapest d. v. ind. sz. v. 6.50 reggel, gy. v. 8.00 reggel, 8.00 este	Menetérti jegyek Merl állomásra 30 napig érvényesek gyorsvonatokra: I. oszt. 132-10 K., II. oszt. 94-92 K., III. oszt. 61-54 K.	

Színházak, szórakozó helyek.

M. KIR. OPERAHÁZ.

Csütörtök, 1903. január hó 22-én.

Figaro lakodalma.

Víg opera 4 felvonásban. Zenejét szerzeszte Mozart
Gróf Almaviva Takács Bartolo Kornai
A grófné Diósnó Basilio Kiss
Susanne Blätterbauer Curzio Dalmoki
Cherubin Payer Antonio Hegedüs
Figaro Ney D. Fanchette Váradi M.
Marcellina Valent Kertészleány Palóczyné
Kezdeté 7 óraker.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Csütörtök, 1903. január hó 22-én.

Monna Vanna.

Dráma 3 felvonásban. Írta Maeterlinck Maurice
Fordította Ábrányi Emil.
Személyek:
Guido Mihályfi Borsó Körömezei
Marco Gál Torello Mészáros
Monna Vanna Márkus Biztos Gyenes
Prinzivalle Beregi Vedio Hetényi
Kezdeté 7 óraker.

VIGSZÍNHÁZ.

Csütörtök, 1903. január hó 22-én.

Délután 3 óraker mérsékelt helyárakkal:

Ocskay brigadéros.

Eredeti történeti színmű 4 felvonásban.

Írta Herczeg Ferenc.
Személyek:
Ocskay László Fenyvesi A palóc Szerényi
Tisza Ilona Csillag T. Udvari kamarás Bárdi
Tisza Jutka Nógrádi Szörényi Balassa
Pybor, vikárius Léway Tarics Dayka
Ozróczy Kazalicky Ocskay Tapolcai
Jávorka Góth Czogledi Ország
Déli Kürti Hamza káplár Rónaszéki
Este:
A kis fészek.
Bohózat 3 felvonásban. Írták: Berr, Dehőre és
Guillemaud. Fordította Molnár Ferenc.
Személyek:
Faverdy Hegedüs Cherbyssac Gyarmati
Antoinette Varsányi Saphora Nikó
Dubozet Tapolcai Victoire Kész R.
Briscotte Balassa Gilette Kürthi
Roquet Góth Badoche L. úyöző
Fernande Gazsi Badoche II. Bárdi
Patouille Szerény Tremollet Léway
Ormeister Vendrey Pinchard Dayka
Goussery Rónaszéki Pincór Kassay
Kezdeté 7 1/2 óraker.

NÉPSZÍNHÁZ.

Csütörtök, 1903. január hó 22-én.

Bob herceg.

Regényes nagy operett 3 felvonásban. Írták Martos
Ferenc és Bakonyi Károly. Zenejét szerz. Huszka J.

Személyek:
A királyné Krécsányi Táncestor Ujvári
György, fia Fedák Sári Tom bátya Szabadhelyi
Viktória Dóri Annie, lánya Ledófszky
Lancaster Raskó Plumppuding Nyárai
Pompouin Kovács M. Gipsy Kiss M.
Hopmester Solymosi Pickvick Németh
Kezdeté 7 óraker.

MAGYAR SZÍNHÁZ.

Csütörtök, 1903. január hó 22-én.

Pálmay Ilka asszony vendégfellépésével.

Niniss.

Énekes bohóság 3 felvonásban. Írta Hennequin és
Millaud. Fordította Csepregyi Ferenc.

Személyek:
Korniszky Faragó Narciss Delly
Niniss Pálmay Vadász Szabó
Gregoire Sziklai Amanda Abelovszky
Anatol Rátonyi Silleryné Sziklaióné
Desabette Giróth Georgine Abelovszky
Dupiton Mátrai
Kezdeté 7 1/2 óraker.

URANIA SZÍNHÁZ.

Csütörtök, 1903. január hó 22-én.

A Quarnero vizein.

Kezdeté 7 1/2 óraker.

FŐVÁROSI ORFEUM

Waldmann Imre igazgató

Nagymező-utca 17.

Utolsó hét! Luna asszony

és a nagy program

Utolsó hét!

Az előadás 8 óraker kezdődik.

A télikerthben reggel 5 óraker Vörös Ének előadásokra hangversenyez.

Kiünő találmány!

Célszerű és kényelmes

az új találmány, szabadalmazott

férfi-ing,

melynek nyakbőrsége magától szűkebbre vagy bővebbre szabhatózik. Kizárólag nálnak, a feltalálónak kapható a következő minőségben: Tartós jó chifonból kemény, sima, vagy réden mellel Ft 2.25 - 2.75 puha, háttal vagy piquet mellel Ft 2.50 - 2.75 Azonkívül mérték szerint minden tetsző kivitelben készíthető. Megrendelésnél kérjük a gallér számát, megadni. Továbbá: Különlegesek francia és angol ur. divatok, valamint bel- és külföldi katalógusban. Árjegyzékkel szívesen szolgálunk. Meg nem felelő árut kicserélünk vagy kivánatra a pénzt visszafizetjük.

Vértes és Sebestyén

cs. és kir. szab. fehérnemű-készítők
Budapest, IV., Múzeum-körút 15. sz.

Félmillió korona

nyerhető a következő 7 darab eredeti sorsjeggyel:

- 3 darab Jézusi-sorsjegy
- 1 „ Bazilika-sorsjegy
- 1 „ Magyar vörös kereszt-sorsjegy
- 1 „ Osztrák vörös kereszt-sorsjegy

Évenként 12 huzás.

Legközelebbi huzások már február 1-én és március 1-én.

Minden sorsjegy okvetlen nyer.

A fentvezett 7 darab eredeti sorsjegyet eladjuk 40 havi 6 kor. 55 filleres részletfizetéssel. Az első részletnek postai utalványral való beklüldése után azonnal megküldjük a sorsjegyek sorozatát és azazok tartalmúak a következő részleteket, melyek után az összes nyeresémek a vevőt illetik. — Az első két részletnek egyszerre való beklüldésénél a harmadik részlet ingyen nyugtatunk.

Szalai és társa bankház

Budapest, VII., Erzsébet-körút 12. (Dohány-utca sarok).

Olcsó pénzkölcsönöt nyújtunk sorsjegyekre és értékpapírokra.

12964. sz. szabadalom

SENKI nem nélkülözheti a Rapidor ablaktisztítót

Valóságosjátékkész ennek segítségével az eddig fáradságos, hosszadalmas és veszélyes ablaktisztogatás, melyhez többé nem kell létra, szék, torlórony, mert a „Rapidor” bármely porszívó, porszívó, vagy fegyver üvegablaktisztítót pillanatok alatt rozogó tisztává változtatja. Azonkívül könnyen bántatható a kegyő-meszen kezelhető és tartós eszköz, melynek dírtja Ft 3 kor. Visszatérőleg megfolyó engedélyt kapnak.

Frankl L. Budapest, V. Erzsébet-tér 17.

Kérjen csak:

BECHER ÉS KARLSBADI ANGOL KESERŰ

LEGJOBB CIO MOR LIKOR

Joh. Becher Liqueur Fabrik, Karlsbad

Tessék megkóstolni azután itélkezni!

Raktár Budapestben: Lohmayer J. F. Károly-körút. Nagyszalon: Winkler József.

Magyar borház

Budapest, Károly-körút, központi városház épület utcai részén.

Kizárólag magyar termelők választott borait hozza forgalomba a termelő megvásárlásával. Nem kell tehát külföldi vagy hangzatos címkékkel ellátott, de a termelőhely és termelő megismerése nélkül forgalomban lévő borokat vásárolni.

Telefon 153. ARJEGYZÉKÜNK: Telefon 153.

Az árak mind megadva értendő, vidékre 14 fillérrel olcsóbb.	Literenkint	kor.	fill.
Királyhalmi ó fehér Bokor Károly termése	—	—	68
Királyhalmi Czőndör Pál	—	—	68
Dorozsmai rizlingi Rainer főkapitány termése	—	—	80
1880-as Pécsi ó fehér Rainer főkapitány termése	1	—	20
Deesi Tóth Károly termése	1	—	20
Szamorodni 1898-as Wohl László	2	—	—
Szegzárdi ó vörös Dr. Pirnitzer Béla	1	—	20
Szegzárdi Tóth Károly	1	—	50
Szegedi új fehér v. sziller Szegedi gazdák	—	—	66
Királyhalmi új fehér rizlingi vagy veltelini	—	—	68
Pombay nagytermelő termése	—	—	68

Palaokokért darabonként 12 fill. számítunk s ugyanannyiért visszavesszük. 5 üveg megrendelését díjmentesen házhoz szállítunk. A felsorolt borokat hordókban szállítva hektolitereként 6 koronával olcsóbban számítjuk.

A legjobban ajánlt

gyümölcsfa- és faiskolák

W. Klenert, Graz

(tulajd. Klenert Vilmos, ezeltől Klenert és Geiger)

ajánl: gyümölcsfákat minden nemben és formában, nemes gyümölcsfákat, vadonokat és bogos és gyümölcsfákat, sorfákat, barasztásokat, tüvelviteket és rózsákat, sörény-növényeket, spárgannövényt stb.

Katalogus ingyen: VAVAVAVA Katalogus ingyen!

UTÁNZATOK

a modern kereskedelem gyöngéi.

BATTLE AXE RUM

(The nectar of Jamaica)

a tökéletesség fogalma.

Visszautasítandók tehát értéktelen utánzatok. Csak eredeti üvegekben kapható elsőrendű cégnekél.

A. A. BAKER & Co. LONDON E. C.

Földhaszonbéri hirdetés.

62/1903. szám.

A m. kir. közalap. uradalom tulajdonát képező Temesvármegye Liget község határában fekvő 982^{12/1000} holdas birtoka 1903. évi október hó 1-től 12 évi időtartamra a Buziás-fürdőhelyen székelő m. kir. közalap. gazd. ker. főtisztvis. hivatalos helyiségében 1903. évi február hó 20-án d. e. 11 óraker tartandó zárt ajánlatok benyújtásával összekötött nyilvános szóbeli verseny útján bérbe fog adatni.

Ezen határnapra bérteni szándékozik azzal hivatnak meg, hogy 1 kor. bélyeggel ellátott és kellő bánatpénzzel felszerelt írásos zárt ajánlataikat, melyekben a holdankénti megajánlott évi haszonbér összege számokkal és betűkkel kiírandó és kijelentendő, hogy ajánlattevő a bérbeadási feltételeket ismeri s azoknak magát aláveti — borítékozva a fenti határidő előtt alulírott főtisztviségnél nyújtás be.

Bánatpénzül a birtoktest minden holdja után kettő (2) kor. esatolandó az írásos ajánlatokhoz vagy teendő le a szóbeli árverés megkezdése előtt készpénzben vagy az állam által óvadékképesnek nyilvánított értékpapírokban.

Oly egyének, kik gyámhatalom, vagy gondnokság alatt állanak, ugyszintén, akik az uradalommal szemben hátralekös tartoztatban vannak vagy bármilyen címen perben állanak, az árverésből ki vannak zárva.

Elkésve érkezett vagy utóajánlatok, valamint kellően ki nem állított vagy fel nem szereltetett figyelembe vétetni nem fognak. Az ajánlatok közti szabad választási jog az uradalomnak fenntartatik.

A részletes haszonbéri feltételek alulírott főtisztviségnél, valamint a csákovai közalapítványi íspánásnál is a szokásos hivatalos órák alatt betekinthetők, vagy érdeklődők költségein lemásolhatók.

BUZIÁSON, 1903. január hó 9-én.

A m. kir. közalap. gazd. ker. főtisztviségnél.

Színházak heti műsora.

	M. kir. Operaház	Nemzeti színház	Vígyszínház	Népszínház	Magyar színház
Péntek	A hugonották	Annuska	A kis fészek	Bob herceg	Trouville gyöngye
Szombat	Abolygó hollandi	A mizántróp Soapin fura-fantjai	A kis fészek	Bob herceg	Trouville gyöngye
d. n. Vasárnap este	A denevér	Monna Vanna	Órnagy ur	Kurucfura-fang	Niniss
			A kis fészek	Bob herceg	Trouville gyöngye

Kataphorese

Uj gyogymod!

Förlmulhatatlan gyogyhatusu
IDEG-, NEMI-,
 hör-, vérbetegségek, bujakóros (siphilis) betegségek, önfertözés utóbjai és férfiu gyengeségi állapotok, impotentia gyökere gyógyítására. Tapasztalt radikális és gyors eredmények folytán honorárium teljes gyogyisiker után fizethető. Elsőrendü intézet mintaszervi gyogytermeivel.

BUDAPEST,
 Teréz-körut 44., I. em.

dr. Mitzger Tivadar

személyes vezetése alatt nyitva egész nap. Levelekre díjtalanul válasz.

Minden sorsjegynek nyernie kell.

Olasz vörös kereszt sorsjegy

KAPHATO
 24 havi részletfizetésre.
 Havi befizetés: **1 darabra 2 korona.**
 Már az első részlet befizetése ellenében megküldöm a sorsjegyek sorozatát és azonnal játékjoggal.
Fleissig Sándor bankháza Budapest, Erzsébet-körut 2.
 Üzvevőkönk fűvetetnek.

Főnyeremény **30.000 LIRA** aranyban.

Gasmaschinen Fabrik A. G. cég Amberg-ben,

mint Feil Lajos engedményese az 1976. számú

„Levegő- és szénköny-gőzők egyenletes keverékének előállítására szolgáló eljárás és készülék“

című magyar szabadalom tulajdonosa szabadalmának gyakorlatba vétele céljából belöldi gyárosokkal összeköttetést keres, esetleg szabadalmát eladja vagy gyártási engedélyeket ad. Bővebb felvilágosítással szivesen szolgálunk.

Dr. Szilasi és Bernauer, hités szabadalmi ügyvivők Budapest, VII., Kerepesi-ut 32. szám.

Dr. MULLER főtörzsorvos-féle injekció és labdacso

a legjobb és leghatásosabb szerek új és régi húgyvesztésénél — húgyvesztésnél és folyásnál. Gyógyulást gyakran már néhány nap alatt, keletlen utóhatások nélkül. — Pontos használati utasítás minden megrendeléshez mellékeltek. Egy edig ára irris bajoknál **kor. 3.20.** idült régi bajoknál **kor. 5.—**, postán küldve csomagolási 50 fillérrrel több, portó nélkül. A valódi készítmények fórtárai:

Török József gyogyosztára Budapest, Király-utca 12. és Andrássy-ut 26. szám. Szilveszterkor ezen hirdetését kivágja és megőrzi.

PEKAREK FELE CHINA és CEYLON TEA

minőség tekintetében semmiféle fajával nem lehet versélni, mindegyik ság, erő és aroma a helyes keverés által förlmulhatatlan. Ne tesék elmulasztani és egyszer megpróbálni. Csak eredeti csomagolásban kapható minden jobb drogu, fűszer- és csemegejében.

Magy. kir. Államvasutak. 189632/902. sz.

Fehérneműek

Következő olcsó árakban eladotnak.
 Női ing jó minőségű chifonból, avval 125, 150, 175
 hímzéssel. —
 Női ing kímélő vászon, két hengolással, különféle fagonban 135, 155, 185
 Női ing selymből, csinos kézzel hímzött 135, 175
 Haló köntös chifonból, szegély-díszeléssel 95 kr., 125
 Haló köntös jó minőségű chifonból, hímzéssel és betéttel 135, 160, 195
 Női nadrág chifonból, szegély-dísz- 85 kr., 115, 135
 Női nadrág jó minőségű chifonból, szegély- és hímzés-díszeléssel 125, 160, 185
 Chifon alszoknya széles hím- 240, 3.—, 375
 Batist alszoknya széles v. fehér csipkés betéttel és díszeléssel 475 és 550
Auer Ignácz Fia vászons- és fehérnemű gyári raktára Budapest, VII., Kerepesi-ut 10.
 Tíz forintot meghaladó rendelmények bérmentve.
 Nagy vászon mintagyűjtemény, valamint fehérnemű árjegyzéket kívántra ingyen és bérmentve.
 Alapított 1850.

Hirdetmény.

A magy. kir. Államvasutak építési és pályafenntartási D) főosztályában szerkesztett vagy egyébként ott elforduló utazók többszörösúti egy-ségárának 5 évre terjedő biztosítására, nyílt pályázator hirdető.
 Azon utazók (autográfák, fotográfák, kévfotók stb.) melyekből a többszörösúti egy-ségárak vonatkozó köve-telemeinek megfizetését a melyek az egységárak megállapítására befolyás gyakorolhatnak: ezen igazgatóság VI. Teréz-körut 56. alatti központi tervtartunkban (földszint 25. ajtó) és DIII. szak-osztály emeleti hivatali helyiségében, — közna-pokan reggeli 8 és d. u. 2 óra s utána- és vasár-napokon d. e. 9 és 12 óra között f. e. február 6-ig megtekinthető. Központi tervtartunkban a munka-menetek és a követelményeket tartalmazó pályá-zatok feltételek is díjmentesen kaphatók, a ugyan-ot az esetleg szükséges bővebb szóbeli magyarázatok is meg fognak adani.
 Csak az itt kapható ajánlati mintákon (úrtáblázatok) benyújtandó ajánlatok fogják figye-lembe vétetni.
 Budapesten, 1903. évi január hó.
 (Utányomás nem díjazt.)

Legszébb Legjobb Legolcsóbb PAP... PAP... PAP...

1 kasszabírtató v. szegély 8 db	1 szék	1 szék
1 kirevető matraccal — 10.—	1 szegélyű matraco — 4.50	1 szegélyű matraco — 4.50
1 rongy paplan — 1.80	1 afrikus — 5.—	1 afrikus — 5.—
1 prima — 2.50	1 löször — 12.—	1 löször — 12.—
1 csobnár paplan — 2.40	1 ablak köper függöny — 8.—	1 ablak köper függöny — 8.—
1 aida — 3.80	1 kurtis — 1.50	1 kurtis — 1.50
1 aljas csacsmir — 4.80	1 gyapjú — 4.50	1 gyapjú — 4.50
1 selyem aljas paplan — 8.50	2 ágyl. 1 szálalattított bouret — 5.50	2 ágyl. 1 szálalattított bouret — 5.50
1 fodros selyem al. papl. 18.50	2 „ „ gyapjú 12.—	2 „ „ gyapjú 12.—
1 jó vászon paplan lepedő 3.—	1 nagy szobabútyog — 2.50	1 nagy szobabútyog — 2.50
1 „ „ ágyl. — 1.30	1 ágyléke I. — 5.80	1 ágyléke I. — 5.80
1 finnell ágylakaró pokróc 2.50	1 ágyléke II. — 0.85	1 ágyléke II. — 0.85
1 gyapjú — 5.50	1 tapetery ágyléke — 1.50	1 tapetery ágyléke — 1.50
1 jó lepedő — 1.60	1 min. jó fűzőcső — 0.40	1 min. jó fűzőcső — 0.40
1 toll pokróc — 4.50	1 „ „ miniatűr — 0.75	1 „ „ miniatűr — 0.75
1 szep fall szőnyeg — 7.50		

GICHNER JANOS
 paplan-, matraco- és kárpitosáru gyáros, szőnyeg, függöny, va-budior stb. nagy raktára Budapest, VII., Erzsébet-körut 20.
 Árjegyzéket kívántra ingyen és bérmentve küldök. Vidéki megrendelések pontosan esz. díjtalanul, csak feltűző árak kifizetésnek, vagy a pénz visszadátk.

A mell szépsége

A legelőkelőbb női baj, mely-lyel azonban a természet nem igen bőkezű. A hölgyek tehát szívesen fogják tudomásul venni, hogy van egy aralmasan szer, mely a természet mintegy kényserrel a tekintetben kevésbé förtövényekkel szemben, az előkelőbb hölgyvilág által már ismert szer a **VALÓDI, KE-letti Venus-balzsam**, mely a legelőkelőbb orvosok által le-letnek találtott és tényleg bír-azon tulajdonsággal, hogy a mel-let felelőt és helyreállítja, a szöveteket erősíti, a vállsokat kinyitja, a mell bőrt, amennyi-ben a mell formája d-szkrétén gőmbölyű lesz. Haika abban áll, hogy először a lapelléket plesztikus anyagokkal való át-változtatás, mely utóbbiak a mell töltékén rakódnak le. Az egyszer elért eredmény minden további követés nélkül fenntar-Előző letása által a **VALÓDI KELETI Venus-balzsam** ezenkívül irris arszint kölcsönöz és az egész szelentelet ifjítja. Mindenféle természet elbírja, épp úgy a fejlődésben lévő fiatal lányok, mint a teljesen kifejlett asszony. Még sovány, musogygyúrtaknál is kitűnő szolgálatot tesz. Az egész-ségre semmi esetben sem lehet káros, ára pedig egy nagy litrognek, mely esküje tarti, 5 kor., 3 litv 12 kor., 6 litv 20 kor. A széklődés díszítését azzal utasítom, hogy a pénz először beállítás mellett történik. Rendeléség kizárólag Petrovics Miklóshoz, Budapest, IV., Bécsi-utca 2. sz.

Nagy Magyarország

A magyar történet íróvó száradai —
IRTA HOITSY PÁL
 Ára 1 kor. 60 fillér.
 A magyar imperializmus tudományos kifejtése. Szenczácós történelmi-böl-leteti, politikai tanul-mány.
FŐBB FEJZETEI:
 Magyarország régi lakóinak története és a törvényből levezetett igazságok. Az előadott történeti tények okai. A megállapított okok hatása a jövőben. A hódítás kény-szere. A hódító politika akadályai és feltételei. Miként segítsék elő a ter-mészetes fejlődés.
LAPSZEMLE:
 I lehetetlen egyszerűbb, kere-kesletlenebb, higgadtabb beszé-lyekben nagy, igazság, vég-forraló dolgokról beszélni. — Hálásak vagyunk Hoitsy Pálnak a könyvéért, mert reménytelenség magyarázat, munkánkra meged, meg-acsozoz bennünket.
 Budapesti Hírlap.
 Valha olvasnák el sokan, nagyon sokan ezt az ér-dekes, okos, lelkesítő, bájos könyvet. Es szívjuk magunk-ba azt a realitást, amelyet ez a tudó elme egy sok-ézer éves múlt szemléletéből kiváltott. Szeretettel és hódol-talul idévelöm e könyv szerzőjét. Budapesti Napló.
 Föltty könyve a magyar fal-los történelmi számára az irány megjelölése, tartalma-mal való elütása — jövőnk időke. Magyarság.
 Megrendelhető minden könyveskereskedésben.
 Kiadta Lampel R. (Wodianer F. és Fiai) és. és kir. udvari könyvtárkezelő Budape-pest, Andrássy-ut 21.

Diplôme d'honneur avec Insigne et médaille d'or.

Anna Csillag

Kitüntetve: Diszoklevéllel Diszkereszttel. és Párisban aranyéremmel.

Exposition Internationale, D'Hygiène 1902.

Én Csillag Anna

a 185 ctm. hosszú óriási loreleyhajammal, ezt önmagam által feltalált hajkenőcsöm 14 hónapja használata után kaptam. Ez mint a legjobb szer a haj ápolására, a haj növesének előmozdítására a fejbőr erősítésére elismertetett, elősegíti uraknál az erőteljes teit szakálnóvést és már rövid idei használata után úgy a hajnak mint a szakálnak természetes fényt és tőmöttséget kölcsönöz és megmenti őket az idő-előtti őszüléstől a legmagasabb korig.
 Egy tégely ára 1 frt, 2 frt, 3 frt és 5 frt.
 Postal szétküldés naponta az ár előre való beku-ldása vagy utánvét mellett az egész világba a gyár-ból, hová min. en megbízás küldendő.

CSILLAG ANNA

Bécs, I., Graben 14. sz.
 Berlin, Friedrichstr. 56.

Ezen specialista legjobban ajánlható szerfelett gazdag tapasztalati alapján, melyeket rendelés-intézetében és a kórház ügyvezervi és bujakóros osztályán való működése által számos éven át szerzett.

Dr. FABINYI

specialista nemi bajokban emeritált kórházi orvos

gyökeresen és rövid idő alatt gyógyít a rendszeres foglalkozás megzavarása nélkül mindennemű

titkos betegségét

(hugycsőfolyást, sebeket, syphillist és önfertözésből támadt idegbenjokot).
 Megleppő az eredmény **FÉRFIU GYEN-GESEGNEL (IMPOTENTIA)** még öre-gebb egyéneknek is.
 Levelekre díjtalanul válasz; kívántra gyogyeszeret.
 Rendelés délelőtt 9—3-ig, este 6—8-ig.
 Budapesten, Erzsébet-körut 12. sz.
 (a New-York palotával szemben), főemelet.
 Bejárát a lépcsőnél. Külön váróterem.

